

ለልዩ በእዴዩ እስመ ጸዋዕክዎ ለኅግር
እንዘ እብል እድንን እምደዌ ክልኢቱ አኢጋር
ወሰብእ መሬታዊ ዘይረክቦ አየአምር ።

ትርጉም

እግዚአብሄር የሚወደውን ይቀጣል
ያለው መፅሃፍ ቁተርንሚው መምህር ቃል
ለገዳምና ለደብር ዓድቃን እውነት ነው ፡
በእኔ ዘንድ ግን አስት ሆነ ፡
በእየቀኑ በአመፅና በነውር ስራ እየተጋሁ
እኔ ልበ ዝንቱና
በረዘመ ገመድ/ሃጢአት አስረኛ ነኝና ።
ለእኔስ የቸር አምላኬ ቁጣ ይገባኛል ፡
ከሁለት እግሮች ህመም እድናለሁ ስል
እኔ በገዛ እጄ አሳርን ጠርቸዋለሁና
የመሬት ሰውም የሚያገኘውን አያውቅምና ።

ምስጢር

“አባት ልጄን እንደሚገስፀው እግዚአብሄር ወዳጄን ይገስፀዋል” የተባለው ነገር በዓድቃን ዘንድ የታመነ ቢሆንም በእኔ ዘንድ ውሸት ነው በማለት ባለቅኔው ሁለት እግራቸውን ካመማቸው በሽታ እድናለሁ ሲሉ ከባለ ችግር ላይ ወድቀው መክራ የፀናባቸው መሆኑን ገልጠዋል። በተጨማሪም “የአምላክ ወዳጄ ሳልሆን በመክራ ተፈተንሁ፤ መክራ የዕድቅ ሳይሆን የሃጢአት ነው” በማለትም ጥፋታቸውን አምነዋል።

እንስሳ እረኛ ወይም እንደሚያስማራው እንደማያውቅ ሰው ሁሉ በላይ ላይ ምን እንደሚመጣበት ሊያውቅ አይችልም። ስለዚህ እኔም “እድናለሁ ስል የባለ አገኘኝ” በማለት ባለቅኔው የደረሰባቸውን ስቃይ በቅኔያቸው ምስጢር አስረድተዋል።

201 መወደስ(1145)
ዘተክሌ(መምህር፡ዘዋሽራ)

ሰግይ ወምድር አመ ተፃብፃ
አፍላፊ ክልኢቲ አንስት ፀዋሪተ ምውት ምድር
እር ተኅዝን በሞተ ሰሎሞን ኄር?
አፍግን ተኅጥአ እምኩሉ ፍጡር
ፍትሐ ጽድቅ ዘየአምር፡
እንዘ ቅፀውር ሕያወ ዘኢወለደት ጠፈር።
ወእር ያስተፈሥሐ ዜና ሞተ ሰሎሞን በኩር
ለሰግይ ሐሳዊት እንዘ ሕፃነ ባዕድ ትፀውር?
እስመ እመቦ ሰሎሞን በሰማያዊት መንበር
ኢያመ እምቀተለ ክፍለ ክልኢቱ ከመ ይግበር።

ትርጉም

በሁለት ሴቶች አምሳል
ሰግይና ምድር ቢጣሉ በድን ተሸካሚ ምድር
በቸር/ልሎም ሞት እንዴት ታዝን?
የአውነት ፍርድን የሚያውቅ
ከፍተረት ሁሉ ታጥቷልና፡
ያልወለደችው ሴት ሰማይ ዘይወት ያለውን ሰትሸከም
ሰግይ/ውሸታምንም የባእድ ህፃንን ሰትሸከም
የአለታ ልሎም ሞት ወሬ እንዴት ያስደስታት?
በሰግይ ዙፋን ሰሎሞን ቢኖር ኖሮ
ለሁለቱ ሴቶች ያካፍል ዘንድ በሀይወት ያለውን በገደለ ነበርና።

ምስጢር

በአንድ ደህንኛና በአንድ ሙት ዘፃን የተጣሉ ሁለት እስራኤላውያን ሴቶች በተሳሰሉ ጊዜ እውነቱን ለማወቅ ደህንኛውን ልጅ በሰደፍ ከፍለው እንዲጓፈሉ ሰሎሞን አዝዟል። መጥምቁ የፃንሰም አንገቱን በሰደፍ በተቆረጠ ጊዜ ራሱ በክንፍ ወደሰማይ በሮ ሲሄድ በድኑ በምድር ተርቷል። ስለዚህ በዚያን ጊዜ ሰሎሞን ቢኖር ኖሮ ምድር በድኑን ብቻ ላይሆን ህያውት ካለው ከየፃንሰ ራስም ድርሻ ታገኝ ነበረ በማለት ባለትኒው አመሰግናለሁ።

ታሪክ

የአስረኤል ንጉሥ የዳዊትና የቤርሳቤሠ ልጅ በሉጥን በአባቱ ዙፋን ተተክቶ እስረኤልን ሲያስተዳድር አምላኩ የፍርድ ጥበብን እንዲሰጠው ለመነ። በዚህም መንግስቱ ሁለት ሴቶች በአንድ ቤት ውስጥ ሲኖሩ በሶስት ተናት ልዩነት ታዘታትልው ወልዱ። ውልቱም ልሊት እንደተኖ አንዲቱ ልጇን በእንቅልፍ ልብጥ ልልተኝነት ለትንቃ ጥቶ አገኘችው። የርሷን ሬሳ ልጅ በጓደኛዋ ቆይታ አስጠግታ ደህናውን የጓደኛዋን ልጅ ወሰደች።

የደህንኛዋ ልጅ እናት ጧት ከእንቅልፍ ነቀታ ልጇን ለግጥባት ብታስብ የሞተውን የጓደኛዋን ልጅ አገኘች። እርሷንም “የጥተ ልጅሽን ውሰጂ የእኔንም ልጅ መልሼልኝ” ብትላት እምቢ አለቻት። ሁለቱም ሴቶች ተካሰው ወደሰሎሞን ሄዱና ሲጠየቁ “ደህንኛው ልጅ የእኔ ነው ተባባሉ”። በዚህ ጊዜ ሰሎሞን ሰይፍ አስመጥቶ “ደህንኛውን ልጅ በሰይፍ ለውልት እካፍላቸው” ብሎ አዘዘ። የደህንኛው ልጅ እናትም “እይቆረጥ ለእርሷ ስጧት፤ እኔ ይቅርብኝ” አለች። “ያልመለደ አጋድጥ አረደ” እንደሚባለው ያልወለደ ይደርዳል የሆነው የሚኛው ልጅ እናት ማን “ይከረል ፡ ለሁለታችንም አይውን” በማለት ተናገረች።

በዚህም መቢቡ ሰሎሞን እውነተኛዋ ማን እንደሆነች ስለተረዳ ደዘነኛውን ልጅ ለወላጅ እናቱ እንዲሰጥ ረረደ ፡ 1ኛኛው 3፡16 27 ፡ ስንክ መስከረም 2)።

202 መወደስ(1146)አ
በዘመልዴ(አለቃ)

ቅውልድ የነልፍ ወሰነ አጭ
ወትውልድ ይቆርፍ እምነ አጭሁ በግብር
ምሳሌ ዝኒ ላዕሌክ ግዕለ ማርያም ደብር
ሐሰውክሂ አተዘለኒ
እምነ ዜናሁ ለሰሎሞን በኩር
ጠይቅ ወተዘከር፤
እመ ነባዚሁ ተቀብረ እምሣን ንባዙ አይቅቀበር።

በደን ጽድትረ መደን ርትዕ መደን የውጥት ግዢር
እለክነ ትገረ ደረረክ ስጠሉት የግዢር ፍጻሜ
አርቲዕክሂ ፍናት ግዢር ወቅ ሀገር
ተረረክ ለትንና ወገህ ስገንደር።

ትርጉም

የዛቶችን ድገዕር ትውልድ ያልፋል
ከአባቶችም በሰራ ይቀርፋል ።
ላህለ ግርያም ተረረ ! የዚህም ምሳሌ በአንተ ላይ ነው ፡
ጥፊህም እንዳትለኝ
ከፀኩር በሉጥን ንግር
ተረዳ እስታውሰም ፡
ተናጋሪው ቤተዐር ንግግሩ አይቀበርምና
በለእውነትና በልቀተኛነት በሰሚያስደንቅ የየሀንትም
የጠላት ፍጻሜ በተኾነ ምዕጋና እስከ ትግራይ ድረስ ይመራሃል ፡
በወሎ አገር ሙከራም መንገዱን አቅንተህ
ለግጥባት ተደጋጅ በገንደርም ንገስ ።

ምስጢር

አንዳንድ ሰው ወሰን እንደሚገፋ አንዳንድ ጊዜም ከአባቱ የሚሰጡ ልጥ ልጅ ይመለከታል ። ይህም በጥምቀት ስፃፃፍ ላህለ ማርያም በተባሉ በእጌ ምኒልክ ደታውታል ። ከወላጅ አባታቸው ከሃይለ መለኮት ይልቅ አፄ ምኒልክ ገዛት እስፍተዋልና ባለቅኔው መላዋን አትዮጵያን አንድ አድርገህ ወሎና ትገረን ነገደርንም ግዛ በማለት ለአፄ ምኒልክ ያላቸውን ፍትር በትእዛዝ ምስጢር ጥልጠዋል ።

203 መወደስ(1083)አ
በአካል ወልድ(መምከር)

ምንት፤ ለልጥ ሐይዳት ዚእሁ?
አ፡ ተሰጥጥ ቁርሃን ጽልመተ ሌሊት ገብር

ወዓዲ ጥዑመ እመ ይሰመይ መሪር፤
 ተሰምዮተ ወይን ወብርሃን
 ኢበቁሀ አኮኑ ለአውናን ወኤር፤
 ወበቅድመ ኢየሐብ ፍሬ ሣዕር
 ሐመልማለ ሣዕር ኮነ አበኔር ወልደኔር።
 ብርሃንሰ እመ ተሰምዮ ወልደ ባሕርየ አብ ንፎ
 ኮኖ መራሔ ፍና ለዕውር ወልደ ዕውር፤
 ወለእመ ተሰምዮ ወይን ጥዑመ ነገር
 ኮኖ ሰማዕተ ጽድቅ ወይን ቤተ ቃና ዘመድ ፍቅር።

ትርጉም

የስም ጥቅሙ ምንድር ነው?
 የሌሊት ጨለማ/አገልጋይ ብርሃን ቢባል
 መራራም ጣፋጭ ቢባል፤
 ወይንና ብርሃንን መባል
 ለአውናንና ለኤር አልጠቀመምና፤
 ዘኢየሐብ የሳር ፍሬ ፈትም
 የኔር ልጅ አበኔር የሳር ቅጠል ዞኗልና።
 ቸር የአብ የባህርይ ልጅ ግን ብርሃን ቢባል
 ለእውር ልጅ እውር መንገድ መሪ ሆነው፤
 የነገር ጣፋጭ ወይንም ቢባል
 የፍቅር ዘመድ የቃና ቤት ወይን የእውነትም ምስክር
 ሆነው።

ምስጢር

ማንኛውም ባለስም በጥሩ ቢጠራ ስሙና ግብሩ ካልተጣ
 በሩ በስም ብቻ መከበርን አያገኝም። ይህም ሊታወቅ
 ጨለማው በብርሃን መራራውም በጣፋጭ ስም ቢጠራ
 ጨለማው ብርሃንን፤ መራራውም ጣፋጭን ሊሆን ይችላል
 ልም። ስለዚህም በየስማቸው ትርጓሜ አውናን ወይንን ፈርሟ

ብርሃንን በግብር ሊሆኑ አልቻሉም። ግን የአንዳንዱ ሰው
 ስሙ ከግብሩ ጋር እንደሚተባበር የአብ የባህርይ ልጅ
 የእግዚአብሔር ወልድ ስያሜ በየስያሜው ልክኛ ሆኖ ተገኘ።
 ብርሃን ቢባል እውር በብርሃኑ እንዲሄድ አደረገ፤ ወይንም
 ቢባል በቃና ዘገሊላ በደኪማስ ቤት በተደረገው የሰርግ በአል
 ሙሃውን ወደወይን በመለወጡ ወይንንቱ ፀደቀ ይላሉ ባለቅ
 ኔው (ዮሃ.2:1. - 9)።

204 መወደስ(1089)አ
 ዘእንግዳ ወርቅ ንይሉ(አለቃ)

ባለመ ተድላ ጎንደር እምድገረ ገለጸ
 ባለመ ተድላ ይፍጥሩ እምገብ አልቦ ጎንደር
 ሥላሴ አቀሙ በዘርዐ ዳዊት መንበር
 ኪየከ ወሌ ጉግግ
 በትሠረ ንጢአተ ሣብሩ ለኩሉ ብሔር፤
 ባሕቱ ዘዘመንከ
 ኢይትፈጠር ብነ እንተ አዘልው ግብር።
 እምግብጽሂ ለተሐድሶ እመ ተጸውፀ ንበር
 ይትቀሠፍ በንይልከ ወበሰይፈ ቃልከ ይትመተር፤
 እምከመ አጠፍአ ለነ እንዘ ዓዲሁ በምድር
 ዘንበር ተሰርዎ እምጣነ ልዑሉ ይሠርር

ትርጉም

የምሾት አለም/ጎንደር ካለፈ በሁዋላ
 የምሾት አለምን ከሌላው ጎንደር ይፈጥሩ ዘንድ
 የሃገሩን ሁሉ ሃጢአት/ግብርን የምታስተሰርይ
 ወሌ ጉግሳ! አንተን
 ሰላሴ በዳዊት ዘር ዙፋን እቆሙ(ተኩ)፤
 ነገር ግን ዘዘመንህ
 ነዋሪ ያልሆኑ ግብር እይፈጠርብኝ።

ለመታደስም ንስር ከግብፅ በተጠራ ጊዜ
በሃይልህ ይቀሰፍ በሰይፍ ቃልህም ይመተር፤
በምድር ገና ሲሆን ካልጠፋልን
የአዋራ መነቀል ወደላይ ይበራልና

ምስጢር

ስላሴ (አብ ወልድና መንፈስ ቅዱስ) ይህ አለም ካለፈ
በሁዋላ እዲስ አለምን ይፈጥራሉ እንደሚባል የምችት ከተማ
ጎንደር በደርቡሾች ከፈረሰ በሁዋላ ከቀረው ጎንደር ምችትን
ለማስገኘት ራስ ጉግሳ ወሌን አስነሱ። ሃጢአት በንስሃ እንደሚሰ
ረይ ጉግሳ ወሌ የነበረውን ልማድ ለወጡ። የግብፅ ንስር
በየአምስት መቶ ዘመን በሚያካፋ ካፊያ ይታደሳል ተብሎ
እንደሚነገር የአዋራ ግብር እይሰራብን፤ ሃጢአተኛ በጅራፍ
እንደሚገረፍና አመፀኛ አንገቱን በሰይፍ እንደሚቆረጥ በቅጣት
መልክ የተሰራብን የአዋራ ግብር ይቅርልን። ካልቀረልን አዋራ
ወደላይ እንደሚዘር በአዋራ ግብር ምክንያት ወደዘላይ ለአቤ
ቱታ እንሄዳለን በማለት ባለቅኔው አቤቱታቸውን አሰምተዋል ።

ታሪክ

ራስ ጉግሳ ወሌ የተባሉት መስፍን በጎንደር በካህናቱ ርስት ላይ
የአዋራ ጠባቂና የጭቃ ማር የሚባል ግብር ሰሩበት። በዚህም ምክንያት
አለቃ እንግዳ ወርቅ ሃይሉ የጎንደርን ካህናት በመወከል የሚሞግቷቸው
መሆኑን በመግለጥ ራስ ጉግሳ ወሌን በቅኔያቸው አስጠንቅቀዋል ።

205 መወደስ (1047)ጎ

ጠፈረ ሐተታ ሰማይ ለእመ ርኢኩ
ኢያጽድቆ ለሰብእ ጸሎት እንበል ፍቅር
ወኢይበቁያ አሟን እምገበ አልቦ ምግባር ፤
ዓፄ ኢይደልዎ
ትእቢት ፀሩ ለክርስቶስ በኩር
ፍና ትሕትና ዘየሐውር
እስመ ንበ ሁሉ ትእቢት ሆየ ሁሉ ንሣር ።

አገውየሂ ከመ ታአምሩ ምሳሌ ዝንቱ ነገር
አእዳው ኢይበቁሎ እንበል አጽብፅ ወአጽፋር ፤
ወኢይሄንዩ ከመ በገበ ዙሉ ፍጡር
አስናን ባሕቲቶሙ እምገበ አልቦሙ ከናፍር ።

ትርጉም

የምርምር ሰማይ ጠፈርን ብናይ
ፀሎት ያለፍቅር ሰውን አያፀድቀውም
ማመንም ምግባር ከሌለው አይጠቅመውም ፤
ዳግመኛም የትህትና
መንገድን የሚሄድ የበኩር ክርስቶስ ጠላት
የሆነ ትእቢት አይገባውም ፤
ትእቢት ከአለ ዘንድ በዚያ አሳር አለና ።
ወንድሞቼ! የዚህን ነገር ታውቁ ዘንድ
እጆች ያለጣቶችና ያለጥፍር አይጠቅሙም ፤
ጥርሶችም ከንፈሮች ከሌሏቸው ብቻቸውን
በፍጡር ሁሉ ዘንድ በፍፁም አያምሩም ።

ምስጢር

የምርምርን ነገር ማራቀቅ የሰማይ ጠፈርን ቀና ብሎ እንደማየት
ሲሆን ፤ እንጀራ ያለወጥ እጃደማያጠግብ ፀሎትም ያለፍቅር ዋጋ
አያስገኝም ። ግድግዳ ያለጣሪያ እንዳይጠቅም እውነትም ያለምግባር
አይረባም ። መንገደኛ ሰው ጠላቱ በሽመቀበት መሄድ እንደሚገባውና
በሄድም በዚያ አሳር እንደሚያገኘው ክርስቶስ የማይወደው ትእቢት
ሰውን አዋርዶ በመከራ ላይ ይጥለዋል ። ይህንንም እጆች ያለጣቶችና
ጥፍሮች ፤ ጥርሶችም ያለከንፈሮች አለመፈጠራቸው ያስረዳል በማለት
ቅኔው ተመስጥሯል ።

206 መወደስ (328)ጎ

ዘገብረ ሚካኤል ዕውር

በእክናፈ ተምኔት ነዐርግ መልዕልተ ደመና
ፍትሐ መለኮት ዕቅፍት እንዘ በማእከሉ ንቡር ፤

ወወርቀ ፍትሐ ሞት ንሰርት እምንዋየ መንግሥት ክቡር ፤
ዘይሬኢ ዝሉ ዐይነ ሞት ፀር
እንዘ መንገዱን ይኒጽር ፤

ወእንዘ ያንሉሉ ዝየ ተባርሶ ፍዳነ እግር ።
ንስሕብሂ ሓረገ ሞት ስቲየ ደመ ሓዋን ባሕር
እምኦሥራወ አቤል ተዳግዊ ወእስከ ጽንፈ አቤል እንተ ድገር
ወዘእምኒሁ ይትተሰጥ ከዊን መሬት ማእረር
ይመልእ በረከተ በጥክያደ አልዓዛር መቃብር ።

ትርጉም

የመለኮት ፍርድ/—ሰናክል ዘመካከሉ የተቀመጠ
ሲሆን በምኞት ክንርቻ በደመና ላይ እንወጣለን ፤
ወርቅ የሞት ፍርድንጥ ከክበረ ከመንግስት ገንዘብ እንሰርቃለን ፤
ሁሉን የሚመለከት የሞት ጠላት/አይን
ወደኛ ሲመልከት ፤

የፍዳትን ፍርድት/ጠላትም ወደዚህ ሲመላለስ ።
ከቀድሞ ሰው ከአቤል በርቻ እስከ የሁዋላ ሰው አቤል ዳርቻ
የሄዋን ደም/ባህርን የጠጣ ሃረግ/ ሞትንም እንስባለን ፤
ከርሱም የሚለቀቅ— አፈርን መሆን/አዝመራ
በአልአዛር ሕውድግ/—ቃብር በረከትን ይሞላል ።

ምስጢር

ወርቻ በክንርቻቸው ወደላይ እንደሚበሩ እኛ ሰዎች ትልቅነትን
እንመኛለን ። ክንፈ ሰባራ ወፍ ሊበር እንደማይችል እኛም ወደአሰብነው
ሳንደርስ የአምላክ ፍርድ ያስተረፍል ። ሌቦችም ከመንግስት ካዝና ገንዘብ
እንደሚሰርቁ በሌላው ላይ ሞትን ብናመጣበትም ጠላት ባላጋራውን
በድብቅ እንደሚጠባበቅ— በእኛም ላይ ሞት ይታዘዝብናል ። ባለጉዳ
ይም ጉዳዩ ወደቀረበበት ሃላፊ እንደሚመላለስ መከራ ይፈራረቅብናል ።
ውግ የጠጣ የወይን ሃረግም ከወዲያ ወዲህ እንደሚሳብ በሄዋን
ደምን ያመጣ የነፍስ ሞትንጥ ከአዳም ልጅ ከአቤል ጀምሮ እስከመጨረሻ
ሻው የአቤልን ሞት እንጥታለን ። ደግሞ አዝመራ በእርሻ እንደሚሰበሰብ

ብና በአውድማ እንደሚሞላ ከሞት የሚከተል አፈርና ትቢያን መሆን
ዘመታብር ይፈፀማል በማለት ቅኔው ተመስጥሯል ።

207 መወድስ/ስ
ዘምሥራቅ (አለቃ ፡ ዘኤልሻማ)

መሪረ ንብኪ በእንተ ርእሰን
መሽቶብናልና ጊዜው ከስጋው ገበያ ስንዞር
ዘማ ቤተ ነዌ ዓለም እያታለለችን በፍቅር
እንዘ ሕልም ንብረተ ዚአሃ ወሐውዛ መሪረ
የስጋው እዛሽ መቃብር
ታላቅ ታናሹን ሳይለይ እስኪፈጀው ድረስ በምድር ።
ሞትሂ የሁሉ ጌታ የጉዞውን እዋጅ ሲነግር
አትልከስከሱ ከስጋው ተራ መሄዱ ላይቀር እግር በእግር ፤
ዳግመኛ ዳግም ልበል ኮርቻ አላጣም በክብር
ፈረስ ፈረስ ሲል የተዘጋጀ መርገፍ እለና ያለማፈር ።

የግእዙ ትርጉም

ሰለራሳችን አምርረን እናልቅስ ፤
አኗኗሩ ህልም ፡ ውበቷም መራራ ሲሆን
የነዌ ቤት ሽርሙጣ/አለም እያታለለችን
ከስጋው ገበያ ስንዞር ጊዜው መሽቶብናልና ።

ምስጢር

በስጋ ገበያ ሲዞር ውሎ ከመሸ የተነሳ ብቸኛ ሰው በጨለማ ሲሄድ
አውሬ ሲመጣበት በጣም አምርሮ ይጮኸል ። እንዲሁም የስጋን ኑሮ
እይዘው እይዘው ሲል እንዴን ሳይዘው ያረጀ ሰው ስለሃጢአቱ በንስሃ
ማልቀስ አለበት ። ደግሞ በዘማ ቤት ፍቅር የተታለለ ንበዝ ቤቱን
እንደማያሰብ በዚች አለም ተድላ የተያዘ ሰው ሞትን አያስታውሰውም ።
ህልም እንደማይጨበጥና የዘማ ቤት ነገርም ማታለል የሞላበት
እንደሆነ የዚህች አለም ሁኔታ እጥፊና ጎጂ ነው ። አንዳንድ የስጋ ቤት
እዛሽ የስጋ መልክኛው ገና ታናሹንና ታላቁን ለይቶ ሳያወጣ ንምሽቶ
ስጋውን እየቆረጠ እንደሚበላ መቃብር ትንቹንም ፡ ትልቁንም ሳይለይ

ይቀበላል ። አንድ የጦር አዛዥ የዘመቻ አዋጅ ሲያውጅ ግቴን ጨርሶ ላይሉ ወዲያውኑ እግር በእግር ተከትሎ መዝመት የወታደሮች ግዴታው ። እንዲሁም ሞትን ያህል ግዴታ ያለበት ሰው በስጋዊ ነገር ብቻ ተጠምዶ መልክስክስ እይገባውም ። ፈረስ ያለው ኮርቻ ቢለጥ ከባለመርገፍ ግላስ ጋር እንደሚያገኝ በሞት መፍረስና መርገፍ ፡ አፈትቢያም መሆን የማይቀርለት ሰው መልካም ስራ በመስራት የህይወት ዘመኑን ማሳለፍ እንደሚገባው ባለቅኔው ያስረዳሉ ።

208 መወደስ ስ

ዘየማነ ብርሃን (ቄስ ገበዝ)

በደመ ቁዕለ ዕዕ ዘረብሐ ልብስ ክዋኔሁ
ለአበ ብዙኃን አዳም ወለሔዋን ሕጽጽተ ክብር
በደመ ሥጋዊ ገፀበ እግዚአብሔር ፤
ወበላዕለ ዙሉ ገጸ ዓለም
ሰወረ ዕርቃን መሐላ በዘኖን ፀምር ፤
አምጣን ኢክህለ ተሌልዮ
እምአፍራስ እሳት ኪሩቤል አምሳለ እግዚእ ወገብር ።
ዓለመሂ አመ ሐወጸ በሩጽተ ሰሎሞን እግር
ሠምረ ዘኢሞዮ ለጽኑዕ አረፍተ ፀር ፤
አምጣን ይጌይስ ሣህል እምነቢረ ልዑል መንበር
ወድንግል እብን ምሳሌ በሥምረተ ነቢይ ታገምር ።

ትርጉም

የብዙዎች እባት የአዳምና ክብሯን ያላነሰች የሄዋን
በእንጨት ቅጠል ደም ያደፈ ልብስ/ሁኔታን
እግዚአብሔር በሰውነት ደም አጠበ ፤
በሁሉ የአለም ፊት ላይም
በኖህ ግምጃ መራቆት/መህላን ሸፈነ ፤
የጌታና ያገልጋይ አምሳያ
ከእሳት ፈረሶች/ኪሩቤል
መለየትን አልቻለምና ።
በሰሎሞን/እግር ሩጫም አለምን በጉበኘ ጊዜ

የጠና የጠላትን ግድግዳ ያላሸነፈውን ወደደ ፤
በዘፍተኛ ወንበር (ዙፋን) ከመቀመጥ ይቅርታ ይሻላልና
ድንግልም በነቢይ ፈቃድ የምሳሌ ድንጋይን ትችላለች ።

ምስጢር

በደም የቆሸሸውን ልብስ አጣቢ በላሙና እንደሚያጥበው ክርስቶስ
በዘለስ ቅጠል ደም የተዋረደውን የአዳምንና የሄዋንን ባህርይ በደሙ
ቀጸሰው (አከበረው) = ራቂትነትም በልብስ እንደሚሸፈን ለኖህ በመሀላ
የነባውን ኪዳን ፈፀመ ። አገልጋይም ከፈረሶች በሁዋላ እንደሚከተል
እግዚአብሔር ወልድም በሰውነቱ እንደ አገልጋይ ሲሆን በአምላክነቱ
በኪሩቤል ላይ ይመሰገናል ። በሩጫም ካለቡት ቦታ በፍጥነት እንደሚደረስ
ሰሎሞን በቤተ ክርስቲያን ተገብቶ (ቤተክርስቲያንን አስመልክቶ)
በተናገረው ምሳሌ መሰረት እግዚአብሔር ወልድ አለምን (ሰውን) በአዳን
ጊዜ የዲያብሎስን ተንኲል ያልተቃወመውን አዳምን ይቅር አለው ።
በዙፋኑ ሆኖ መልአክን አገዛዝ ከሚያድነው ይልቅ እርሱ ራሱ ሰው ሆኖ ፡
በመስቀል ተሰቅሎ ካሰለት ። ይህም የሆነው በደለኛ ድንጋይ “ተሸከም
ይቅርታ እንደሚጠይቅ ቅድስት ማርያም የቅዱስ ገብርኤልን ብስራት
በእምነት ተቀብላ በዳንኤል ድንጋይ የተመሰለውን እግዚአብሔር ወልድን
ስለወለደች ነው ይላሉ ባለቅኔው ።

209 መወደስ/ስ

ዘንበዜ (አለቃ ፡ ዘደብረ ወርቅ)

ኢናነክሮ ገዳጠ ለመንፈስ ቅዱስ
ለገጽሕተ ባሕርይ ድንግል እመ አንጽሐ እምነውር ፤
መሐፒልኑ ይትገሠሥ ለእንተ ጸዕደወ ፀምር
ለርሱሕ ዳዕሙ ይትገሠሥ በግብር ፤
አንክሮስ ናነክር
እመ አንጽሐ ኪያን እምርስሐተ ጊጋይ ጽቡር ።
ርሱሕኒ እንዘ ሀሎ አጸዕድዎ ሚላት ሥሙር
ለነዌ ጸውዖ ነዌ እንዘ ኢይጸዋዕ አልዓዛር ፤
ባሕቱ ኢህለወ ፍትሕ አምጣን ኢይክል ፍጡር
በላዕለ ነጋሚ ፈቲሐ ፍትሕ ወአንድዶ እሳት በላዕለ ባሕር ።

ትርጉም

ባህሪዋ የነፃ ድንግልን ከነውር ቢያነፃት
መንፈስ ቅዱስን ጥቂት አናደንቀውም ፤
ለነፃችው ግምጃ ልብስ አጣቢ ይፈለጋልን ?
ለአዳፋው ልብስ ይፈልጋል እንጂ ፤
ከበደል/ጭቃ እድፍ
እኛን ቢያነፃ ማድነቅን እናደንቃለን ፤
እድፋም ባለም የተወደደ ሃርን ማንጣት
አልአዛር ሳይጠራ ነዌን የነዌ መጥራት ነው ፤
ግን ፍርድ የለም ፤ በንጉስ ላይ ፍርድን መፍረድንና
በባህር ላይ እሳት ማንደድን ፍጡር አይችልምና ።

ምስጢር

አንድ ልብስ አጣቢ አዲሱን ልብስ አጥቦ ቢያነፃ አያስደንቅም ፤
የሚያስደንቀው ያደፈውን ልብስ አጥቦ ቢያነጣው ነው ። መንፈስ
ቅዱስም ጥንቱን በተፈጥሮ ባህርይዋ የተቀደሰችውን ቅድስት ድንግል
ማርያምን ቢቀድሳት አይደነቅም ። የሚደነቀውን በበለስ መብል ሃጢአት
የተዋረዱትን አዳምና ሄዋንን ፤ ልጆቻቸውንም ከሃጢአት ማንፃቱ ነው ።
ደግሞ አዳፋውን ልብስ ማጠብና ማጥራት የሚገባ ቢሆንም ያላደፈውን
ልብስ ማጠብና ማንጣት የተለመደ እንዳይደስ እግዚአብሔር ወልድ ሰው
የሆነው ሃጢአተኛውን እንጂ ዓድቁን ለማዳን አይደለም ። በባለፀጋው ነዌ
ደጅ የወደቀውን ድሃውን አልአዛርን በመጥራትና በመርዳት ፈንታ “ነዌ
ነዌን ጠራው” በማለት ባለፀጋ ባለፀጋን መጋበዙ የመንግስተ ሰማይ
ዋጋን አያስጥም ። ድሃ በንጉስ ላይ መፍረድን እንደማይችል በባህር ላይም
እሳት እንደማይነድ ፍጡርም በፈጣሪው ላይ መፍረድ አይችልም በማለት
ባለቅኔው ቅኔያቸውን አመስጥረዋል ።

210 መወደስ (325)ጎ

ፍትሐ ጽድቅ ወፅኦ እምኢፈ ነጋሢ
በበትረ እዴሁ አዳም ርእሰ አርዌ ከመ ይሰብር ፤
በመዋዕለ ሙሴስ ይፃኦ እምነ ዝንቱ ጎሣር

ውለቱ አርዌ ወውለቱ በትር ።
ወኢይደልወነ ንትናገር
በቀለ አርዌ ዘቅድም በመዋዕለ ሰላም ወፍቅር ፤
አምኤዶም አረጋዊ አመ አውረዶ በምክር
እንተ ኢያውረደ አረጋዊ አምጣነ አፅረገ ላዕለ ደብር ፤
ወለቃለ ኖጎ ይትአዘዝ ጊዜ ሕማሙ ነኪር
አፋሁ አርዌ ገዳም ኢከሠተ በሐመር ።

ትርጉም

አዳም በእጁ በትር የእባብ ራስን
ይሰብር ዘንድ የእውነት ፍርድ ከነጋሽ አፍ ወጣ ፤
በሙሴ ዘመን ግን ከዚህ መከራ ይወጣ ዘንድ
እርሱው እባብ ነበረ ፤ በትርም ራሱ ሆነ ።
ግን የቀድሞ እባብ በቀልን
በሰላምና በፍቅር በመን እንናገር ዘንድ አይገባንም ፤
ሽማግሌን ከገነት በምክር በአወረደ ጊዜ
ያላወረደውን ሽማግሌ ወደተራራ አውጥቷልና ፤
ለኖህ ቃልም ይታዘዝ ዘንድ በልዩ ህማሙ ጊዜ
የዱር እባብ አፋን በመርከብ አልከፈተምና ።

ምስጢር

ይዋጣላቸው ብሎ ልጅና ልጅን እንደማታገል አይነት እባብ
የአዳምን ሽሆና እንድትነድፍና አዳምም በበትር እርሷን እንዲቀጠቅጥ
ተደርጎ ነበር ። ግን ከሁለት ጥለኞች አንዱ መብት ሲያገኝ ሌላውን
ማጥቃት እንደሚችል እባብ በሙሴ ታምር እባብም ፤ በትርም በመሆኑ
በአዳም በትር ራሱን ከመቀጥቀጥ ነፃ ሆነ ።

ሁለት ጥለኞች በሽማግሌ ከታረቁ በሁዋላ ጠበኞች ሆነው መኖራቸው ይረሳል ። እባብም ሽማግሌ አዳምን ከገነት ወደምድረ ፍዳ (ወደመከራ ምድር) ቢያወርደውም እቡነ አረጋዊን ወደ ደብረ ዳሞ ራስ ላይ ስላወጣቸው የአዳም ልጆች ዘንዶን ሊበቀሉት አይገባም ማለት በቅኔው ተመስጥሯል ።

ታሪክ

አባብ በክፉ ምክር አዳምን ከገነት ስላሰወጣችው አዳም የአባብን ራስ በበትር እንዲቀጥጥና አባብም የአዳምን ስኩና (ተረክዝ) እንድትነድፍ እግዚአብሄር ተናግሯል። ሙሴንም እስራኤልን ከግብፅ እንዲያወጣ ወደ ፈርአን ሲልከው በትሩ አባብ እንድትሆንና የግብፅ አስማተኞችን በትሮች እንድትበላ፣ ወደ በትርነቷም እንድትመለስ አድርጓታል (ዘፍ. 3፡ 1-24፤ ዘፀአት 8-16)።

ዘንዶ በኖህ ጊዜ ርግብ እፋ ውስጥ እንቁላኢን ብትጥልበት እስክትወጣ ድረስ እፋን አላንቀሳቀሰም። ምክንያቱም ኖህ ከመርከብ አውጥቶ በንፍር ውሃ ውስጥ እንዳይጥለው ነው ይባላል (ዘፍጥ. 7፡10)

የደብረ ዳሞን ተራራ የገደሙት ፃድቁ አቡነ አረጋዊ የደብረ ዳሞን ተራራ የሚወጡበት አጥተው ሲጨነቁ አንድ ታላቅ ዘንዶ ራሱን ወደተራራው ሜፍ ጅራቱን ወደተራራው ስር አድርጎ ሲንቀሳቀስ እዩ = እርሳቸውም ሌላ አማራጭ ስላልነበራቸው የዘንዶውን ጅራት ጨብጠው በዘንዶው ጉልበት ተስበው በደብረ ዳሞ እንባ ላይ ወጥተዋል ተብሎ በገደላቸው ተጽፏል።

211. ሕንጺሃ ስ

እስራኤል ዘሞዕም ለጸላኢዎቹ ባሕር

አኮ በኮናት ዳዕሙ ዘበትር።

ትርጉም

እስራኤል ጠላታቸው/ባህርን ያሸነፉት
በጦር አይደለም፤ በበትር ነው እንጂ።

ምስጢር

ባላገሮች ሲጣሉ በበትርም በድንጋይም ተደባድበው የበረቱት ያሸንፋሉ። እስራኤልም ከግብፃውያን ጋር ጦርነት ሳይገጥሙ በሙሴ በትር ባህርን ከፍለው ግብፃውያንን አስጠሙ ይላሉ ባለቅኔው።

212 ስዝል ሶጣን ሞገር (108)ይ

ዘገብረ ሚካኤል (ባዚላዊ)

መቃብረ ድንግል ሐተቱ አእዳወ ጴጥዮስ መምህር፤
እንዘ በእፍኦ ጸድቅ መቃብር
አምጣኑ ኃጥኦ ዘውሳጤህ ዘውስተ ልበ ሰብእ ምድር
ለእመ አልዞ ዘየእምር።
ወንስሓ ዕፂ ቀሊል፤ እስመ ለዕፂ ፍጡር
ጌጋዩ ሐልዮ ወአኮ ገቢር።

አሠረ ንጉሥ

እስኩ አንው ተዘክርዋ ለብእሲተ ሎጥ ፍቅር፤
ለእመ አምላክ አነመ ተሐውቶ ወተአጽፎቶ ብሔር
እስመ እምዐይኑ ሰብእ ዘይጸር
ኢትክል ተክብቶ ሀገር
እንተ ተሐንጸት መልዕልተ ደብር።

ትርጉም

የመምህር ጴጥዮስ እጆች የድንግልን መቃብር መረመሩ
በሰው ምድር ልብ ውስጥ ያለውን
የሚያውቅ ባይኖርም መቃብር በውጭ ፃድቅ ሲሆን
በውስጡ ሃጢአተኛ ነው፤
የትል ንስሃም በእርሱ ዘንድ ቀላል ነው፤ ለፍጡር/ትል
በደሉ ማሰብ እንጂ፤ ማድረግ አይደለም።

አሰረ ንጉስ

እስኪ ወንድሞች! የሎጥ ሚስት/ፍቅርን አስቧት፤
አምላክ መታወክን ቢሰራና አገር ብትገናፀፈው
ከሚያዩ የሰው አይን
በኮራራ ላይ የተከተመች
ከቀማ መሸሸግን እትችልምና።

ምስጢር

በውስጥ ሃጢአተኛ ሲሆን በውጭ ዓድቅ የሚመስለውን ሰው ዳኞች በአደባባይ እንደሚመረምሩት በውስጡ የሰው ደምና አጥንት ያሉበት ሲሆን ውጪው በእብን በረድ የሚለሰን መቃብርን የጴጥሮስ እጆች ቆፈሩት ። በሰው ልብ ያለውን አሳብ የሚያውቅ እንደሌለ በምድር ውስጥ ያለውን ልዩ ፍጥረት የሚያየው የለም ። በማድረግ ከተፈፀመ ሃጢአት በማሰብ የተፈፀመ ሃጢአት እንደሚቀል በቅድስት ማርያም መቃብር የሌላው ሬሳ ትል አልተፈጠረም ። ስጋዋንም ሊበላ አልቻለም ። የሎጥ ሚስት የጨው ሃውልት ሆና የቀረችበትን ነገር ማሰብ እንደሚገባ ፍቅርን ማጥናት ይገባል ። ሽማግሌ የሰራውን ሽማ ያሰራችው ሴት እንደምትለብሰው እንዲሁም አምላክ ያዘዘውን መታወክ አገር ታወካች ። በተራራ የተከተመች ከተማ ከተመልካች አይን እንደማትሰወር ከወራሪ ልታመልጥ አልቻለችም በማለት ቅኔው ተመስጥሯል ።

ታሪክ

ባህታዊ ገብረ ሚካኤል አፄ ዮሃንስ አራተኛ ኅጃምን በ1870 በነሃሴ ወር ከመውረራቸውና ከመዝረፋቸው አስቀድሞ በህዝቡ ላይ የሚደርስ ውን መክራ ስለተረዱ ጥር 21 ቀን 1870 አ.ም. በዋሽራ ማርያም ቤተ ክርስቲያን ይህን ቅኔ ተቀኝተዋል ። በተከታዩም አመት ረሀብ የሚመጣ መሆኑን ስለተገነዘቡ “በፀዐደ ረኅብ ያንሰሱ እግረ ተዋርዶ ፣ በረሀብ የአትክልት ቦታ የመዋረድ እግር ይመላለሳል” የሚል መወደስ ቅኔ ተቀኝተው መንነዋል ። በዘረፋውም ምክንያት የአፄ ዮሃንስ ወታደሮች በዋሽራ ማርያም እቃ ቤት ብዙ ፀብት ስላገኙ አሽራ ማርያም ብለው ሰይመዋታል ተብሎ ይተረካል ።

213 ዕዝል ዕጣን ሞገር (1176)አ

ዘራስ ወርቅ (መምህር)

ለእመ ኢሞተት ቅድመ ኅጠተ ሥርናይ እግር

ባሕቲታ ትሄሉ ወትነብር ፡

ባሕቲ እመ ሞተት ወእመ ረከባ ንግር

ትፈሪ ክንፈ ክብር ።

ወቃለ ማዕነቅ ተሰምዐ በገቦ ተክለ አብ ፖድር ።
ለገሚድ አምጣኑ አልጸቀ ተክለ አብ ግእረር ።

አሠረ ንጉሥ

ኢትዮጵያ ይእቲ እስክንድርያ መንበረ ግርቆስ ጸኑር
ርንቀተ ሀገር ሀባይ አኮኑ አይከልእ ለፍቅር ።

ወሀየንተ ማርቆስ መፈክር

ሀየ ሀሎ አብርሃም ምእመን ኂር ፡

ሕገሂሃ አኮኑ ማእምር ።

ቅርጥም

የሰንዴ ቅንጣት/እግር በመጀመሪያ ባትዋት
ብቻዋን ተቀምጣ ትኖራለች ፡

ግን ከፈረሰችና በጭቃ መለወስ ካገኛት

የክብር ክንፍን ታፈራለች ።

የቁርዬ አሞራ ቃልም በተክለ አብ ገገ/ፖድር ተሰማ ፡
ተክለ አብ አዝመራ ለአጩ ደርሷልና ።

አስረ ንጉስ

ኢትዮጵያ የታላቅ ማርቆስ ወንበር የሆነች እስክንድርያ ናት ፡
የታላቅ “እግር መራቅ ፍቅርን አይከለክላትምና” ።

ስለተርጓሚ ማርቆስም ፈንታ

ቸር ታማኝ አብርሃም በዚህ አለ ፡

ሀንቿን አዋቂ ነውና ።

ምስጢር

የሰንዴ ቅንጣት በእርሻ ጭቃ ውስጥ ካልበሰበሰች ልትበቅልና
ፈራ አትችልም ። ከበሰበሰችና ከበቀለች በፀዋላ ግን ብዙ ፍሬን
ፈራ ትችላለች ። እንዲሁም የአቡነ ተክለ ገድማናት እግር በመቆም
ት በመሰበሩ ስድስት የፀጋ ክንፎች ተሰጧቸው ። ደግሞ የቁርዬ

አጭራ ቃል በየአመቱ በወደደ ወራት እንደሚሰማ ሁሉ በተክለ ሃይማኖት ጎን ክንፍ በቀለ = እዝመራው ለአጫዳ እንደሚደርስ ተክለ ሃይማኖት እግራቸውን እስከ መሰበር ድረስ ማለት በቅኔው ተመስጥሯል።

ታሪኩ በእንደኛው መፅሃፍ በገፅ 77 ተተርጓል።

214 ዕዝል ጉባኤ ቃና (177) እ

ለተራክቦ ሞት ላሕም ዘወለደቶ ለኖላዊሁ በደሮ
ዘበተክ ስምዖን ጣዕዋ ኑን መዋዕል ማእሰሮ።

ትርጉም

የዘመን ርዝመት ማሰሪያውን የበጠሰ ስምዖን/ ጥጃ
የወለደችው ላም ሞትን ለመገናኘት ጠባቂውን ቀደመው።

ምስጢር

ማሰሪያውን በጥሶ ከወለደችው ላም ጋር ለመገናኘት የሮጠ ጥጃ አረኛውን እንደሚቀድመው፡ በእርጅና ምክንያት በአልጋው ላይ ተጣብቆ የኖረው ስምዖን አረጋዊ ከዚህ አለም በሞት እንዲያሰናብተው ክርስቶስን ለመነው ማለት በቅኔው ተመስጥሯል።

ታሪክ

የአሪት ካህን የነበረው ስምዖን የነቢዩ ኢሳይያስን የትንቢት መፅሀፍ ሲፅፍ “እነሆ! ድንግል በድንግልና ፀንሳ በድንግልና ወንድ ልጅ ትወልዳለች” የሚል ቃል አገኘ። ስምዖን ነገሩ በታሪክ ያልታየ አዲስ ስለሆነበት “ይህ እንዴት ሊሆን ይችላል?” ብሎ ነበር። ይሁን እንጂ እርሱ የእድሜ ባለፀጋ በመሆኑ ኢየሱስ ክርስቶስ በዘመኑ ተወለደ። እንደማንኛውም አብራዊ ህፃን በተወለደ በአርባ ቀኑ የሴፍና እናቱ ቅድስት ማርያም ኢየሱስ ክርስቶስን ወደቤተ መቅደስ ባስገቡት ጊዜ ካህኑ ስምዖን ታቀፈው። በዚህም ጊዜ ስምዖን ኢየሱስ ክርስቶስን እንደታቀፈ “እንግዲህስ ባሪያህን አሰናብተኝ” በማለት ለሰው ልጅ ሁሉ የማይቀረውን የሞት ፅዋ ለምኗል ተብሎ ተፅፏል (ሰንክ. የካቲት 8)።

215 ዘአምላኪየ (1181)አ

ዘደሴ (ማዕበል)

ማዕቀብ አልፋ መምህር በአነዳሁ ጠፈሮ
ለልሕነት ባሕረ ኢያሪኮ ዘመሴ ሰበሮ፤
እሰመ ልደተ ቃል ቁዳር ምዕላደ ሐሊብ ገብሮ።

ትርጉም

ሙሴ የሰበረውን የኢያሪኮ ባህር ሸክላን
መምህር ማእቀብ አልፋ በቁርበት ጠፈረው፤
የክርስቶስ ልደት/ዘላን የወተት ማከማቻ አድርጎታልና።

ምስጢር

ባለላም የተናጋውን (የተሰበረውን) የወተት ማስቀመጫ በቁርበት ጠፈረዋል። ማእቀብ አልፋ የሚባሉት ኢትዮጵያዊ ፃድቅ እባ ስማቴዎስም ተማሮቻቸውን ለማሻገር በኢያሪኮ ባህር ላይ አፅፋቸው ጫኑበት። ገንቦው በቁርበት የሚጠፈረው የወተት ማጠራቀሚያ ሆነ ክርስቶስ በተወለደበት ቀንም ባህሩ ወተት ሆነ ይላሉ ባለቅ

216 ሥላሴ (1187)አ

ዘአድማሱ ጀንበሬ (መልእክ ብርሃን)

ኢትክሉ ተቀንዮተ
ለእግዚአብሔር ወለንዋይ
ለዘይብለክ አምላክ ሰማዒ መቅድመ ክሉ ታፍቅሮ
ለገብርክ አፍቅሮ ንዋይ ይእዜ ሰዐሮ፤
እመሰ ለወርቅ አፍቀርኮ ወእሰተባሳንክ ክብሮ
እንዘ በጥንቁቅ ታነብሮ
አእምሮ አእምሮ አእምሮ
ከመ ኮንክ ለንዋይ ገብሮ።

ትርጉም

ለእግዚአብሔርና ለገንዘብ
መገዛትን አትችሉም “ያለህን
እምላክ ሰሚ ! ከሁሉ በፊት ታፈቅረው ዘንድ
አገልጋይህ/ገንዘብ መውደድን ዛሬ እስናብተው :
ወርቅን ብትወድ ክብሩንም ብታበዛ
በጥንቃቄ እያናገረው
የገንዘብ አገልጋዩ እንደሆንህ
ግወቅን እወቅ : እወቅ =

ምስጢር

“አንድ አገልጋይ ለሁለት ጌቶች መገዛት አይቻለውም”
እንደተባለ እግዚአብሔርን እወዳለሁ የሚል ሰው ገንዘብን በጣም
የሚያፈቅር ከሆነ የእግዚአብሔር ወዳጅ ሊሆን አይችልም በማለት
ለገንዘብ ሊንሰረድ የእግዚአብሔርን ትእዛዝ መፈፀም የሚያዳግ
ተው መሆኑን ባለቅኔው ያስገነዝባሉ ።

217 መድሰ (1193)አ

ዘገብረ ሥላሴ (መምህር : ዘኤልያስ)

ተራገቆ ዘመድ ደጌይስ እምተቃርቦቱ :
ለዛኒ ነገር ከመ ንለቡ ምስጢር
በዋሕድ ክርሥ ሶበ ጊዜ ዕንሱ ነጻሮ
ያዕቆብ ለኢሳው
አእመረ ከመ ጸላኢሁ ወእዕቀፀ እግሮ :
ወሰዘክልኤዎ ተገርሮ
እመጽሐፈ ዛሬ ወፋሬስ ንሕነ ንዜከሮ ።
ፈቀደሰ ተራክቦቶ ክርሠ ወላዲቱ ሰቀሮ
የሐንሰ ለእግዚአውስተ ክርሠ እመ ሶበ አእመሮ :
ርገቀተ ሙካን ወክርሥ ገበ ለዝንቱ እሥመሮ
ወንጌል ተራገቆ አምጣነ ትሰብክ ተፋቅሮ ።

ትርጉም

ከመቀራረቡ ከዘመድ መራራቁ ይሻላል :
የዚህን ነገር ምስጢር ልብ እንድንል
ባንድ ሆድ በዕንሱ ጊዜ ቢመለከተው :
ያእቆብ ኤሳውን
ጠላቱ እንደሆነ እውቆ እግሩን አሰናከለው :
የሁለታቸውንም መፃረር (መጣላት)
ከዛሬና ከፋሬስ መፅሃፍ እኛ እናስታውሰዋለን ።
ለዮሃንስ ግን ጌታውን በእናቱ ሆድ ባወቀው ጊዜ
የእናቱን ሆድ ቀዶ መገናኘቱን ወደደ :
የቦታና የሆድ መራራቅ ይህን ካሰመረው ዘንድ
መራራቅ/ወንጌል መፋቀርን ትሰብካለችና ።

ምስጢር

ቤትና ቤት ተያይዞ (ተቀራርቦ) ሲሰራ መንቀሳቀሻ እንደሚታጣ
ዘመድና ዘመድም ሲጠጋጋ ፍቅር ይጠፋል : ይህም ሁኔታ በያእቆብና
በኤሳው : በዛሬና በፋሬስ ቅሪጽ ተገልጧል ። መራራቅ ፍቅርን
እንደሚያጠና የሃንስ በእናቱ ሆድ ሳለ በቅድስት ማርያም ሆድ ለተፀነሰ
ለኢየሱስ ክርስቶስ ባቀረበው ስግደት ይታወቃል በማለት ባለቅኔው
አመስጥረዋል ።

ታሪክ

ያእቆብና ኤሳው መንታ ሆነው የተወለዱ የይስሃቅና የርብቃ ልጆች
ናቸው ። በምጥ ጊዜ በእናታቸው ሆድ ውስጥ ይገፋፉ ነበር ። ኤሳው
አስቀድሞ ብቅ ካለ በሁዋላ ያእቆብ በእጁ የወንድሙን እግር ይዞ
አሰናከለና ራሱ ቀድሞ ተወለደ ። በዚህም ምክንያት ያእቆብ ተብሎ
ተሰየመ ። ያእቆብም ማለት ተረከዝ አሰናካይ ማለት ነው (ዘፍጥ. 25:
19—26) ።

የያዕቆብ ልጅ ይሁዳ ለልጁ ለኤር ትእማር የተባለች ሚስት
አጋባው ። ኤር ሞተ : ሚስቱንም በአራቱ ህግ መሰረት ወንድሙ እውናን
ወረሳት ። እውናን ሳይወልድ የሞተ የወንድሙ የኤር ስም መጠሪያ

የሚሆን ልጅ መውለድ ስላልፈለገ የወንድሙን ሚስት በፋካቤ ስጋ
 ካወቀበት ጊዜ ጀምሮ ዘፋን ከማህፀን ውጭ ያፈሰ ነበር ። እርሱም እንደ
 ወንድሙ ሞተ ። ከዚህ በሁዋላ ይሁዳ ትእማርን “ልጄ ሴሉም
 እስኪያድግ ድረስ ሂጅና በብቸኝነት ኑሪ” ብሎ አሰናበታት ። በዚያን ጊዜ
 የይሁዳ ሚስት ሞተች ፤ ይሁዳም ከሞተችው ሚስቱ አዘን ከተፅናና
 በሁዋላ በጎቹን የሚሸልቱት ሰዎች ወደአሉበት ወደቴምናታ ሄደ ።
 ትእማርም መሄዱን ሰማችና ሌላ ጋለሞታ መስላ ተሸፋፍና በመንገዱ ዳር
 ጠበቀችውና አታለለችው ። ይሁዳም ደረሰባትና መንታ ፀነሰች ።
 በምጥዋም ጊዜ አንዱ እጁን አወጣና ቀይ ፈትል አሰረችበት ። እርሱም
 ዛሬ ነው ዛሬም እጁን መለሰና ወንድሙ ወጣ ፤ እሱም ፋሬስ ነው ።
 ከርሱም በሁዋላ ባለቀይ ፈትል ዛሬ ተወለደ ። (ዘፍጥ. 38፡ 1—30) ።

የአራቱ ሊቀ ካህናት የዘካርያስ ሚስት ኤልሳቤጥ ዮሃንስን በፀነሰች
 በስድስተኛው ወር ገብርኤል የተባለው መልአክ ወደድንግል ማርያም
 ተልኮ አበሰራት ። ቅድስት ማርያም በተበሰረችው ብስራት ካመነች
 በሁዋላ የእግዚአብሔርን ቃል በመንፈስ ቅዱስ ፀነሰች ። በዚያው
 ወራትም ወደ ይሁዳ ከተማ ሄደችና ወደዘካርያስ ቤት ገባች ፤ ኤልሳቤጥ
 ንም ሰላም አለቻት ። በዚህም ጊዜ በኤልሳቤጥ ሆድ ውስጥ ያለው
 የስድስት ወር ፅንሰ ዮሃንስ በድንግል ማርያም ሆድ ውስጥ ላለው ፅንሰ
 ኢየሱስ ክርስቶስ መፈንደቁ ፡ ብድግ ብድግ ማለቱ ተፅፏል (ሉቃ. 1፡1—
 80)።

218 መወደስ /ስ

ናሁ መሐለ እግዚአብሔር

ለዳዊት ወይን ዘጎሠሠ ማኅደሮ

ከመ ለፍሬሁ ሥሙር ዲበ መንበሩ ያንብሮ ፤

ለሳዖል ዘመነ ክረምት አኮኑ ሰሪሮ ፤

ወይን ዘአፍቀሮ

ድጎረ ኮነ መርሐ ለጽጌ ገዳም ዘምሮ ።

ወቀንምስ ጸናጽል ምስለ ናርዶስ ከበሮ

ለመዝሙር ዘመነ ጽጌ ፈድፋዶ ያሠምሮ

ለአዳም ወይን አምጣነ የአምር ግብሮ

እግዚአብሔር ዘብርሃናት በአርአያ ደሙ ከመ ይፍጥሮ ።

ትርጉም

የተወደደ ፍሬውን /ልጁ ሰሎሞንን/

በዙፋኑ ያስቀምጠው ዘንድ ማደሪያውን

ሰፈለገ ለዳዊት ወይን እነሆ እግዚአብሔር ማለ ፤

የወደደው ወይን ለዱር አበባ/መዘመር

መሪ ከሆነ በሁዋላ

ሳለል/የክረምት ዘመንን ሽሮታልና ።

ቀንምስ /ፀናፅልም ከናርዶስ/ ከበሮ ጋር

መዝሙር/የፅጌ ዘመንን በጣም ያሳምረዋል ፤

የብርሃናች አምላክ እግዚአብሔር በደሙ አምሳል

ሳይፈጥረው የአዳም/ወይን ግብርን ያውቃልና ።

ምስጢር

እግዚአብሔር ለዳዊት ልጁን ሰሎሞንን በዙፋኑ እንደሚያነግስለት
 ምሉሰታል ። ለወይንም ልምላሚን አደረገለት (ወይንን አለመለመው) ።
 ዳዊት የአምላክን ቤተ መቅደስ ለመስራት እንደተመኘ ወይንም ለቤተ
 ክርስቲያን ለቅዳሴ አገልግሎት ጠቃሚ ሆነ ። የዳዊት ልጅ ሰሎሞንን
 በአባቱ ዙፋን እንዳነገሰውም የወይን ፍሬን በአልጋው ላይ አንዝረገ
 ገው። ከዳዊት በፊት የእስራኤል ንጉስ ዩኒበረ ሳለልንም ከመንግስቱ
 እንደሻረው ክረምትን በጊዜው አሳለፈው ። ዳዊት መዝሙርን ለመዘመር
 መሪ እንደሆነ ወይንም “በወርሃ ፅጌ (ከመስከረም 26 እስከ ህዳር 6 ቀን)
 በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ለሚቀርበው ዝማሬ ማንፀባረቂያ ሆነ ። ፀናፅልም
 ከከበሮ ጋር የሰንበትን መዝሙር እንደሚያደምቀው ቀንምስ የተባለው
 የሸቶ እንጩት ናርዶስ ከሚባለው እፅ ጋር የፅጌን ወራት አደመቀው ።
 እግዚአብሔርም አዳምን በአምሳያው ከመፍጠሩ በፊት ስራውን እንደሚያ
 ውቀው ወይንን በተግባር ሊያውለው ወደደ ። የልጁ የእግዚአብሔር
 ወልድ ደምን በወይን ፍሬ ጭማቂ አምሳል እንዲሰጥ አደረገ በማለት
 ቅኔው ተመስጥሯል ።

219 መወደስ (1204)አ

ዘበቃ (ቂስገበዝ ፡ ዘጎንጅ)

ግብታዊት ጸብእ አመ በጽሐተኒ
 ድኅረ ሰማንያ ዘመን ስእንኩ ተናግሮ ፤
 ለልሳንያ ዘውስጥ እስመ አሰሮ
 ርስቦን ሥጋ ወለዐይንያ
 ጽልመት መንጠላዕተ ግብጽ ፍጹመ ሰወሮ
 ኢይጉየይ በነጽሮ
 ጸላኤ ሥጋ ዘመጽአ እንዘ ያስተፋጥን አግሮ ።
 ተነሥተሂ ወተመዝበረ ቤተ ልብየ ዘውቅሮ
 በፍርሃት ወበድንጋጌ ሞተ እለ ኢዮዓብ ተዘኪሮ ፤
 ወበዝ ኢትፍትሑ ብየ ደቂቀ አእምሮ
 ጴጥሮስ አመ ፈርሀ እስመ ከሀደ ዘፈጠሮ

ትርጉም

ድንገተኛ ጠብ በደረሰችብኝ ጊዜ
 ከሰማኒያ ዘመን በሁዋላ መናገር ተሳነኝ ፤
 የውስጥ ምላሴን የስጋ እርጅና
 አሰሮታልና ፤ አይኔንም
 እግሩን እያፋጠነ የመጣ የስጋ
 ጠላትን በማየት
 እንዳይሸሽ ጨለማ/የግብፅ መጋረጃ በፍፁም ሰውሮታልና ።
 በፍርሃትና በድንጋጤም የእነኢዮአብን
 ሞት አስቦ የገንዘብ ቤት/ልቤ ፈረሰና ተመዘበረ ፤
 በዚህም የእውቀት ልጆች! አትፍረዱብኝ ፤
 ጴጥሮስ በፈራ ጊዜ የፈጠረውን ክዷልና ።

ምስጢር

አምባጓሮ በተፈጠረ ጊዜ የደነገጠ ሰው ምላሱ ይተሳሰራል ፤
 ሰውነቱ ይርዳል ። ድንገተኛ ሞትም ሲደርስ የሰማንያ አመት ሽማግሌ
 መናገር ያቅተዋል ። እርጅና ምላሱን ይያዝዋል ፤ ሰውነቱን ያብረከርከ
 ዋል ። ደግሞ አልጋ በመጋረጃ እንደሚጋረድ ጨለማ አይኑን ይሸፍነዋል ፤
 በድንገት ከደረሰ ሃይለኛ ጠላት ማምለጥ እንደማይቻልም ከእርጅና

መታደስ አይቻልም ። የግንብ ቤት እንደሚናድና እንደሚፈርስ ልብም
 በእርጅና ሃይል ፍስስ (ቅልጥ) ይላል ። ዳዊት ለሰሎሞን ያስተላለፈው
 በቀል መቼ እንደሚፈፀምባቸው በማሰብ የፈሩ የእነኢዮአብ ፍራትና
 ድንጋጤ ይሰለጥኑበታል ። ባለቅኔውም ከሰማንያ ዘመን በሁዋላ ይህ ሁሉ
 ነገር ቢሆንባቸውም መቼም የሊቅ ልብ እስከሞት ህቅታ ድረስ ስለሚሰራ
 ይህን ቅኔ ዘርፈዋል ። ለፍራታቸውም መከታ ሲያበጁለት ሃዋርያው
 ጴጥሮስን ጠቅሰዋል (1 ነገሱ 2፡ 5-34) ።

220 መወደስ (1199)አ

ዘአስበ የድቅ

ስምዑ ዘንተ በእዝነ ልዑና
 ዘብከሙ እዝን ፤ ወዘብከሙ አእምሮ ፤
 ወትጉሃነ ልብ ኩኑ ከመ ትለብው ምክሮ
 ለመጽሐፍ ዘይምዕደነ ሠናየ ምስጢሮ
 ከመ አማኑኤል ዘአንክሮ
 ብእሲ ምእመን ዘለእግዚኡ አሥመሮ ።
 ወርቀሂ ኢታፍቅሩ ወኢትጎሥሡ አሠሮ ፤
 እስመ ወርቅ ዘየነልፍ ይሰኪ ዘአፍቀሮ ፤
 ወለእመ በወርቅ ኮነ እንተ አብርሃም ተምሕሮ
 ለኪራም በዐለ ወርቅ አልቦ ዘያከብሮ ።

ትርጉም

ጆሮ ያላችሁ ፤ አእምሮም
 ያላችሁ ሰዎች! ይህን በጆሮ ልቡና ስሙ
 አማኑኤል እንዳደነቀው ጌታውን እንዳገለገለ
 ታማኝ ሰው ጥሩ ምስጢርን የሚመክረን
 የመፅሀፍንም ምክሩን
 ልብ ትሉ ዘንድ የልብ ትጉዎች ሁኑ ።
 ወርቅንም አትውደዱ ዱካውንም አትፈልጉ ፤
 የሚያልፍ ወርቅ የወደደውን ይከላልና ፤
 የአብርሃም መማር (መፅደቅ) በወርቅ ቢሆን ኖሮ
 ባለወርቅ ኪራምን የሚያከብረው አይኖርምና ።

ምስጢር

“በጎ ምክር ለሚፈፅማት ሁሉ መልካም ናት” በተባለው መሰረት በመግባቱት ምክር የሚኖር ሰው የአምላክ ታማኝነት ይላሉ ባለቅኔው ። የጢሮስ ንጉስ የነበረ ኪራም የከበረበት ወርቅም ቢያደልቡት ፣ በሁዋጊዜ (በአምላክ ፍርድ ቀን) አድላቢውን ይከለዋልና ወርቅን አታድልቡ በማለት ደራሲው በቅኔያቸው ምስጢር በጎ ምግባርን ያስተምራሉ (ሳሙ. 5 : 11) ።

221 ግእዝ ጉባኤ ቃና (1495)አ

ሕመም ይስሐቅ ሶበ ለመዊት አልጸቀ
ዘመደ ሥጋሁ መጥባሕት በአንብቦ ደም ተጠምቀ ።

ትርጉም

የታመመ ይስሃቅ ለሞት በደረሰ ጊዜ
የሰጋ ዘመዱ /ሰይፍ በደም/ እንባ ተጠመቀ ።

ምስጢር

አንድ ሰው ታሞ ለሞት ሲያጣጥር ወዳጅ ዘመዱ እንባ በእንባ እንደሚራጭ ፣ ይስሃቅም ሊሰዋ በቀረበ ጊዜ የእባቱ የአብርሃም ሰይፍ በተለምዶት ደም ተቀብቶ ተገኘ ይላሉ ባለቅኔው (ሰንክ-ሃምጌ 7) ።

222 ግእዝ ጉባኤ ቃና (1493)አ
ዘወርቅ አገኘሁ (አሊቀ)

ዕውር ንጥእ ውስተ ግበ ሲአል ወደቀ
መንግሥተ ሰማይ በርህ ሶበ ለጸድቃን ሠረቀ ።

ትርጉም

መንግስተ ሰማይ/ብርሃን ለፃድቃን በወጣ ጊዜ
እውር/ሃጢአተኛ በሲአል/ጉድጓድ ወደቀ ።

ምስጢር

ብርሃን ቢወጣም መሪ የሌለው እውር በጉድጓድ ከመውደቅ እንደማይድን መንግስተ ሰማይ ለፃድቃን ሲሰጥ ሃጢአተኛ ወደሲአል ገባ በማለት ባለቅኔው ወደ መንግስተ ሰማይ ለመግባት መልካም ምግባር

አስፈላጊ መሆኑን በቅኔያቸው አስረድተዋል ።

223 ዕዝል ጉባኤ ቃና (1494)አ

ለቤዝ ወ አዳም ጳውሎስ እምሐድ ኢያቄም ሠረቀ
ዘበውስተ ሕፅት ለሰምን ማገዊ ተሐድሶ አካል ረፈቀ ።

ትርጉም

በሰምኦን ጭን የተቀመጠ አዳኝ/የአካል መታደስ
አዳም/ጳውሎስን ለማዳን ከኢያቄም ወገብ ወጣ ።

ምስጢር

እግዚአብሔር ወልድ አዳምን ለማዳን ከኢያቄም ልጅ እንደተወለደ እንዲሁም ለጳውሎስ የሆነ የመንፈስ መታደስ ለኢያቄም ሆነ ። ክርስቶስ በሰምኦን አረጋዊ ጭን እንደተቀመጠ መታደስም ለሰምኦን አረጋዊው ተሰጠ ይላሉ ባለቅኔው (ሰንክ- የካቲት 8) ።

224 ግእዝ ጉባኤ ቃና /ስ

ይሁዳ ይመስል ከመ ቃለ መጽሐፍ ዘጸድቀ ፤
ውስተ ቤተ መቅደስ ለሕዝብ አምጣኝ ዘረወ ወርቀ ።

ትርጉም

እንደ መፅሃፍ ቃል ይሁዳ የፀደቀ ይመስላል ፤
በቤተ መቅደስ ውስጥ ወርቁን ለህዝብ በትኗልና ።

ምስጢር

ዳዊት በመፅሃፉ “ወርቁን ለችግረኞች በተነ” ብሏል ። ከዚህም አንፃር ይሁዳ መምህሩ ኢየሱስ ክርስቶስን የሸጠበትን ወርቅ በትና መታነቁንና መሞቱን ለማስረዳት ባለቅኔው አመስጥረዋል ።

225 ዕገል ጉባኤ ቃና/ስ

ዘይትባረክ ቂርቆስ (መሪጌታ ፡ ዘደብረ ፅሑፍ)

ነጋዲ ረገብ ኢትፊጽም ባሕታዊ ገዳም ሥንቀ ፍኖትክ ጸም እስመ ኢኮነ መንፈቀ ።

ትርጉም

ነጋዲ/ራብ! የገዳም ባሕታዊ/ ሰንቅህን አትጨርስ ፤ መንገድህ/ም ግማሽ አልሆነምና ።

ምስጢር

የሚነግድ ነገዴ ካሰበው ቦታ ሳይደርስ ሰንቁን ሲያዋግደው ጓደኛው “ጉዞህ ገና አልተጋመሰም ፤ ሰንቅህን ቆጥብ” ይለዋል ። ራሶም ኢየሱስ (ኩዳዴ) ሳይጋመስ ባሕታዊን አታመንምነው ይላቸዋል ።

226 ዋዜማ (1498)አ

ወርቅ ሰማያዊ

ጥብሉል ንስቲት ፀርቅ እመ ውስተ ምድር ወድቀ
አይሁድ ለነሢኦ ኪያሁ ተሐየዩ ጥቀ
ጠቢባንስ ነሥእዎ ወእእመርዎ ጥዩቀ ፤
አምጣን ረሢኦን አይሁድ ነጸሩ ፀርቀ
ወነጸሩ ጠቢባን ወርቀ ።

ትርጉም

በትንሽ ወርቅ
የተጠቀለለ የሰማይ ወርቅ በምድር ቢወድቅ
አይሁድ አርሱን ለመውሰድ በጣም ችለል አሉ
ጥበበኞች ግን በግልጽ አውቀውት ወደዱት ፤
ዝንጉዎች አይሁድ ጨርቅን አይተዋልና
ጥበበኞችም ወርቅን አይተዋልና ።

ምስጢር

የድሮ ሰው ወርቅን (ገንዘብን) በጨርቅ ጠቅልሎ ስለሚይዘው ወርቁ በጨርቅ እንደተጠቀለለ ይወድቃል ። አንዳንድ ሰዎች አይተውት ጨርቅ ብቻ መሰላቸው ሳያነሱት ያልፉታል ። ሌሎች ጥበበኞች ግን እንስተው ያዩትና ወርቅ የጠፋህ ማንህ? እያሉ በቤተ ክርስቲያንም ፤ በሌላ ሀዘብ በሚሰበሰብበት ቦታም ይለፍፋሉ ። ባለቤቱ ቢገኝ ገንዘቡን በምልክቱ መሰረት ይሰጡታል ። የወርቁ ምሳሌ የሆነ እግዚአብሔር ወልድ በኃለ እንስሳ (በእንስሳት በረት) ተወልዶ በጨርቅ ተጠቀለለ ። አይሁድ በአምላክነቱ ባያምኑበትም አምላክነቱን በተአምራቱ የተረዱት አምነው ተጠቀሙበት ። አይሁድ ያላመኑበት ሰው ሆኖ ቢያፍት (“ዕሩቅ ብእሲ ባዶ ሰው ፡ ሰው ብቻ”) ስለመሰላቸው ነው ። ሌሎችም ሰዎች ያመኑበት ሰራው አምላካዊ መሆኑን ስለተረዱ ነው በማለት ቅኔው ተመስጥሯል ።

227 ዋዜማ (1503)አ

ዘኦርኦያ ወረታ (አቶ)

በድምፁ ነጉድጓድ ድንግልና

ላዕለ እብነ ሀገር ፅንስ ከርሠ ድንግለ ዮሴፍ ወድቀ

ወዘንጽሕ ጸዳለ ተፍሕሮ ላዕሌሃ በረቀ ፤

ንጽሐ ድንጋሌሃሰ በርሀ እምርደተ መልአክ ተዐውቀ ፤

አኮኑ እምልብሱ ልማድ ማሕፀና ተዐርቀ ፤

ወበማይ ድንጋሌ ተጠምቀ ።

ትርጉም

በነጉድጓድ ድምፁ ድንግልና

የዮሴፍ ድንግል ሆኖ በአገር ድንጋይ ፅንስ ላይ ወደቀ ።

የንፅህና ፀዳል መታጨትም በእርሷ በረቀ

የድንግልናዋ ጥራት ብርሃን ግን ከመልአክ መውረድ የተነሳ ታወቀ፡

ከልብሱ/ልማድ ማሕፀና ተራቁቷልና ፤

በውሃ/ድንግልናም ተጠምቋልና ።

ምስጢር

የነጉድዳድ ድምፅ በድንገት ሲሰማና መብረቅ ሲበርቅ መንገደኛው ደንግጦ በድንጋይ ላይ እንደሚወድቅ የገፅህና መታጨትን ከታጨች በሁዋላ የቅድስት ማርያም ሆድ በድንግልና ፅንሰን ፀነሰ ። ብርሃንም ከመልእክ መውረድ የተነሳ ወገግ እንዲል እንዲሁም የማርያም የድንግል ናዋ ጥራት ተገለጠ ። ራሱን በውሃ መጠመቅ የሚሻ ሰውም ልብሱን እንደማያወልቅ የማርያም ድንግልናዊ ንፅህና ከሴቶች ልማድ ተለየ (ራቀ)፡ በድንግልናም ጠና በማለት ባለቅኔው አስገንዝበዋል ።

228 ዋዜማ (1501)አ

ዘይርጉ (አለቃ)

ገብርኤል ተፈናዊ

ይትዐጽፍ ምንተ ጊዜ ወርጎ ጥምቀት አልጸቀ

እስመ ነድ ልብሱ በሕፅበት ንልቀ ።

ተሐጽቦተ ልብሱስ ነድ ኢያስተዋረዶ ጥንቁቀ ፤

እስመ እግዝእቱ ድንግል ትፈትል ወርቀ

ወእግዚኡ ይትአጽፍ መብረቀ ።

ትርጉም

የጥምቀት ወር በደረሰ ጊዜ

ተላላኪ ገብርኤል ምንን ይለብላል?

ነዲድ/ልብሱ በመታጠብ አልቋልና ፤

የነዲድ/ልብሱ ማለቅስ በፍፁም አላዋረደውም ፤

ድንግል/እመቤቱ ወርቅን ትፈትላለችና

ጌታውም መብረቅን ይለብላልና ።

ምስጢር

እንድ ልብስ ብቻ ያለው አሽከር ያው እንድ ልብሱን በእጥበት እንደ ጨረሰ የተመለከቱት ሰዎች “ይህ ሰው በክረምት ምን ሊለብስ ነው” ይላሉ ። ይህን የሰሙ ሌሎች ሰዎች ደግሞ “እመቤቱ ልብስ

ሞልቷታል ጌታውም ሞልቷታል ፤ ውራጃቸውን ይሰጡታል” በማለት ያስረዳሉ ። ልብስ በውሃ እየታጠበ እንደሚያልቅ የመልእክ የቅዱስ ገብርኤል የተፈጥሮ ባህርይ የሆነ እሳት ለእነቂርቆስ እንደውሃ ቀዝቀዘ ። ብዙ ሃብት ያላት ሴት ክወርቅ በተስፋ የተለያዩ ጌጣ ጌጥ እንደምታጌጥ ቅድስት ማርያምም በወርቅ ተመስሎ መሶበ ወርቅ ያለኛት ወልድን ወለደች ። እንድ አርበኛ የተሸለመው የወርቅ መዳሊያ እንደመብረቅ ብልጭ እንደሚል ክርስቶስም መብረቅን ያወርዳል በማለት ባለቅኔው በገብርኤል መልእክተኛነት ተፈፀመ ስለሚባለው ተአምር በቅኔያቸው እስረድተዋል ።

229. ሥላሴ (345) ኀ

ሶበ ሰምዐ ድምፅ እሳት

ጉዩ ሎጥ ውስተ ገዳም

መሥዋዕተ ገጢአት ሰብአ መዋቲ እስከ ይሠውዕ ጥንቁቀ

እሳት በላዒ ዘበሰዶም ጸድቀ ፤

አመ እግረ ሕፃን ቂርቆስ ባሕቱ ብሔረ ነገዌ አልጸቀ

እሳት ጉዩ እስከነ ርገቀ ፤

እስመ ለበላዒ እሳት ኃምሳ ደቂቀ

ፋሲካሁ በኤልያስ ንልቀ ።

ትርጉም

በሰዶም የፀደቀ በላተኛ/

እሳት ሚች ሰው/የሃጢአት

መስዋዕትን በጥንቃቄ እስኪሰዋ ድረስ ፤ የእሳት ድምፅን

በሰማ ጊዜ ሎጥ ወደዱር ሸሸ ፤

የሀፃን ቂርቆስ እግር ግን ነገዌ በደረሰ ጊዜ

እሳት እስኪርቅ ሸሸ ፤

አምሳ ልጆችን የበላ እሳት

ፋሲካው በኤልያስ ጊዜ አልቋልና ።

ምስጢር

እንደ ሰው የጠላቱን ድምፅ ከሩቅ በሰማ ጊዜ ይሸሻል ፤ ሎጥም ሰዶምና ገሞራን ካቃጠላቸው እሳት ለመዳን በዋሻ ተሸሽገው ፤ አሪታዊ የሃጢአት ማስተሰረያ መስዋእትን እንደሚሰጥ ከሰማይ የወረደ እሳትም በኤልያስ ጊዜ ሃጢአተኛውን ሰው አቃጠለው ፤ የሸሽ ሃይለኛ ሰውን ሌላ ሃይለኛ ሯጭ ሰው ቢከተለውም እንደማይደርስበት እሳት ነፃዊንና ቂርቆስን አላቃጠላቸውም ። በተጨማሪም እርቶዶክሳዊ ክርስቲያን ከአርባ ቀን ያም በሁዋላ የስጋ መብያውን ጊዜ በአምሳ ቀኖች እንደሚጨርስ ፤ እሳትም በነቢይ ኤልያስ ቃል ታዝዞ አምሳ ሰዎችን አቃጠለ ይላሉ ባለቅኔው ።

ታሪክ

ሎጥ የአብርሃም የወንድም ልጅ ነው ። የሰዶምና የገሞራ ሰዎች በእሳት ሲቃጠሉ ሎጥ ከእነልጆቹ ሸሽቶ ከእሳት ቃጠሎ ድኗል ።

አካዝያስ ወድቆ በታመመ ጊዜ ብሔልዜቡል የሚባለውን ጣኦት ከህመሙ ስለሚድንበት ጉዳይ እንዲጠይቁለት መላክተኞችን ላከ ። መላክተኞቹንም ነቢዩ ኤልያስ በመንገድ ተገናኝቶውና “ጌታችሁን አትድንም ትሞታለህ በሉት” አላቸው ። እነርሱም ተመልሰው ይህንን ለአካዝያስ ነገሩት ። አካዝያስም ኤልያስ መሆኑን በነገሩት በምልክቱ እውቆ ሁለት የአምሳ አለቆችን ከመቶ ሰዎች ጋር በተራ ወደኤልያስ ላከ ። ኤልያስ ግን በሰማይ እሳት መቶውን ጭፍሮች ከሁለት አለቆች ጋር አቃጥሏቸዋል ።

የሶስት አመቱ ህፃን ቂርቆስና እናቱ ኢየሱስ በእሳት ላይ በተጣደ የብረት ጋን በፈላውሃ ውስጥ ተጥሰው ለሰማእትነት ተጋደሰዋል ። ንፍር ውሃውም አላቃጠላቸውም ተብሎ ይተረካል (2 ነገሱ·1፡1 — 18 ። ገድለ ቂርቆስ)

230 ሥላሴ (1511) አ

ዘመርሻ (አለቃ)

በደማስቆ

ወድቀ ሳውል እመባርቅት

አንተሰ ገሩይ ሶበ ደማስቆ አልጸቀ
ግብተ እምነ መብረቅ ገጽከ በረቀ ፤
ወሥሙረ በቀልት ስምከ እምነ ቆምከ ልሀቀ ፤
እስመ ለስምከ ዘኢርገቀ
ነፋስ አእምሮ ረቂቅ እምነሉ ዘረቀ
ገበ ላዕል ሰሐበ ጥዩቀ ።

ትርጉም

በደማስቆ

ከመብረቆች የተነሳ ሳውል ወደቀ ፤

ግን አንተ ሀሩይ! ደማስቆ በደረሰህ ጊዜ

ከመብረቆች ይልቅ ፊትህ ድንገት በረቀ (በለጩ)

ከሰሌን ግንድ ያማረ ስምህም ከቁመትህ ይልቅ አደገ ፤

ያልራቀ ስምህን ከሁሉ

የረቀቀ የረቂቅ እውቀት/ነፋስ

በተረዳ ነገር ወደላይ ስቦታልና ።

ምስጢር

ጳውሎስ የተባለው ሳውል ደማስቆ በደረሰ ጊዜ የብርሃን መብረቅ በርቆበት ነበር እንጂ እርሱ ራሱ አልበረቀም (ብርሃን አልሆነም) ። ብላቴን ጌታ ሀሩይ የተባሉት ኢትዮጵያዊ ሊቅ ግን እውሮፓን ጎብኝተው በተመለሱ ጊዜ ፊታቸው እንፀባረቀ ። በስመጥርነቃቸውም የገነኑ ሆኑ በማለት ባለቅኔው አመስጥረዋል ።

231 ሥላሴ (1507) አ

ዘታመን (አለቃ)

ልደት ቀዳማዊ

ዘበአረጋይት ወአረጋዊ

በደጋራዊ ልደት ተሐድሶ አካል ተዐውቀ ፤

እስመ በርህ ተሐድሶ ሥጋ ለጸድቃን ሠረቀ ።

ምሳሌ ዝኒ ኣብርሃም ኣለብዎተ ጠየቀ ፡
 አቦኑ ወለደ እምድገረ ልህቀ
 በርሥእናሁ ሕፃን ፡ ወቃሉ አጽደቀ
 ወእምቃሉ አሐዱ ኢወድቀ ።

ትርጉም

በባልቲት ሃናና
 በሽግግሌ ኢያቂም የሆነ
 መጀመሪያው ልደት በሁዋለኛው ልደት/የእካል መታደስ ታወቀ ፡
 ብርሃን የእካል መታደስ ለፃድቃን ወጥቷልና ።
 የዚህንም ምሳሌ ግስገንዘብን ኣብርሃም ተረዳ ፤ ካረጀ በሁዋላ
 በእርጅናው
 ሀፃንን ወልዷልና ፤ ቃሉንም አፅድቋልና
 ከቃሉም አንዱ አልወደቀምና ።

ምስጢር

ፊተኛው የወልድ ከአብ መወለድ በሁዋለኛው ልደቱ ከቅድስት
 ግርያም በመወለዱ እንደታወቀ የኢያቂምና የሃና ጉልምስና ካረጁ
 በሁዋላ ቅድስት ግርያምን በመውለድ በእገኙት መታደስ ፀና ። ብርሃን
 የተባለ ክርስቶስም ለፃድቃን እንደተገለጠ መታደስ ለኢያቂምና ለሃና
 ተሰጠ ። ክርክር በምስክር እንደሚፈፀም የእነርሱም መታደስ በኣብርሃም
 ተረዳ ። ኣብርሃም በመቶ ዘመን እድሜው ይስሃቅን እንደወለደ እነርሱም
 በስተርጅና ግርያምን ወልደው ታደሱ ። በዚህም “ልጅ ትወልዳላችሁ”
 ብሎ የነገራቸው የመልአኩ ብስራት (የምስራች ቃል) አልታበለም ይላሉ
 ባለቅኔው (ስንኩግንቦት ፡ 1)።

232 ሥላሴ (1509) አ

ዘበቀለ ኃበና (አሊቃ)

እምኢክህለ ኒቆዲሞስ

ተዋሥእቶ ለኢየሱስ ፡

መንግሥተ እሱ ጠበብት ሥጣዌ ከመ ኢትትናፈቅ ሕቀ

እስመ ሱሙ ልደተ ድንግል ፈታሒ አልጸቀ ፤
 ወአዕበየ ሳዶቅ ከላህ ክልኤሆሙ ዕርቀ ፤
 አቦኑ ተወልደ እምድገረ ልህቀ ፤
 እምክርሠ እሙስ ይትርፍ በከመ ተዐውቀ
 እምወለቱ ወላዲ ሠረቀ ።

ትርጉም

ከኢየሱስ መወያየትን
 ኒቆዲሞስ ባልቻለ ነበር ፤
 የእነዚህ ጠበብት መንግስት/መልስ ጥቂት እንዳትለያይ
 የድንግል ልደት/ፈራጅ ለእነርሱ ደርሷልና ፤
 ሳዶቅም የሁለቱን ጩኸት/እርቅን ዘለግ አደረገ
 ከኣረጀ በሁዋላ ተወልዷልና ፤
 ከእናቱ ሆድስ እንደታወቀው ይቅርና
 ከሴት ልጁ ወላጅ ሰረቀ ።

ምስጢር

መንግስት እርስ በራሷ ከተለያየች እንደማትፀና የኒቆዲሞስና
 የኢየሱስ “የሁለተኛ መወለድ” ንግግር ካልተግባባ የኒቆዲሞስ እምነት
 ስለማይፀና ፤ ክርክር በፈራጅ እንደሚወስን እንዲሁም በቅድስት ግርያም
 መወለድ የኢየሱስን ነገር ኒቆዲሞስ አመነ ። እውር ሆኖ የተወለደ
 ጤሜዎስ ወደኢየሱስ ድምፁን ዘለግ አድርጎ እንደጮኸ ኢየሱስንና
 ኒቆዲሞስን የሚያግባባቸው ሁኔታም በሳዶቅ ተፈፀመ ። ምክንያቱም
 ሳዶቅ የተባለው የግርያም አባት ኢያቂም ካረጀ በሁዋላ እንደገና ወጣት
 ሆኗልና ። ሰው ካደገ በሁዋላ ወደእናቱ ሆድ የመግባትስ ጉዳይ “ሰው
 ከውሃና ከመንፈስ ካልተወለደ ወደእግዚአብሔር መንግስት ይገባ ዘንድ
 አይችልም” ብሎ ኢየሱስ ክርስቶስ በተናገረው ቃል ታውቋል ። ወላጅ
 አዳም ግን ከግራ ጉኑ ከተፈጠረች ከሄዋን ሰረቀ (ልጁ ሄዋንን እስወለደ)
 ሎጥም ከሴት ልጆቹ ወለደ በማለት ባለቅኔው አመስጥረዋል (ዘፍጥ። 2 ፡
 20 — 25 ፡ 19 ፡ 30 — 38። ዮሃ. 3 ፡ 1 — 7) ።

233 ሥላሴ (1510) አ
ዘበቀለ ንበና (አለቃ)

ደለዎሙ ለመላእክት
ከመ ሰብአ ዓለም ሐሚተ ግብር ፤
አምጣን በዐይን ዐይን አመ ሩፋኤል ሰረቀ
ለድንግል ከመ ያስተፍሥካ ገብርኤል ሰሐቀ ፤
ሚካኤልኒ ዘኮነ በስመ ይዋሄ ዕውቀ
ቤቶ ለፈርዖን እስመ ሠጠቀ
እምክረ እሱስ ይርገቅ በከዊን ጥንቁቀ
ቀውስጦስ ተገድፈ ወወድቀ ።

ትርጉም

እንደአለም ሰዎች
የሰራ አሜት ለመላእክት ተገባቸው ፤
ሩፋኤል አይን በአይን ቢሰርቅ
ድንግልን ሊያስደስታት ገብርኤል ሰቋልና ፤
በርህራሄ ስም ታዋቂ የሆነ ሚካኤልም
የፈርዖንን ቤት ሰንጥቋልና ።
ከእኒህ ምክር ግን ጠንቃቃ በመሆን ይርቅ ዘንድ
ቀውስጦስ ተግለና ወደቀ ።

ምስጢር

የዚህ አለም ሰዎች በሚሰሩት ስራ ገሚሱ ሲታግ ገሚሱ ይመሰገናል ። ከአለም ስራ ነፃ የሆኑ መላእክትም በስራ ምክንያት ከሚነሳ አሜት አልራቁም ።

ሌባ ሲሰለጥን አይን በአይን እንደሚሰርቅ ሩፋኤልም የጠፋውን የጦቢትን አይን እንደደሀነኛው አይን አደረገው ። ገብርኤልም ቅድስት ማርያምን ዘብስራቱ አስደስታት ። “ሌባውን ሌባ ቢሰርቀው ምን ይደንቀው?” እንዲሉ ሌባ የሌላውን ሌባ ቤት ግድግዳ እንደሚቀድሚካኤል በርህራሄ የታወቀ ሲሆን ፈርዖንን አሰጠመው ። የሌባውን

ቅጣት ያየ ሰውም እንደሚጠነቀቅ ቀውስጦስ የተባለው መልአክ እንደነርሱ (ሩፋኤል ፣ ገብርኤልና ሚካኤል) ሳይሆን ቀረ በማለት ቅኔው ቀጠስጥሯል ።

ታሪክ

ገምጌ በተባለ ቦታ የተወለዱት ህፃናት በቅዳሴ ጊዜ ውር ውር (ወዲያና ወዲህ) እያሉ ስለአስቸገሩ ቀውስጦስ የተባለው መልአክ እንዲቀስፋቸው ከአምላክ ታዘዘ ። በትእዛዙ መሰረት ህፃናቱን ሲቀስፍ ለንድ መልክ መልካም የሆነ አሳዛኝ ህፃንን አየና “ይህንስ የፈጠረው ይግደለው” ብሎ በርህራሄው አለፈው ። በዚህ ምክንያት አምላክ ቀቆጣበትና የፀጋውን ክንፍ ነሳው (እንዳይበር አደረገው) ። እንደምንም ቀንገዛግዞ ደብረ ቀልሞን በሚባል ቦታ በተሰራች ቤተ ክርስቲያን ቤተልሂም አጠገብ ወደቀ ። በቀትር ጊዜ ዲያቆን ለተልእኮ ቢመጣ እይኑ ሲንቀለቀል አየውና “ምንድር ነህ? ሰማያዊ ነህን? ወይስ ምድራዊ? ቢለው” በግብሬ ምድራዊ ሆኛለሁ እንጂ በተፈጥሮየሰ ሰማያዊ ነኝ ፤ ለአባ ሳሙኤል ንገርልኝ” እለው ። ዲያቆኑም ነገረለት ። አባ ሳሙኤልም ጦጥቶ እንደ ዲያቆኑ ቢጠይቀው ለዲያቆኑ የተረከለትን መልሶለታል ። ከዚያም መልአኩ ቀውስጦስ አባ ሳሙኤልን “ለእመቤታችን ለቃድስት ማርያም እመልክትልኝ ፤ ከልጇ ታማልደኛለች” አለውና እመልክቶለት (ዞልዮለት) የቀድሞው ክንፈ ፀጋው ተመልሶለት ወደሰማይ አርጓል ቀብሎ ተፅፏል (ተአምረ ማርያም) ።

234 መወደስ/ስ

ዘሐዲስ ኪዳናት (ቄሰገዡዝ ፣ ዘጽላሎ)

እብነ ቢታንያ ይበሊ በውስተ ምግባሩ
ወከዊኖቱ ብሉየ ቅድመ ሆጣዕና ተዐውቀ ፤
ምስለ አእሩግ ኪሩቤል አምጣን ረፈቀ ፤
ለተሰሰዮ ጣዕመ ዝማራ
ጎብስተ ጣዕማዌ ዘያጸግብ ጥቀ
አእሩግ ወደቂቀ
ወበሀላዌሁ ንባብ እምነ ኩሉ አርገቀ ።

ሐንዳስሂ አስቆሮታዊ ዘኢረሰየ ሰዋቀ
በትረ ሃይማኖት ሆሳዕና ጴጥሮስ ዘናፈቀ
እንዘ ፍኖተ ካህድ የሐውሮ በመካነ እብን ወድቀ
ሆሳዕና ዳዊት ጸላኢሁ አመ በጽሐ ወአልጸቀ "

ትርጉም

የቢታንያ ድንጋይ በምግባሩ ያረጃል
ያረጀ መሆኑም በሆሳእና ፊት ታወቀ ፤
ሽማግሌዎችንና ልጆችን ፈፅሞ የሚያጠግብ
ጣፋጭ እንጀራ/የምስጋና
ጣምን ለመብላት ከሽማግሎች/
ኪሩቤል ጋር ተቀምጧልና
በአኗኗሩ/ነገርም ከእነርሱ አልራቀምና ፤
ጴጥሮስ የጠረጠረው የሃይማኖት በትር/ሆሳእናን
ድጋፍ ያላደረገ አንካሳ/የአስቆሮት ሰው ይሁዳም
የዳዊት ሆሳእና/ጠላቱ በደረሰበት ጊዜ
መንገድ/ ከሀይትን ሲሄድ በድንጋይ ቦታ ወይቀ "

ምስጢር

አንድ ጎልማሳ ሰው ከሽማግሌዎች ጋር ተቀምጦ ሲያወጋ ፤ በምግብ
ጊዜ ከእነርሱ ጋር ሲበላና በአኗኗሩም እነርሱን ሲመስል ይህ ሰው
በእድሜው ባያረጅም በሚያደርገው ድርጊት ሽምግል ይባላል ፤
በእስራኤል አገር የሚገኘው የቢታንያ ድንጋይም ኢየሱስ በአህያይቱና
በውርንጫዋ ላይ በየተራ እየተቀመጠ ወደኢየሩሳሌም በገባ ጊዜ ከኢየሩ
ሳሌም ሽማግሌዎችና ህፃናት ጋር ኢየሱስን እንደኪሩቤል አመሰገነ ፤
ያለምርኩዝ መንቀሳቀስ የሚችለው አንካሳን ቆየተውን ምርኩዝ
ያልተደገፈ ደካማው አንካሳ ጠላቱ በድንገት በመንገድ በደረሰበት ጊዜ ፤
ሮጦ ለማምለጥ ቢሞክር በድንጋይ ላይ እንደሚወድቅ ኢየሱስን የካደ
የአስቆሮት ሰው ይሁዳ በከህይቱ ፀና ፤ ኢየሱስን ከዶ የነበረ የሃዋርያት
አሊቃ ጴጥሮስንም በንስሃ አልመሰለውም ይላሉ ባለቅኔው ፤

ስምዖን አብ ያንዝነኒ በሕቁ ፤
እክሰ እክለ እስመ ይብልዎ ደቂቁ "

ትርጉም

ስምዖን አባት በጣም ያሳዝነኛል ፤
ልጆቹ እህል እህል ይሉታልና ፤

ምስጢር

ልጆቹ እህል እህል ሲሉት የሚያበላቸው ያጣ የልጆች አባት በጣም
ያሳዝናል ፤ በእንፃሩም እህል ይመስል ልጆቹን የበላ በላኤ ሰብእ ስምዖን
በጣም ያስገርመኛል ይላሉ ባለቅኔው ፤

ተዝካሮ ግበሩ ባሕታውያን ደቂቁ ፤
ለምውት ጸም እስመ ደብረ ዘይት መንፈቁ ፤

ትርጉም

ልጆቹ ባህታውያን ተዝካሩን አድርጉ (አውጡ) ፤
ለሙት /የም መንፈቁ ደብረ ዘይት ነውና ፤

ምስጢር

የሞተ ሰው መንፈቁ (በድስተኛ ውሩ) ሲደርስ ልጆቹ ለተዝካሩ
(ለመታሰቢያው) ድግስ እንደሚያደርጉለት የኢየሱስ የም እኩሌታው
ደብረ ዘይት ተብሎ የሚጠራው የአራተኛው ሳምንት እሁድ መሆኑንና
ባህታውያንም ኢየሱስን በማስብ መምጣቸውን የቅኔው ምስጢር ያስገነዝ
ባል ፤

ዘዶሪ (አሰቃ)

መንጠላዕተ ፍትሕ ትስፍሕ በገጸ ፈጣሪ
መርዓዌ ተውላጥ ክርስቶስ ግፉዕ እንዘ ዕራቁ
ወእመ አኮ ርቱዕ ለቤተ ምክርናንክ ንድቁ

ዳዊት ወላክዓብ

እለ ትእዛዘከ መዝገበ ሰረቁ

ውስተ ግበ ኀዘን ለእመ ወድቁ

ለዳዊት ተኀዘን ወሰክዓብ ታሰቆቁ ።

አንተሰ ወዳዊት እመ ትትዓረቁ

ዳዊት ወእርዮ ነገረ ቤርሳቤህ ኢያገለቁ ፤

አኮኑ ልቃሐሙ ፍትሐ ኢፈደይኮሙ በሕቁ

ለዳዊት ከመ ጊዓዩ ወሰክዓብ በከመ ጽድቁ ።

ትርጉም

የለውጥ ሙሽራ/ክርስቶስ ! የተበደለ ሰው

ራቁቱን ሲሆን መጋረጃ /ፍርድን በፈጣሪ ፊት ትዘረጋለህ
የፍርድህ/ቤት ሰራም ቀጥተኛ ባይሆን

ትእዛዝ/ሳጥንን

የሰረቁ ዳዊትና አክላብ

በመከራ/ጉድጓድ ውስጥ በወደቁ ጊዜ

ለዳዊት ታዝናለህ ፤ ለአክላብም ታለቅሳለህ ።

እንተና ዳዊት ግን ብትታረቁ

ዳዊትና እርዮ የቤርሳቤህን ነገር አልጨረሱም ፤

ለዳዊት እንደ በደሉ ለእርዮም እንደ ፅድቁ

ብድራቸው/ፍርድን በፍፁም አልከፈለሃቸውምና ።

ምስጢር

ችግረኛው ራቁቱን ሳለ ለሙሽራ ከለው ፊት የሚለይ መጋረጃ
እንደሚጋረድለት ክርስቶስም ተገፊው ሳለ ፍርዱን ለገፊው አደረገ ፤
ሳጥን ሙሉ ወርቅ የሰረቀ ሌባ እጅ ተፍንጅ ተይዞ በታሰረ ጊዜ እንዳንደ
ዘበኛ የትም ውሎ እንዲመጣ ይለቀዋል ። ፈጣሪም ጣኦትን በማምለክ
ናቡቱንም በማስገደል ትእዛዙን ለጣሰ ለእስራኤል ንጉስ ለአክላብ
ይቅርታ አደረገለት ።

ሁለት ጥለኞች (ጠበኞች) ሲታረቁ ከእነርሱ ጋር በብድር ገንዘብ
የተጣሉ ሌሎች ተባባሪ ሰዎች ብድሩ ካልተከፈለና እብረዋቸው ካልታ
ረቁ ጠቡ አይደርቅም ። እምላክም በእርዮ ሚስት በቤርሳቤህ የበደለውን

ዳዊትን በንስሃ ይቅር ሲለው የእርዮ መበደል በዳዊት መቀጣት አልተመለ
ሰም ። የእርዮ ደም የሚመለሰው “ወደ ኀልማሳ ሚስት አትሂድ ፤
አትግደል” የተሰኙትን የአሪትን ትእዛዛት በድፍረት ተላልፎ የበደል
በደል የፈፀመ ዳዊት ቢቀጣና ቢገደል ነበር ይላሉ ባለቅኔው ።

ታሪኩ በአንደኛው መፅሃፍ በገፅ 42 ተተርጎል ።

238 መወደስ (1534) አ

ዘወወቀ (አለቃ ፤ ዘወቁጣ ማርያም)

ወላዴ ሕፃናት ወይን ሰብአ ተዋርዶ

ልብስ ዘባኑ ከፈለ በሰማርያ ቤተ ምርፋቁ ፤

በጽንፈ እሳት ወነድ አምጣን ያስቆቁ

ዐረቁ እንዘ ይብል

ልብስ ዘኢያቀውም ሰኪኖን ደቂቁ ፤

ወይትሚነይ መቃብረ ፤

ንዋያቲሁ አቁጽል እስመ በበሕቅ ጎልቁ ።

እግዚእነሂ ወይን ፅብራስዲ አመ ተእንዘ በሕቁ

አቁጽለ በለስ አርዳኢሁ እንዙ ይሰረቁ ፤

ወአልበስዎ ሚላተ እንዘ ይሣለቁ

እይሁድ ደመናት ምራቀ ዘወረቁ ።

ትርጉም

ህፃናትን ወላጅ ወይን/የመዋረድ ሰው

በመኖሪያ ቤቱ/በሰማርያ የጀርባውን ልብስ ክፈለ ፤

ልብስ የማያቆመው እንደድ/ልጁ

በእሳትና በነዲድ

ዳር ተራቆትሁ እያለ ያለቅሳልና ፤

መቃብርንም ይመኛል ፤

ቅጠሎች /ገንዘቦቹ ጥቂት በጥቂት አልቀዋልና ።

የእብራስዲ ወይን/ጌታችንም በተያዘ ጊዜ

የበለስ ቅጠሎች ተማርቹ ሊሰረቁ (ሊሾልኩ) ጀመሩ ፤

ምራቅን የተፋ ደመናዎች እይሁድም

እየተዘባበቁ ግምጃን እለበሱት ።

ምስጢር

የብዙ ልጆች አባት የተራቀቀ ልጁ በእሳት ዳር ሆኖ ተራቀቀ (በረደኝ) እያለ ሲያለቅስበት ልብሱን ከፍሎ ከፋዩን ያለብሰዋል ገንዘቡም ሲያልቅበት ሞትን ይመኛል፡ የአባት ምሳሌ የሆነው የሰማር ወይን ቅጠልም በክረምት ጊዜ እሳትን መሰለ ረገፈ ። የልጁ ምሳ የሆነው እንደድም እንደ ወይን ሆነ ። እንደገንዘቡም ማለት የእንደ ቅጠሎች ደረቁ።

አይሁድ ክርስቶስን በያዙት ጊዜ ደቀ መዛሙርቱ እንደተበተኑ እብራሰዱ የሚባል አገር (ቦታ) ወይን በዝናብ በተመታ ጊዜ ቅጠሎ ረገፉ። አይሁድም ክርስቶስን ግምጃ እንዳለበሱትና እንደተዘባበቁበት ምራቅንም እንደተፋበት የክረምትም ደመናዎች አገረምርመው ዝናብ አዘነቡ ። ወይንንም አቀሉት በማለት ቅኔው ተመስጥሯል ።

239 መወደስ (1533) አ

ዛኦድማሱ ጀንበሬ (መልአክ ብርሃን)

አበሳ ይከውን ትሩፋተ ሥጋ

ምሳሌ ዝኒ ነገር እምአበው ይጠይቁ

በብሂለ እፎ ዕቅፍት እለ ተዐቅፉ ወወድቁ

አኮኑ ለአጋግ ጽንዐ ጌጋዩ ቀቲለ ብእሲ ለሳሙኤል ጽድቅ ወጌጋዩ አዳም በሊዐ ቂጽል

ትሩፋተ ኮነ በጎበ ምእመናን ደቂቁ ።

በጾምሂ ወበርገራጌ እምገጸ ትሩፋት ርገቁ

መርቅያን ወሳኦል በቤተ ትሩፋት እለ ልሀቁ ፤

ወእምነውረ ሰረቅት ይንጽሑ በማየ ትሩፋት ተጠምቁ

ዘኢደለዎሙ ለበሊፅ ጎባውዝ ቁርባን እለ ሰረቁ ።

ትርጉም

የሰጋ ትሩፋት በደልን ይሆናል ።

እንዴት በማለት እንቅፋትም የተሰናከሉና የወደቁ

የዚህን ነገር ምሳሌ ከእባቶች ይረዱ ፤

የአጋግ የበደሉ ጥናት የሆነ

ሰውን መግደል ለሳሙኤል ዕድቅ ሆኗል ፤

የአዳም በደል የሆነ ቅጠልን መብላትም

በአማኞች ልጆቹ ዘንድ ትሩፋትን ሆኗል ።

በትሩፋት ቤት ያደጉ መርቅያንና ሳኦል

በጦምና በርሀራሄ ከትሩፋት ፊት ርቀዋል ፤

ለመብላት የማይገባቸውን የቁርባንን እንጀራ የሰረቁም

ከሌቦች ነውር ሊነፁ በትሩፋት/ውሃ ተጠምቀዋል ።

ምስጢር

አንዳንድ ሰው በበጎ ስራው ፈንታ ክፉ ሲፈፀምበት “ለበጎ ስራ መልሱ ክፉ ስራ ይሆናልን?” በማለት ይገረማል ። ለአንዱ ሃጢአት የሆነበት በደል ለሌላው እንደ ዕድቅ ስራ ጠቃሚ እንደሆነው የሚያስረዱ ታሪኮችን በመጥቀስ” በእንቅፋት የተሰናከሉ እንደሚወድቁ ይህንንም ነገር የተጠራጠሩ ተቃዋሚዎች ቢኖሩ በሚከተሉት መረጃዎች ይረታሉ” ይላሉ ባለቅኔው ።

ለአንዱ የተስማማው መድሃኒት ሌላውን እንደሚጉዳው ሁሉ ሰውን መግደል አጋግን አስኩነነው ፤ ሳሙኤልን ግን አጋግን መግደሉ አፀደቀው ። የበለሰን ቅጠል መብላት አዳምን ከኤዶም ገነት አስወጥቶ በሲኦል አስጣለው ። ለመናኖች ግን በያምና በፀሎት ተወስነው ቅጠልን የመብላት ትሩፋት (በሃይማኖት መፃህፍት ከታዘዘው የስነ ምግባር ስራ በተጨማሪ አትርፎ መሰራት) የነፍስ ክብርን (ለመንግስተ ሰማይ የሚበቃ ዋጋን) አስጣቸው ።

የእስራኤል ንጉስ የነበረ ሳኦልን ለአጋግ መራራቱ ከስልጣኑ እንደሻረው መርቅያንንም በሰንበት ቀኖች መያሙ አስጎዳው እንጂ አላስጠቀመውም ። በውሃ የታጠቡ ከእድፍ እንደሚነፁ ለካህናት እንጂ ለእነርሱ የማይገባቸውን የቁርባንን እንጀራ የፀሎት ዳዊትና አሸከሮቹም ነውረኞች ከመሆን ነፃ ሆኑ በማለት ባለቅኔው ያስረዳሉ ።

240 መወደስ

ዘቀፀላ (ሊቂ)

በመጠን ዘምር አብነ ቢታንያ

ወኢትክላህ እንከ እምአገደክ በሕቁ ፤

ከመ ኢይርሥው ቃለ ስሆሳዕና ደቂቁ

እስመ እሙንቱ መተርጉማን

ቃለ ሆሳዕና በአሚን ያጽድቁ ፡

በከመ ነበበ ጳውሎስ

ከመ እምንባብ ይሄይስ ትርጓሜ መፃህፍት እለ ተፀውቁ ።

ለአድግሂ ብዝኃ ንባቡ ከመ ይጠይቁ

አኦፋገ እስራኤል በኦርምሞ ወበብዝኃ ትዕግሥት ይረፍቁ ፡

ዘምስለ ባዕዳን አይሁድ ኢትደመሩ ረኅቁ

አምጣን ይቤሎሙ ሆሳዕና ለእለ በአሚን ይትላህቁ ።

ትርጉም

የቢታንያ ድንጋይ በልክ አመስግን እንጂ

ከእንግዲህ ወዲህ ከወንድሞችህ ይልቅ በጣም አትጨካኝ ፡

የሆላእና ልጆቹ ቃልን እንዳይረሱ

የሆላእና ቃልን በእምነት

ያፀድቁ ዘንድ እነርሱ ተርጓሚዎች ናቸውና ፡

የታወቁ የመፃህፍት ትርጓሜ

ከንባብ እንደሚሻል ጳውሎስ እንደተናገረ ።

የአህያንም የንግግሩን ብዛት ይረዱ ዘንድ

በዝምታና በትእግስት ብዛት የእስራኤል ሽማግሎች ይቀመጣሉ ፡

ሆላእና በእምነት የላቁትን

ከሌሎች አይሁድ ጋር አንድ እንዳትሆኑ ራቁ ብሏቸዋልና ።

ምስጢር

አንድ ልጅ በጣም እየጮኸ መዝሙረ ዳዊት ሲደግም “ቀስ ብለህ ድገም ፡ ሌሎችን ደጋሚዎች የመዝሙረ ዳዊትን ቃል ታስገድፋቸዋለህ” እንደሚባል የቢታንያ ድንጋይና የኢየሩሳሌም ህፃናት በአህያ ላይ ተቀምጦ ወደቤተ መቅደስ የገባውን ሆላእናን (ኢየሱስ ክርስቶስን) አመሰገኑ ።

አንዱ ሲያነብ ሁለተኛው እንደሚተረጉም ፡ ከንባብም ትርጓሜ እንደሚሻል በድንጋይና በህፃናት ምስጋና የክርስቶስ አምላክነት ተመሰ ከረ ። የንባቡን ትርጓሜ ለመስማት ምእመናን እንደሚቀመጡም ትልል

ቆቹ የእስራኤል መምህራን እንደ አህያ ዝም አሉ ። የሃይማኖት መምህር ተማሪዎቹን በሃይማኖት ከነርሱ ከሚለዩ ሰዎች ጋር አትቀላቀሉ እንደሚላቸው ያመሰገኑት ክርስቶስም ሽማግሌዎችን ካላመሰገኑት አይሁድ በሃይማኖት ለያቸው ይላሉ ባለቅኔው ።

241 ሚበዝኑ (1535) አ

ዘወርቅ አገኘሁ (አለቃ)

በዓለ መዛግብት አብድ

ለባዕድ ይዘግብ እንዘ ሰርእሱ ይቂቂ ፤

እስመ ኢያእመረ ምንተ ምጽአተ ሞቱ ሰራቂ ፤

ወመልአክ ሞት መራድ ከመ ኪያሁ ይጸንሕ ወአስናኒሁ የሐቂ ።

ትርጉም

ባለመዛግብት ሰነፍ

ራሱን እየነፈገ ለሌላ ያከማቻል ፤

የሞቱ/ሌባ አመጣጥን ምንም አላወቀምና ፤

ወራሪ/የሞት መልአክም እርሱን እንደሚጠባበቀውና ጥርሶቹን እንደሚያፋጭ አላወቀምና ።

ምስጢር

አንዳንድ ንፋግ ባለፀጋ እርሱ ራሱ አይበላ ቤተሰቡን አያስበላ የቆጠብሁ እየመሰለው ገንዘብ በመሰብሰብ ብቻ ይደክማል ። ሌባ ሲያደባ ቆይቶ በአጋጠመው ቀን ገንዘቡን ይሞልጧልና ባዶውን ያስቀረዋል ። ምክንያቱም “ያልጠረጠረ ተመነጠረ” እንዲሉ ባለገንዘቡ ሳይጠረጠርና ሳይጠነቀቅ እንደተዘለለ ስለሚገኝ ነው ። ሰነፍ ሃጢአተኛም በሃጢአት ላይ ሃጢአትን ያደልባል ። ራሱን ሳይመረምር ሞት እንዳለበትና መልአክ ሞት እንደሚቀስፈው ሳያስብ በድንቁርና ይኖራል በማለት ባለቅኔው ሰው በህይወት እያለ እለተ ሞቱን ማሰብ እንዳለበት ያስረዳሉ ።

242 ሚበዝኑ (355) ገ

ዘድንቁ (አለቃ)

መስተገብረ ገይል ቂርቆስ

ለምእመናኒሁ አትክልት ማየ ተአምኖ ይሰቂ

እንዘ ሐቋ ልቡ ንጹሕ ቅናተ ወንጌል አጣቂ
ወሊተሀበለ ይስርቅ ንዋየ ዚአሁ እምነተ ባህለ ንስጥሮስ ሰራቂ

ትርጉም

የሃይል ገበሬ/ቂርቆስ

ንፁህ የሆነ ወገብ (መታጠቂያ) ወንጌልን ታጥቆ

ለአማኞቹ /ተክሎች ውሃ /ማመንን ያጠጣል ፤

የንስጥሮስ ባህል/ሌባም የርሱ ገንዘብ/ እምነትን ሊሰርቅ አልደፈረም ።

ምስጢር

ገበሬ አትክልቶቹን ውሃ እንደሚያጠጣ ሰማኦቹ ቅዱስ ቂርቆስ ለምእመናን እምነትን አፅና ። ሌባ ከተነቃበት ገንዘብ ሊሰርቅ እንደማችል የንስጥሮስ ባህልም የሰማኦቹ ቂርቆስ ሃይማኖትን ሊለውጥ አልሞ ይላሉ ባለቅኔው ።

243 ዋይማ/ስ

ጽድቅ ወዓመፃ

እስመ ቤተ ዕውቅ ፀርኪ ወቤተ ክርስቶስ ዐራቂ

ነፍስየ ! እምግብረ ዓመፃ ፍጹመ ረገቂ ፤

እንዘ ተነድጊሰ ጽድቀ እመ በዓመፃ ረፈቂ

ከመ ይደልዎ መቅሠፍት እምአበው ጠይቂ

ለዘቦአ ቤተ ባዕድ ሰራቂ ።

ትርጉም

እመፅና ፅድቅ

የታወቀ የጠላትሽ ቤትና ያስታራቂ የክርስቶስ ቤት ናቸውና

ነፍሴ ! ከእመፅ ስራ ፈፅመሽ ራቂ ፤

ፅድቅንም ትተሽ በእመፅ ብትቀመጧ

በሌላ ቤት ለገባ ሌባ

ጅራፍ እንደሚገባው ከአባቶች ተረጿ ።

ምስጢር

በሌላ ሰው ቤት ገብቶ ሲሰርቅ የተያዘ ሌባ ግርፋት ተፈርዶበት ይገረፋል ። እመፅ የሰይጣን ቤት ሲሆን በዚያ ገብቶ መገኘት ነፍስን ያስኮንናታል ። ፅድቅ ግን የክርስቶስ ቤት ስለሆነ በዚያ ገብቶ መገኘት ዘገታው ቤት እንደሚኖር ታማኝ አሽክር ያስቆጥራል በማለት ባለቅኔው ያስረዳሉ ።

244 ዕዝል ጉባኤ ቃና (1543)አ

ዘአድማሱ ጀንበሬ (መልአክ ብርሃን)

ውስተ ልብ ምድር ተገብአት ሄሮድያዳ አርፄ ስሕተት መርቂ ለእመ በሰማይ ያደ ከሣደ ዮሐንስ አንቂ ።

ትርጉም

የዮሃንስ አንገት/ጭልፊት በሰማይ ቢዞር

የስህተት /ቆላ አባብ/ ሄሮድያዳ በምድር ውስጥ ተሸሽገች ።

ምስጢር

ጭልፊት በሰማይ ሲዞር አባብ በመሬት ውስጥ ይገባል ። እንዲሁም የዮሃንስ ራስ ወደሰማይ ሲወጣ ያስቆረጠችው ሄሮድያዳ በምድር ውስጥ ሰጠመች በማለት ቅኔው ተመስጥሯል ። (ስንክ.መስከረም ፡ 2) ።

245 ዕዝል ጉባኤ ቃና (1548)አ

ላሕይ ንጽሐ ሱራፊ ረቂቅ

በፍትው ገጽ ተክለ ሃይማኖት ጸድቅ ።

ትርጉም

የረቂቅ ሱራፊ ወዝ

በተወደደ ፊት/ተክለ ሃይማኖት አለ ።

ምስጢር

ወዝ በፊት እንደሚኖር ሱራፊ የሚባለው መልአክ ንፁህናም በተክለ ሃይማኖት አለ በማለት ባለቅኔው የተክለ ሃይማኖትን ንፁህነትና

ቅዱሳን በቅድሾቹ ገልጠዋል።

246 ዘአምላኪየ (1552)አ

አልቦ ሥርዓት በዘሊዋውያን ምርፋቅ ፡

ታሐተ ነቢሮ እስጢፋ ልሂቅ

አምጣኑ ነበሩ ላዕለ አእባኑ አፍኦ ደቂቅ ።

ትርጉም

በካህናት መቀመጫ ስርአት የለም ፡

ሽማግሌ/እስጢፋኖስ ከታች ተቀምጦ

የውጭ ድንጋዮች/ልጆች ከላይ ተቀምጠዋልና ።

ምስጢር

እንደ ወጉ ሽማግሌ ከላይ ወጣቶች ከታች መቀመጥ ይገባቸዋል።
ወጣቶች ከላይ ሽማግሌዎቹ ከታች ተቀምጠው ሲታዩ “በነዚህ ካህናት
ቦታ ስርአት የለም” ይባላል ።

በአይሁድ ዘንድ ጭካኔ እንጂ ምህረት ባለመኖሩ አይሁድ ሰማእት
እስጢፋኖስን በድንጋዮች ወግረው በገደሉት ጊዜ የእስጢፋኖስ አካል
በስር ድንጋዮቹ በላይ መሆናቸውን የቅኔው ምስጢር ያስረዳል ።

ታሪክ

አስራ ሁለቱ ሃዋርያት የክርስቶስን ወንጌል እየሰበኩ ያላመናቸው
ክርስቲያኖች እየበዙ ሲሄዱ በማህበሩ አስተዳደር (ማጉረምረም) ተረጎ
ጠረ። ስለዚህም ሃዋርያት ክርስቲያኖችን ሰብስበው “እኛ ለሰብክ
ወንጌልና ለፀሎት ስለምንፋጠን ፡ ይህን ትተን በማህበሩ አስተዳደር
ልንሰራ እንችልምና በዚህ ሰራ ላይ የምንሾምላችሁን ሰባት ሰዎች
ምረጡልን” አሏቸው። እነርሱም ሃዋርያት በነገሯቸው ተደስተው ሰባት
ሰዎች መረጡና አቀረቡላቸው ሃዋርያትም በሰባቱ ተመራጮች ራስ ላይ
እጆቻቸውን በመጫን ዲያቆናት አድርገው ሾሙላቸው ።

ከሰባቱ ሰዎች መካከል አንዱ የመጀመሪያው ሰማእት ቅዱስ
እስጢፋኖስ ነበር ። እርሱ በኢየሩሳሌም ስለክርስቶስ ሲሰብክ ብዙ ሰዎች

ተታወሙት ። ይሁን እንጂ በሚከራከሩት ጊዜ በተሰጠው የክርክር ጥበብ
ተከራካሪዎቹን ምላሽ ያሳጣቸዋል ። ከእለታት በአንዱ ቀን “እነሆ ሰማይ
ተከፋቶ ኢየሱስ በአብ ቀኝ ተቀምጦ አየሁ” አለ ። አይሁድ ይህን በሰሙ
ጊዜ “ዛሬስ! አስ አለና ለሰማይ ደጃፍ ለእግዚአብሔር ልጅ አወጣለትን?”
ብለው ተናደዱ ። “የሙሴን ህግ ሲነቅፍና እግዚአብሔርን ሲሰድብ
ሰምተንዋል” የሚሉ የእስት ምስክሮችን አስመስክሩበት ። በአሪት ህግ
መሰረት በድንጋይ ተወግሮ መሞት ተፈረደበት ። ተቃዋሚዎቹ አይሁድ
ከዙጥ ወደውጭ አውጥተው በድንጋይ ሲወግሩት “ኢየሱስ ሆይ አቤቱ
ነፍሱን ተቀበል” በማለት ፀለዩ ። በመጨረሻም በጉልበቱ ተንበርክኮ
“አቤቱ ይህችን ሃጢአት አትቁጠርባቸው” ብሎ በታላቅ ድምፅ ጮኻና
ሞተ (የሃዋ. 6—7) ።

247 ዋዜማ/ስ

አመ ኃልቀ በሀቢይ

ድጎረ በንኡስ ተብህለ መልክአ ኢየሱስ ረቂቅ

ፍጡን አውረዶ ለኮከብ ዚቅ

መዘምር ስቅለት ምሁረ ቤተ ጴጥሮስ ሊቅ ፡

ወፀሐይ ወወርኅ ካህናት ደቂቅ

ወለጥዎ በልሳን ዕውቅ ።

ትርጉም

የረቀቀ የኢየሱስ

መልክ በንኡስ ከተባለ በሁዋላ በአቢይ በአለቀ ጊዜ

የጴጥሮስ ሊቅ ቤት ምሁር የሆነ

መዘምር ስቅለት ኮከብ ዚቅን ፈጥኖ አወረደው ፡

ልጆች የሆኑ ካህናት/ዐሃይና ጨረቃም

በታወቀ አንደበት ለወጡት (ወረቡት) ።

ምስጢር

በማህሌት ጊዜ ማህሌት የተቆመለት መልክአ ፡ ዓድቅ ፡ ወይም
ሰማእት መልክአ በንኡስ (ዝቅ ባለ የመዘምራን ድምፅ ፡ ዝግ ባለ የክበር

ፎቅና ባልፈጠነ የፀናፅል ሿሿታ የሚዘም የአዚያዚያም አይነት) ተብሎ በአቢይ (ንኡስ ከተባለው የዝማሬ አይነት ከፍ ያለ የመዘምራን ድምፅ ከፍ ብሎ የከበሮው ምትና የፀናፅሉ ሿሿታ ደምቆ የሚዚም የአዚያዚያም አይነት) ይባላል ። ዚቅ የሚባለው የመዝሙር ክፍል በመዘምር ቃል ይወርዳል (ይባላል) ። እንዲሁም የኢየሱስ ሰውነት ትልቁንና ትንሹን ጥፈና ግርፋት ተቀበለ ። የኢየሱስ ክርስቶስ ስቅላት ኮከብን አወደቀው ። ሁለት ሶስት መዘምራን በህብረት ዚቁን እንደሚለውጡት (እንደሚወር ቡት) ፀሃይና ጨረቃም ህብረቸውን ለወጡ ። ፀሃይ ጨለመ ፤ ጨረቃ ደም ሆነ ይላሉ ባለቅኔው (ማቴ. 27) ።

248 ዋዜማ (357)ገ

ውሕዘ እምላዕሉ

ፈለገ ብርሃን ገጽኪ በላዕለ ምውታን አዕጺቅ
ማርያም ዐይነ እንቲአኪ ዘልብሱ መብረቅ ፤
ወኮከበ ብርሃን ሠረቀ እምደብረ ምጥማቅ ልሂቅ ፤
እስመ ቄጽለ ብርሃን እይኪ ሐመልማለ ወርቅ
ከደነቶ ለሕያው ምጥማቅ ።

ትርጉም

አይንሽ መብረቅ
ልብሱ የሆነ ማርያም የብርሃን ወንዝ/ፊትሽ
በሙቶች/ጫፎች ላይ ከላይ ፈለሰ ፤
የብርሃን ኮከብም ከትልቅ ደብረ ምጥማቅ ወጣ ፤
የወርቅ አመልማሎ እጅሽ ብርሃን ቅጠልን
ለሀያው/ደብረ ምጥማቅ አልብላዋለችና ።

ምስጢር

ከተራራ ላይ የሚወርድ ወንዝ በአፀዋት ላይ እንደሚፈስ ብርሃን የሚታይበት የቅድስት ማርያም ፊት በለዎች ዘንድ ተገለጠ ። ደግሞ ኮከብ ከሰማይ እንደሚወጣ በደብረ ምጥማቅ ብርሃን ከማርያም ፊት ፈለቀ ። ማርያም ልጇ ክርስቶስን ከከብቶች በረት በወለደች ጊዜ ቅጠል እንዳለበሰ

ት ፡ የወርቅ አመልማሎን የፈተለች እጇ ደብረ ምጥማቅን በብርሃን ለቀለቀችው በማለት ባለቅኔው በደብረ ምጥማቅ ተፈፅሟል የሚባል ት ተአምር አመስጥረዋል ።

ታሪክ

ደብረ ምጥማቅ በግብፅ ምድር በቅድስት ማርያም ስም የተገደመች ምናት ። በዚችም ገዳም በያመቱ ማርያም በቤተ ክርስቲያኒቱ ጉልላት ሆና እንደፀሃይ እያበራች አምስት ቀን ለክርስቲያኖችም ለእስላሞችም ይነበር ። እያንዳንዱም ሰው አንድ ፍላጎቱ የሞተውን ዘመዱን ሌን አምጧልች ። ሲላት እምጥታ እሳይታዋለች በማለት ተተርኳል (እምረ ማርያም) ።

249 ዋዜማ (1554)አ

ዘምን ደስይል (አባ)

ለማርቆስ ተርጉም

ለጎበ ብዙን ፍኖት ዘአሚስያስ ደቂቅ
እስከ ወፅአ ስሙዓተ ደሙ እምሀረብ ወሠርቅ ፤
ወከመ ይኩኑ ስምዐ ለሞተ ማርቆስ ሊቅ
ነጉድጓደ ሰማይ ኤልያስ ወሙሴ መብረቅ
ተጸውሱ እምራማ ምርፋቅ ።

ትርጉም

የአሚስያስ ልጆች
ማርቆስን በብዙ መንገድ ስልት ተረጉሙት ፤
የደሙ ስሚ በምእራብና በምስራቅ እስኪወጣ ድረስ ።
ለማርቆስ ሞት/ሊቅም ምስክርን ይሆኑ ዘንድ
የሰማይ ነጎድጓድ/ኤልያስና ሙሴ/ መብረቅ
ከሰማይ/መቀመጫ ተጠሩ ።

ምስጢር

የአይሁድ ንጉስ የነበረ የአሚስያስ በድን በፈረሰ ተጭኖ ወደኢየሩሳሌም እንደተጓዘ ፤ ወንጌላዊ ማርቆስን ያስቃዩትም መንገድ ለመንገድ

በበሬዎች አስጎተቱት ። የተማሩ ሊቃውንት የሚተረጉሟቸው የመዛዘ
ፍት ትርጓሜን ብዙ ሰዎች እንደሚያዳምጡ የማርቆስ ደምም በየስፍራው
ፈሰሰ ። ከዚህም ከላሽ ምስክሮችን እንደሚጠራ በማርቆስ ሞት ጊዜም
መብረቅና ነጋድጓድ ተሰሙ በማለት ባለቅኔው አመስጥረዋል ። (2 ንገሱ
14 : 1—22 ። ስንከ. ሚያዝያ 30) ።

250 ሥላሴ (1561)አ

ዘአድማሱ ጀንበሬ (መልአክብርሃን)

ጊዮርጊስ መስተበቅል !

ዝርዋን ቃላት/አዕፅምቲክ

ዘውስተ ዐየር ተክፅው እስከነ ዐረብ ወሠርቅ

ይባሉ ውስተ እዝነ ሁሉ ዘዕፀው ዐጽቅ

ከመ ልማድክ አዝዝ ሮምያ ዕርቅተ መልበስ ጽድቅ ፡

ወጽምእተ ልሳን እማየ ዕርቅ

ጽዋዐ ባቢሎን ትስተይ ዘእንበለ ወርቅ

ከማሆሙ ለሰብዓ ደቂቅ ።

ትርጉም

ተበቃይ ጊዮርጊስ !

እስከ ምእራብና እስከ ምስራቅ

በአየር ውስጥ የፈሰሱ ብትኖች ቃላት /አጥንቶችህ

ከሁሉ ጀሮ/ የእንጨቶች ቅርንጫፍ ውስጥ ይገቡ ዘንድ

ከእውነት/ልብስ የተራቆተች ፡ ምላሷም ከእርቅ/ውሃ

የተጠማች ሮምያ እንደሰባ ልጆች

የባቢሎንን መጠጥ ያለወርቅ

እንድትጠጣ እንደልማድህ አዝዝ ።

ምስጢር

በአደባባይ የተነገሩ ቃላት በሁሉ ጀሮ ይሰማሉ ፡ የሰማእቱ የቅዱስ
ጊዮርጊስ አጥንቶችም በነፋስ ሲበተኑ በጫካ ውስጥ ባሉ እንጨቶች
ቅርንጫፍ ሁሉ ተረጨ። ፡ ባለቅኔው ጊዮርጊስ ! የተራቆተችና የተጠማች
ለማኝን ልብስን ማልበስና ውሃን ማጠጣት እንደሚገባም ከእውነት

ቀችና እርቅን የማትፈልግ ሮምያን ቀድሞ በእሳት እንዳጋየዘቸው
ደሰባው ነገስት የባቢሎን ቃጠሎ አቃጥላት ይላሉ (ገድለ ጊዮርጊስ) ።

251 ሥላሴ (1557)አ

እምቅሩብ ተአጎዎ

ዘአምኖን በኩር ወዘትዕማር

እምከመ በትዕማር ወድቀ ሕሊና ኃይለ አምኖን መብረቅ

ይኔይስ ተዘምዶ ዘዮሴፍ ርኑቅ ፡

አኮኑ ጽፍየ ድንጋሌ ማጎተመ ኢሳይያስ ወርቅ

ኢሰበረ ዮሴፍ በእንተ ጽድቅ

እስከነ ኢሰምዐ ቃለ በእዝነ ምሥራቅ

ጽባሐዊ ገብርኤል ማዕነቅ ።

ትርጉም

በኸር ልጅ አምኖንና

ትእማር ቅርብ ወንድምነትና እህትነት

አምኖን /መብረቅ ሃይል/ አሳብ በትእማር ከወደቀ በሁዋላ

ዮሴፍ ሩቅ ዝምድና ይሻላል ፡

ከራ የወርቅ /ኢሳይያስ ቁልፍ/ ድንግልናን

ሴፍ ስለእውነት አልሰበረምና ፡

ከራቃዊ ገብርኤል /ሽመላ አሞራ በምስራቅ/ ጀሮ

ልን እስከአሰማ ድረስ ።

ምስጢር

የቅርብ ዝምድና ያላቸው ሰዎች በየምክንያቱ ሲጣሉና ሳይሰማሙ

“ከነርሱ ዝምድና የባእድ ወዳጅነት ይሻላል” ይባላል ። አምኖንና

ግርም የእስራኤል ንጉስ የዳዊት ልጆች ሲሆኑ አምኖን በትእማር

ት ተነድፎ የቃናሽ እህቱ የትእማርን ከብረ ንፅህና ገሰሰ ። ዮሴፍ ግን

እንኳን ከቅድስት ማርያም ጋር ያለው ዝምድና ራቅ ያለ ቢሆንም

ቅ ቁልፍን እንዳለመስበር የቅድስት ማርያምን ድንግልና አልደፈ

ሽመላ የሚባለው አሞራ በጥቅምት ወራት ከምስራቅ በኩል ድምፁን እንደሚያሰማ ቅዱስ ገብርኤል “ድንግል ትፀንሳለች ፤ ወንድ ልጅንም ትወልዳልች” በማለት እስከ አበሰራት ድረስና ከዚያም በሁዋላ የሴፍ ቅድስት ማርያምን በግብር አላወቃትም ይላሉ ባለቅኔው ።

252 ዘይእዜ (1566)አ
ዘናሁዳ (አሊቃ)

ወርቅኪ ዐርገ በክንፈ ሕንፃ
መንገል ዳግሚት ሰማይ እንዘ ንሬእዮ ደቂቅ ፤
ወእመ እምዝንቱ ልብኪ ርጉቅ
ወለተ ጊዮርጊስ አጥረይኪ በምስጋና ሰሎምን ቃለ ጽድቅ
ሠናየ ስመ ዘኢየሳልቅ ፤
እስመ ኢየሳልቅ ስም ለእመ የጎልቅ ወርቅ
ሠናየ ስመ ዘኢየሳልቅ ።

ትርጉም

ልጆች እያየነው
ወርቅክ በክንፍ ህንፃ ወደሁለተኛዬቱ ሰማይ አረገ ፤
ልብሽም ከዚህ የራቀ ቢሆን
ወለተ ጊዮርጊስ! በሰሎምን ገበያ የእውነት ቃል
የማያልቅ መልካም ስምን ገዛሽ
ወርቅ ቢያልቅ ስም አያልቅምና
የማያልቅ መልካም ስምን ገዛሽ ።

ምስጢር

በራሪ አሞራ በክንፍ ወደ አየር ሲበር እንደሚታይ በክርስትና ስማቸው ወለተ ጊዮርጊስ የተባሉ የእቴጌ ምንትዋብ ገንዘብ በጎንደር ከተማ በምትገኘው በቂስቋም ቤተ መቅደስ ስራ ላይ ስለዋለ ዳግሚት ሰማይ የተባለች የቅድስት ማርያም ገንዘብ ሆነ ። አንዱ አሞራ ከሌላው አሞራ በበረራ ይመጥቃል ፤ ይልቃልም ። “ከአገርም ልብ ይሰፋል” እንደሚባል የእቴጌ ምንትዋብም ልብ አርቆ አሳቢ ሆነ ። ሴት ነጋዴ

ገበያ ጥሩ ጥሩ እቃ መርጣ እንደምትገዛ እቴጌዬቱ እንደጠቢቡ ሰሎምን የማያልቅ ወርቅ ለብዙ ዘመናት ሲጠራ የሚኖር ስም አገኘ በማለት ባለቅኔው ለእቴጌዬቱ ቅኔያቸውን አበርክተዋል ።

253 ዘይእዜ (71)ይ
ዘበቃ (ቄስገበዝ ፤ ዘጎንጅ)

ሂመ አብ ላዕለ ታቦር
በአንብሮተ እድ ጴጥሮስ ወልደ ባሕርዩ ረቂቅ ፤
ለውእቱ ወልድ በቂሣርያ
እስመ ተሐዘቦ ልበ ጴጥሮስ ሊቅ
ከመ ሥጋዊ ውእቱ እንዘ እመንበሩ ኢየዐርቅ ።
ወእምይሁዳ ሠወረ ምስጢራተ ጽድቅ ፤
ልበ ይሁዳ ታቦት አምጣን ልቡጥ በወርቅ
ወእምይሁዳ ሠወረ ምስጢራተ ጽድቅ ።

ትርጉም

ጴጥሮስ እጅን በመጫን
የረቀቀ የባህርዩ ልጅን አብ በታቦር ላይ ሾመ ፤
እርሱን ወልድን
ከመንበሩ ሳይለይ ስጋ የለበሰ ሰው እንደሆነ
በቂሳርያ የሊቅ ጴጥሮስ ልብ ታዝቦታልና (ተጠራጥሮታልና) ፤
የእውነት ምስጢሮችንም ከይሁዳ ሸሸገ ፤
የይሁዳ ልብ ታቦት በወርቅ የተለበጠ ነው ፤
የእውነት ምስጢሮችንም ከይሁዳ ሸሸገ ።

ምስጢር

እንደ አክሱም ፅዮን አስተዳዳሪ ስም እጅን በራስ ላይ በመጫን ረስጥ መንፈሳዊ ሹመት እለ ። በዚህ እንፃር እግዚአብሄር አብ የባህርይ ፤ን በደብረ ታቦር ገለጠው ፤ ጴጥሮስንም በቃሉ ጣለው ። አንድ የቤት ልጋይ የማይገባ ስራ ባለራ ጊዜ “እንዴት ያደርገኝ ይሆን?” በማለት

ጌታውን እንደሚጠራጠረው ጴጥሮስም መሞቱን ያወሳለትን እግዚአብሔር ወልድን “ይህ ሞት ለአንተ አይደለም” አለው ። ለታማኝ ሰው የተነገረ ምስጢርም እንደማይገለጥ በፀሎተ ህሙስ በተደረገው የእራት ግብዣ ጊዜ ኢየሱስ ክርስቶስ “አስቀድሞ ወደወጪቱ ወጥ እጁን ያወረደው ያስይዘኛል” አሊእንጂ “ይሁዳ ያስይዘኛል” አለው ። ፅላት በወርቅ እንደሚለበጥ ይሁዳም ሰላላ ብር ተቀብሎ ወልድን አስያዘው በማለት ቅኔው ተመስጥሯል ።

254 ዘይእዚ (359)ገ

እዝንክ ይስተይ ማየ ዘለፋ
ገበ ነቅዑ ማይ ግፍፅ እምድገረ ገለፍክ ሊቅ
ወፅአት በትር ዘእዴሆሙ
ለእለ ገፍዑክ ነፋሳት ደቂቅ
ተኩርዖተ ርእስክ ትዕማር በበትረ ይሁዳ ከመ ትጽደቅ ፤
ወምስፍና ልብስክ ወፅአት እምአባለ ዕርቅ
ከመ ትትናገር ዕርቃኑ እንበለ ምክንያት ፀርቅ
ወምስፍና ልብስክ ወፅአት እምአባለ ዕርቅ ።

ትርጉም

ጆሮህ የዘለፋ ውሃን ይጠጣ ዘንድ
ሊቅ! ወደ ውሃ ምንጭ /ግፍ ከሄድህ በሁዋላ
የገፉህ የነፋሶች/ልጆች
የእጃቸው በትር ወጣች ፤
የራስህ መገመስ/ትእማር በይሁዳ በትር ትረታ ዘንድ ።
ምስፍና/ልብስህም ከእራቁትነት አካል ወጣች
ያለ ምክንያት/ጨርቅ ራቁትነትን ትናገር ዘንድ
ምስፍና/ልብስህም ከራቁትነት አካል ወጣች ።

ምስጢር

ውሃ የሚጠጣ ፍጡር ወደ ምንጭ ቦታ ይሄዳል ፤ እንዲሁም
የክርስቶስ ጆሮ የአይሁድን ዘለፋ ሰማ ። እውሎ ነፋስ ያገኘውን ሁሉ

ያነሳ እንደሚጥለው አይሁድም ክርስቶስን በአመፅ ገፉት ፤ ራሱንም
በትር መቱት ። ትእማር ይሁዳን በበትሩ ምልክትነት እንደረታችው
ክርስቶስ ራስም በአይሁድ በትር ተገመሰች ። ምስፍና (መስፍንነት)
ያእቆብ ልጅ ከይሁዳ እንደወጣች የክርስቶስ ልብስም ራቁትነትን
ልሸፈነችም ይላሉ ባለቅኔው ።

255 መወደስ (1591)አ

ዘፍሥሐ ክርስቶስ (አባ)

እፎኑመ ጎልቀ ልብስ ሃይማኖት
ድልዋንሂ ዙልኑ ለሰሐቅ ወለሥላቅ ፤
አምጣኑ ኢመልዐ ልብ ዘኢሳይያስ ማዕምቅ
ድገረ አገሪሁ እንተ ትተሉ
ዘበእዝነ ሥጋ ኢተጎልፍ ጽድቅ
ወለምንት ያድለቀልቅ
መሠረተ አሚን ልብኑ ከመ ሕንጻ ዙሉ ደቂቅ?
አኮኑ ጸብዐ ነጋሢ ናቡከደነዖር ወርቅ
በዕርቀ ዳንኤል እብኑ ደብር ጎሉቅ ወድቁቅ ፤
ዴገናሂ ለፍቅር ወተደለወ ለዕርቅ
ሐመልማለ ሲና በደብረ ሲና ምስለ ነደ ሲና ዘይመውቅ ።

ትርጉም

ልብስ ሃይማኖት እንዴት አለቀ?
ሁላችንም ለሳቅና ለዝብብት ዝግጁዎች ነን ፤
በስጋ ጆሮ የማታልፍ ፅድቅ(እውነት)
ከእግሩ በሁዋላ እየተከተለች
የኢሳይያስ ጥልቅ ልብ አልመላምና ፤
የእምነት መሰረት/ልባችንስ
እንደ ሁሉ ልጆች ህንፃ ለምን ይነዋወጣል?
የንጉሥ ናቡከደነዖር ጠብ/ወርቅ
በዳንኤል እርቅ/የተራራ ድንጋይ ያለቀና የደቀቀ ነውና ።
የሲና ልምላሚ ከሚሞቅ የሲና ነዳድ ጋር
በደብረ ሲና ፍቅርን ተከተላት ፤ ለእርቅም ተዘጋጀ ።

ምስጢር

ልብስ ደረጃ በደረጃ እንደሚታይ ሃይማኖት ተለያየ ። የተቀዳሽ ልብስ በልብስ ሰው ህፃናት እንደሚሰቁ የሃይማኖት መለያየትም መነሻ ፈቃድ ሆነ ። ባዶ ጉድጓድ ጥልቀቱ እንደሚታይ የተነቃቃፊዎች ልብስ እውቀትን አልተመላም ። ኢሳይያስ “ጉድጓድ ሁሉ ይሙላ” እንደሚለው ልብስም እውቀትን መምላት ነበረበት ። ነገር በጆሮ ብቻ ተሰም አይቀርም ፤ በሰሚው ሰው ልብስም ይታሰባል ፤ ይገመገማል ።

ጥንካሬ ያለው መሰረት እንደማይኖር በእምነት የፀና ልብስ መባባት አይገባውም ። ልጆችም የካቡት የድንጋይ ካብ እንደሚኖሩ የአማኝ ልብስ በፍርሃት መካድ የለበትም ። ናቡከደነፆር በህልሙ ያየ የወርቅ ምስል ከተራራ ላይ በወረደ ድንጋይ እንደ ደቀቀ የናቡከደነፆር ጠብም ነቢዩ ዳንኤል በመሰረተው እርቅ ሰላም ሆነ ። ከዚህም ለ የተጣሉ ሁለት ሰዎች በእርቅ እንደሚሰማው የማይሰማውት እርጥ ቅጠልና የእሳት ነዲድ በደብረ ሲና ተዋህደው ሳይጠፋፉ ቀሩ ይላቸዋል (ዘፀአ. 3—4 ። ዳን 2. ፡ 1—49) ።

356 ሕንጺሃ (1597)አ

እንስት እለ ተሐፅና ውስተ ቤተ እሳት ምውቅ
ይጸንፃ እምነ ዕደው ሠለስቱ ደቂቅ ።

ትርጉም

በሞቀ የእሳት ቤት ውስጥ ያደጉ ሴቶች
ከሰለስቱ ደቂቅ ወንዶች ይጠነክራሉ ።

ምስጢር

ሃይልን በሚያጠነክር ምግብ ያደጉ ሴቶች እንደነገሩ ካደጉ ወንዶች ይጠነክራሉ ። በእሳት ካልተቃጠሉት ከሰለስቱ ደቂቅ (አናንያ ፡ አዛርያ ፡ ሚሳኤል) በእሳት ተቃጥለው የሞቱት ሰማእት ሴቶች ይደነቃሉ በማለት ቅኔው ተመስጥሯል (ገድለ ፡ ሰማእታት) ።

257 ዕዝል ክብር ይእቲ (371)ኅ

ዘጋይለ ሥላሴ (አለቃ)

ለዘዕርቃነ ማይ ከደነ ጊዜ ከብካብ በልብስ ይሁዳ ረቂቅ
አጽርቅተ ኤፍራጥስ ከልዕም ዘይትከልው ደቂቅ ፤
ወበጥምቀተ ማይ ኢይኩን ትእምርተ ያዕቆብ ሊቅ
ለከሣደ ድምፁ ክርስቶስ ኢረከበ ፈትለ ማየ ዝናም ዘአስቅ ።

ትርጉም

የውሃ ራቂቅን በሰርግ ጊዜ በቀጭን የይሁዳ ልብስ የሸፈነ ወልድን
የሚከለክሉ አሽከሮች የኤፍራጥስ ጨርቆችን ከለከሱት ፤
የሊቅ ያእቆብ ምልክትም በውሃ ጥምቀት እንዳይሆን
ክርስቶስ ለእንገት/ድምፁ የዝናብ ውሃ/ የአሸብ ፈትልን አላገኘም ።

ምስጢር

አንዳንድ ደግ ሰው ለታረዘው ሲያለብስ ፤ ለተራበው ሲያበላይኖርና
እርሱ ባጣ ጊዜ የእጁን አያገኝም ። ክርስቶስም በቃና ሰርግ ቤት የጋኖችን
ውሃ ወይን አድርጎ ያጠጣቸው አይሁድ ውሃ ነሱት ። “ልብሱን በወይን
ያጥባል በፍሬውም ደም በፍታውን ያጥባል” ተብሎ ለይሁዳ ተነግሮለ
ታል ። ስለዚህም ባለቅኔው “በልብስ ይሁዳ” ብለዋል ። ደግሞ ህፃን
ሲጠመቅ ሶስት አይነት ቀለም ያለው ክር (ማተብ) በሰላሴ አምሳል
ዶፈተልና በአንገቱ ይደረጋል ። ይህም የሚደረግበት ምክንያት ያእቆብ
ብዙ ሰዎችን ሲያጠምቅ ለተጠመቁትና ላልተጠመቁት መለያ እንዲሆ
ነው በተጠመቁት ሰዎች አንገቶች ላይ ክር ማድረግ ስለጀመረ ነው
ይባላል ። አንዳንድ ክርስቲያኖች ግን በአንገታቸው ማተብ ሳያደርጉ
እንደሚገኙ ክርስቶስም ዝናብን የሚሰጥ ሲሆን “ተጠማሁ” ባለ ጊዜ
የዝናብ ጠብቃ ውሃን አላገኘም ይላሉ ባለቅኔው ።

258 ሚበዝኑ (1606)አ

ቤተ ክርስቲያን ዕቀቢ

ሕሙመ ሥጋ ዓለመ ዘሕማመ ሥጋ ያጠውቆ ፤

አኮኑ ያፈርህ ከመ ውስተ እሳት ኢያውድቆ ፡
ወእመ ለክፍ እሳት አልቦ ሐዱው ወፍጻሚሁ ተጽዕቆ ።

ትርጉም

ቤተ ክርስቲያን!ህመም/ በደል
ያስጨነቀው የሰጋ በሽተኛ/አለምን ጠብቂው ፤
በእሳት ውስጥ እንዳይጥለው ያስፈራልና ፤
እሳትም ከነካው መዳን የለውምና ፤ ፍፃሜውም መጨነቅ ነውና ።

ምስጢር

የሚጥል በሽታ የያዘውን ልጄን በእሳት ላይ እንዳይወድቅና እንዳይቃጠል እናት መጠበቅ አለባት ። በሃጢአት የጠለቀ አለም (ሰው) ከገቡ በሁዋላ መውጣት በሌለበት በገሃነመ እሳት ውስጥ እንዳይገባ እንዳይቀጣ ቤተ ክርስቲያን ማስተማር አለባት በማለት ባለቅኔው ስለፅድቅና ስለኩነኔ ያላቸውን አስተያየት በቅኔያቸው ገልጠዋል ።

259 ሃህልክ (1610)አ

ዘአካለ ወልድ (መምህር)

ኢትንግሩ ጌት ወደማስቆ
ለኢትዮጵያ ኅዝንት ድምፅ ኅለይተ ብርት መሰንቆ ፤
አኮኑ ነገሥሥ ለምኒልክ
እስከነ ፍጻሜ መንግሥቱ ወጽድቆ ።

ትርጉም

ጌትና ደማስቆ!
ለኢትዮጵያ/ሃዘንተኛ
የናሰ/መሰንቆ ዘፋኞች ድምፅን አትንገሩ ፤
የምኒልክ መንግስቱንና
ፅድቁን እስከመጨረሻ እንሻለንና ።

ምስጢር

ለሃዘንተኛ ቤት በሀዘኗ ጊዜ የሙዚቃ ድምፅ አያስፈልጋትም ።

በእስራኤል ንጉስ በዳዊት ድል የተመቱ የጎልያድ አገር የጌትና የሶርያ ዋና ከተማ የደማስቆ አጋጣሚ ለኢትዮጵያ አይሁንባት ። ምክንያቱም የአፄ ምኒልክ መንግስት ከአውነተኛ ፍትሁ ጋር እስከ መጨረሻው ፀንቶ እንዲኖር ስለሚፈለግ ነው በማለት ባለቅኔው ለአፄ ምኒልክ መንግስት የነበራቸውን አክብሮት እስረድተዋል ።

ታሪክ

ደማስቆ ከሁለት ሺህ እመት ከክርስቶስ ልደት በፊት የተሰራ የሶርያ ዋና ከተማ ነው ። ከምስራቅ ወደታላቁ ባህር ከሰሜንም ወደ ግብፅ የሚያደርሱ መንገዶች የሚገናኙበት የአያሌ ነጋዴዎች መናኸሪያ ነበር ። ዳዊት ደማስቆን ወሮ ህያ ሁለት ሺህ ሰዎች ገድሏል ። የሶርያንም ሰዎች አስገብሯል ። (ዘፍጥ. 14፣ 15፣ ፡ 2 ሳሙ. 8፣ 5—6 ። የሃዋ. 9፣ 11) ።

ጌት ከአምስቱ የፍልስጥኤም ከተሞች አንዱ ነበረ ። ዳዊት በወንጭፍ ድንጋይ የገደለው ፍልስጥኤማዊ ጀግና ጎልያድ የተወለደው በዚሁ ከተማ ነው ።

(1 ሳሙ. 17 ፡ 4—53 ፤ 2 ሳሙ. 2 15 ፡ 18) ።

260 ግእዝ ጉባኤ ቃና/ስ

ከበሮ ጸድቅ ትእዛዝ ወንጌል ዐቀበ ፤

ክልኤተ ገጽተ እለመ ለተጻፍዎ ወሀበ ።

ትርጉም

እውነተኛ/ከበሮ የወንጌልን ትእዛዝ ጠበቀ ፤
ሁለት ፊቶቹን ለጥፊ ሰጥቷልና ።

ምስጢር

መናኝ ፃድቅ “ቀኝ ጉንጭህን ቢመታህ ግራህን አዙርለት” የሚለውን የወንጌል ትእዛዝ ስለሚከተል ፤ አንዱን ፊቱን በጥፊ ለመታው ግፈኛ ሁለተኛውን ፊቱን አዙሮ ይሰጣል ። ከበሮም ትልቁን ደባዩን (ሰፊውን ክፍል) በቀኝ እጅ ሲመታ ትንሹን ደባዩን (አማራቱን ፤ ጠባቡን ክፍል) በግራ እጅ ይመታል ማለት በቅኔው ተመስጥሯል

261 ዕዝል ጉባኤ ቃና /ስ
ደጃሁ ለጾም ያፈርህ እለ ይበዝኑ ሕዝበ
አስመ ኢይጥዕም እክለ ወኢይሰቲ ሐሊበ ።

ትርጉም

የጾም ብሽታ የበዙ ሰዎችን ያስፈራል ፤
እህልን አይቀምስምና ፤ ወተትንም አይጠጣምና ።

ምስጢር

እህል የማያስቀምስና ወተት የማያስጠጣ በሽታ ብዙዎችን ሰዎች
ያስፈራል። የጾም ስርአት ቁርስ አያስበላም ፤ ወተትንም ያስከለክላ
በማለት ባለቅኔው በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋህዶ ቤተ ክርስቲያን ቀኖ
የተደነገገውን ያፀዋፀዋም ስርአት ያሰረዳሉ ።

262 ሥላሴ(380) ኀ

ዘድንቄ(አለቃ)

ሰማዕት ምስለ ሰማዕት
በበይናቲሆሙ ተናበቡ ፤
አስመ እመ ረሰየ ቶማስ ደመ አካሉ አስራበ
ቂርቆስ ወልደ ኢየሱጣ ጽሕርተ ሐፀበ ።
ወሕሙም ሉቃስ እመ ኀሠሠ ሐሊበ
ጊዮርጊስ ላህመ አስተራክበ ፤
ፋሲለደስኒ ልጓመ ለእመ ነህበ
ቴዎድሮስ ሐፂን አቅረበ ።

ትርጉም

ሰማእታት ከሰማእታት ጋር
እርስ በራሳቸው ተነጋገሩ ፤
ቶማስ የአካሉን ደም ሩሩቴን ቢያደርግ
የኢየሱጣ ልጅ ቂርቆስ ጋንን አጥቧልና ፤
ህመምተኛ/ሉቃስም ወተትን ቢፈልግ
ጊዮርጊስ ላምን አገናኘ ፤

ፋሲለደስም ልጓምን ቢሰራ
ቴዎድሮስ ብረትን አቀረበ ።

ምስጢር

በአንድ ገዳም የሚኖሩ ሰዎች እየተመካከሩ ይተዳደራሉ ። አንዱ
ውሃ ሲያመጣ ሌላው ጋን ያጥባል ። የሰማእቱ ቶማስ ደም እንደውሃ ሲፈስ
ሰማእቱ ቂርቆስ በፈላ የብረት ጋን ውሃ ውስጥ ተጥሎ ተሰቃየ ። በሽተኛ
“ወተት አማረኝ” ሲል የሚወደው ዘመዱ ላምን ያመጣለታል ። ሰማእቱ
ጊዮርጊስም እንደ ላም ወተትን ከአንገቱ አፈሰሰ ። ገበሬ ከብረት የተሰሩ
መሳሪያዎቹን ለብረት ሰራተኛ እንደሚሰጥ ሰማእቱ ፋሲለደስም እንደፈረ
ስና እንደበቅሎ አፋን በልጓም ተለጎመ። ሰማእቱ ቴዎድሮስም በብረት
ችንካሮች ሰውነቶቹን ሁሉ ተቸንከሮ ተሰቃየ በማለት ባለቅኔው የሰማእ
ታትን ስቃይ በቅኔያቸው ምስጢር አስገንዝበዋል ።

263 ሥላሴ/ስ

ዘወልደ ኪዳን ጀንበሬ(መምህር ፣ ዘደብረ ታቦር)

ፍጹመ አመ ሐለየ
እግዚአብሔር ከመ ይግበር
ለወልዱ የዋህ መርዓዊ ስቅለተ ሐማ ከብካበ
ከዐወ በምኩራበ ኤሊ እክለ ምድር ኮከበ ፤
ወትቤ ፀሐይ መርዓተ ማኒ ዘቀርበ
ኢይከውን ሊተ እመ ነበበ
በዋሕድ ዐርብ ከመ አጽግብ ሕዝበ
መና ክብር ብርሃኑ ዕጹብ ።

ትርጉም

እግዚአብሔር ለየዋህ
ሙሽራ/ልጁ የሃማ
ስቅለት/ ስርግን ሊያደርግ በፍፁም ባሰበ ጊዜ
በኤሊ ቤት የምድር እህል/ኮከብን አፈሰሰ ፤
የቀረበ የጨለማ ሙሽራ/ፀሃይም
የሚያስደንቅ የክብር እንጀራ/ብርሃንን
ህዝብን አጠግብ ዘንድ በአንድ አርብ

ቢናገር አይሆንልኝም አለች ።

ምስጢር

ልጄን ለመዳር የተዘጋጀ አንድ ባለፀጋ ለድግሱ እንጀራ የሚሆን
ውን ጤፍ ከሰርጉ ቀን በፊት ቢያንስ አስራምስት ቀን ቀደም ብሎ
ወደሚወዳቸው ጎረቤቶቹና ዘመዶቹ ቤት እየወሰደ ፡ ቁና ቁና ጤፍ
ያፈላል(ያካፍላል) ቤቶችም ፈጭተው ጋግረው ለሰርጉ ጊዜ እንጀራውን
በመሰባቸው አድርገው ወስደው ያስረክባሉ ። ለቤቷ ስራ እንኳን ጊዜ
ያጠራት ቤትም “ በአንድ አርብ ስንቱን ልሰራ ነው?” በማለት
ትጨነቃለች ። እግዚአብሔር አብ ልጄ እግዚአብሔር ወልድ አዳምንና
ሂዋንን ፡ ልጆቻቸውንም ለማዳን በእለተ አርብ በቀራንዮ በተስቀለ ጊዜ
ከዋክብት ረገፉ ፡ ፀሃይም ጨለመች ይላሉ ባለቅኔው ።

264 ኩልክሙ/ስ

ዘገብረ ኢየሱስ(መምህር ፡ ዘደብረ ሊባኖስ)

ይነብብ አፍ ተረፈ ልቡና ።

እብን ቢታንያስ ዮም ተረፈ መኑ ነበበ?

ሆሣዕና ዳዊት ቡሩክ እስመ እንዘ ይፈጥር ሕዝባ
ቀዳሚ በእርሷያሁ

ለእብን በእንተ አእምሮ ሊፈጠረ ልበ ፡

ወበእንተ ካልእ ተናግሮ

ስብሐተ መላእክት ወሰብእ አፈ ወጥበበ ።

ለዮሴፍ እምከመ ኮነ እብን ምድረ ከነዓን ምግብ

ውሂቦተ እብን ለቅዳሴ መኑመ ተሐዘበ?

እንዘ ጸቃውዕ ይውሕዝ እምከናፍረ እብን ንህበ

አኮኑ ሞገሰ ቃሉ ወጣዕመ ነገሩ አስተዓፀበ

ሆሣዕና ዳዊት ዘበአ ምክራብ አይሁድ ጸባበ

አኮኑ ሞገሰ ቃሉ ወጣዕመ ነገሩ አስተዓፀበ ።

ትርጉም

አፍ የልብን ትራፊ ይናገራል ።

የቢታንያ ድንጋይ ግን የማንን ትራፊ ተናገረ?

ምስጉን የዳዊት ሆላኦና ህዝብን ሲፈጥር

ቀድሞ በአምሳያው

ለድንጋይ ስለእውቀት ልብን አልፈጠረምና ፡

ስለሁለተኛ የመላእክትንና

የሰዎችን ምስጋና መናገርም አፍንና ጥበብን አልፈጠረምና ።

ለዮሴፍ ግን የከነአን ምድር ድንጋይ ምግብን ከሆነ

ለቅዳሴ ድንጋይን መስጠትን ማን ጠረጠረ?

ከድንጋይ ከንፈሮች ወለላ ንብኛን ሲፈስ

የቃሉን ሞገስና የነገሩን ጣም አድንቋልና

የጠበበች የአይሁድ ምክራብን የገባ የዳዊት ሆላኦና

የቃሉን ሞገስና የነገሩን ጣም አድንቋልና ።

ምስጢር

በው ቢናገር ማስቢያ አእምሮ ፡ መናገሪያ እንደበተ ዘላለው ነው ።
ድንጋይ ግን የሚያስብበት አእምሮ ፡ የሚናገርበት እንደበት ሳይኖረው
መናገሩ ሳይዘሩ እንደማይረዱ ይቆጠራል ። በቅዳሴ ጊዜ የቁርባኑ ህብስት
ሚዘጋጀው ከሰንዴ ነው ። ድንጋይም በተአምር ለያእቆብ ልጅ ለዮሴፍ
በ ሆኖለት ከተመገበው ለሆላኦና ቅዳሴ መስዋእት ሊሆን ይገባዋል ።
ብም ማር እንደሚሰራ የድንጋይን ነገር ሆላኦና ወደደው በማለት
ለቅኔው አመስጥረዋል ።

265ዋዜማ (383) ጎ

ዘድንቄ (አለቃ)

ሰላመ እምአብዝኑ

ሙሴ ወዮናስ እመ ገቡረ ተረክቡ ፡

ክልኤሆሙ እስመ በውስቴታ ለቀላይ ተዐቅቡ ።

ሎጥስ ወቂርቆስ ለገቢረ በቀል እምቀርቡ ፡

እስመ ፈርዛ ነደ ሎጥ ማእከለ ሕዝቡ

ወጥቡዕ ለሕፃን ልቡ ።

ተርጉም

ሙሴና ዮናስ በአንድነት

ቢገኙ ኖሮ ለላምን በእበዙ ነበር ፡

ሁለታቸው በወንዝ ውስጥ ተጠብቀዋል።
 ሎጥና ቂርቆስ ግን በቀልን ለማድረግ በቀረቡ ነበር፤
 በህዝቡ መካከል ሎጥ እሳትን ፈርቷልና፤
 የሀፃን ቂርቆስ ልብም ጨካኝ ነውና።

ምስጢር

ያንድ ገበሬ የቀኝና የግራ በሬዎች በእርሻ ጊዜ ተስማምተው ቀንበሩን፤ ሞፈሩንና ማረሻውን ይስባሉ። የእስራኤል መሪ ሙሴና ነቢዩ ዮናስ በውሃ ሰጥሞ ከመሞት ዳኑ። ሳይጠመዱ የሚዋጉ በሬዎች በአንድነት ቢጠመዱ በቀንበሩ ስር ለጠብ እየተያዩ ሲጓተቱ ይውላሉ እንጂ የእርሻውን ስራ በመግባባት አያከናውኑም። ቂርቆስና ሎጥም በእሳት ነገር እንድ አልሆኑም። ሎጥ የገሞራን እሳት ፈርቶ ሲሸሽ ህፃኑ ቂርቆስ በድፍረት በእሳት በፈላ ብረት ጋን ውሃ ውስጥ ገባ በማለት ባለቅኔው በሙሴ፣ በነቢዩ ዮናስ፣ በሎጥና በቂርቆስ የደረሰውን በቅኔያቸው ምስጢር አስረድተዋል።

266 ዋዜማ (388) ን

ዘወልደ ሥላሴ(አለቃ)

አመ ወርኅ ሰቅለት ተሰእላክ

ሐዋርያተ ማይ መሪሮ ሐሞተ ነጌ ወክርቤ

ወይነ ማየ መሳብክት ለይኩን ዘትቤ፤

ወታሕተ መትከፍትከ ትራ ጊዜ ፈቀድከ ምንዳቤ

ደቂቀ እስራኤል ዕርቃን ወጥብጣቤ

እንዘ አንተ ለዕርቃን ግልባቤ።

ትርጉም

የጋኖች ውሃ ወይንን ይሁን

ያልህ ክርስቶስ! የመራራ ውሃ ቀጂዎች/የዝሆን

አሞትና ክርቤ በስቅለት ጊዜ ጠየቁህ፤

የእስራኤል ልጆች/ራቂትነትና ግርፋትም ችግርን

በፈቀድህ ጊዜ ከትከሻህ በታች ሆኑ፤

እንተ ለራቂትነት መሸፈኛ ስትሆን።

ምስጢር

በድግስ ጊዜ ወይንን(የወይን ጠጅን፣ ጠላን) በየጋኑ እንዲሾሙ የሚያዝዝ ባለቤትን ውሃ ቀጂዎች እንደሚያነጋግሩት ሁሉ ውሃውን የወይን ጠጅ ያደረገ ክርስቶስን አይሁድ ያጠጡት የዝሆን አሞትና ክርቤ ትመዘዙት።

የእስራኤልም ልጆች በቁመት ከንጉሳቸው ከሳኦል ትከሻ በታች (ከስልጣኑ ስር) እንደሆኑ ራቂትነትና ግርፋትም በክርስቶስ ጀርባ ተፈፀሙ። እርሱ የተራቆቱትን አልባሽ ሲሆን ችግረኛን መለለ በማለት ባለቅኔው የክርስቶስን ከሃሊነትና ታጋሽነት በቅኔያቸው ምስጢር ገልጠዋል።

267 ዘአምላኪ/ስ

ዘገብረ ሥላሴ(መምህር፣ ዘኤልያስ)

አልቦ ለወልድ ውስተ ገጸ ምድር አብ

ወእም አልቦ በሰማይ ርሐብ

ከመ በሰማይ ገዳም ወበገጸ ምድር ኮከብ።

ትርጉም

በሰማይ ገዳም፣ በምድር ፊትም

ኮከብ እንደሌለ ለወልድ በምድር ፊት

አባት የለውም፤ በሰፊ ሰማይም እናት የለችውም።

ምስጢር

ኮከብ በሰማይ እንጂ በምድር የለም፤ እንዲሁም እግዚአብሔር ወልድ ከእግዚአብሔር አብ በሰማይ ሲወለድ ያለእናት ነው። በሰማይም እካ እንደ ሌለ ወልድም በምድር ከቅድስት ማርያም ያለአባት ተወለደ ሌላው ባለቅኔው።

268 ሥላሴ/ስ

ዘወልደ ጊዮርጊስ(አለቃ)

ወልድ ወላዲትክ

ዐባይ ይእቲ እመሠረታ

እመኔ በግብጽ አስተዋረዳ ረገብ
 እንዘ መሠረታ ውለቱ መክብብ ፤
 ትውልደ አቡክ ጌር ባሕቱ ከመ ኢንንግር ለሕዝብ
 መሠረት ሎቱ ኢይትረክብ ፤
 ወሐረገ ትውልድ ለክ ከመ ኢንሰሐብ
 ኢዐለዎ ለአቡክ አብ ።

ትርጉም

ወልድ! መሰረቷ
 መክብብ/የሹም ዘር/ ሲሆን
 ምንም በግብፅ ራብ ቢያዋርዳት
 እናትህ ከመሰረቷ ታላቅ ናት ፤
 የቸር አባትህን ትውልድ ግን ለሀዘብ አንዳንናገር
 ለእርሱ መሰረት አይገኝም ፤
 የትውልድንም ሃረግ ለአንተ እንዳንስብ
 ለአባትህ አባት የለውም ።

ምስጢር

ግድግዳ በመሰረት ላይ ይመሰረታል ፤ በግድግዳም ላይ ጣሪያ
 ይሰራል ። መሰረቱ ጠንካራ ከሆነ ቤቱም ጠንካራ ይሆናል ። የቅድስት
 ማርያምም ልደት ከከበረ ትውልድ(ዘር) ስለሆነ የእግዚአብሔር ወልድ
 ከእርሷ መወለድ ከአብርሃም ጀምሮ ይቆጠርለታል ። ግን ግድግዳና ጣሪያ
 ያለመሰረት እንደማይቆሙ ከአለም መፈጠር በፊት ከአብ የእግዚአብሔር
 ወልድ መወለዱ አያትና ቅድመ አያት አይነገሩለትም ። ምክንያቱም
 መሰረቱ አብ ስለሆነ ነው በማለት ባለቅኔው አመስጥረዋል ።

269 መወደስ/ስ

ዘተጠምቆ(አለቃ)

ዓለም ትሰርሕ በወሊደ መንታ
 እንዘ ለይሁዳ ጎሣር ወለማትያስ ከብካብ ፤
 ዓለመ ተፈጥሮስ ንፍታሕ እማገተመ ፍጥረት መዝገብ
 እስ ተጋባዕነ በምስጢር መርህብ ፤

እመኔ አፈ ጥበብ
 ይነብብ ቃለ ዘአስተዳለወ ልብ ።
 ደመናትሂ ያወርዱ በምድረ አሕዛብ ወሕዝብ
 ዝናመ ለሐራሲ ወመና ለያዕቆብ ፤
 እስመ ዘጸሐፈ ዮናስ መጽሐፈ ነበልባል ዕጹብ
 ይጸሐፍ በነነዌ ወበስዶም ይትነበብ ።

ትርጉም

አለም ለይሁዳ አላር ፡ ለማትያስም
 ሰርግ ስትሆን መንታን በመውለድ ትደክማለች ፤
 ግን በምስጢር/መስክ የተሰበሰብን የተፈጥሮ አለምን
 ከፍጥረት ማህተም መዝገብ እንፍታ ፤
 ልብ ያዘጋጀውን ቃል ምንም ቢናገር ።
 ደመናዎችም ዝናምን ለአራሽ ለያእቆብም መናን
 በአህዛብና በሀዘቦች(በእስራኤል) ምድር ያወርዳሉ ፤
 ዮናስ የፃፈው የሚያስደንቅ መፅሃፍ/ነበልባል
 በነነዌ ተፅፎ በስዶም ይነበባልና ።

270 ዙ ልክሙ /ስ

ዛንበና (አለቃ)

እስራኤል ኢይብባዕ ጽፉቀ ስኩና
 ወዘጥረሲሁ ከልኤቱ እንስሳ ገዳም ቅሩብ
 ዘባነ ፈቃዱ ቀጥቀጦ ኃይለ አንበሳ ንባብ ፤
 እስመ ቆመ ዘእንበለ በትር መደልው ልብ
 ዐዐደ እሪት በየዐቅብ
 ጽጌ ትእዛዛ ኢትቅሥም ሕልመ ራእየ ጴጥሮስ ንህብ ።
 ንሕነስ እመ በላዕነ እምጽንዐ በለስ ረኃብ
 ጽፉቀ ባሕርይ ወዘክልኤቱ ልደታቲሁ በግዐ ዐርብ
 መንጽሔ አበሳ ውለቱ ወዘዐዘቅተ ክብር ማሕየብ ፤
 ነፋስ ሕይወቱ ንበ መልዕልት እስከ ቁመተነ ይስሕብ
 አምጣነ ዕሙቅ ልደት ብዕለ ጸጋሁ ለአብ
 ነፋስ ሕይወቱ ንበ መልዕልት እስከ ቁመተነ ይስሕብ ።

ትርጉም

እስራኤል ሸሆናው የተደረገውንና
 ጥርሱ በላይና በታች ሁለት ወገን የሆነውን እንስሳ እንዳይበላ
 የእንበሳ ሃይል /ንብብ ጀርባ/ ፈቃዱን ቀጠቀጠ ፡
 የጴጥሮስ ራእይ ህልም /ንብ አበባ/ ትእዛዚን
 እንዳትቀስም አራት/ቦታን
 የሚጠብቅ መፅሃፍ/ልብ ያለ በትር ቆሟልና ፡
 ግን ባህርዩ እንድ የሆነውንና ልደቶቹ የሆኑትን
 የእርብን በግ ከበለሰ/ራብ ጥናት የተነሳ እኛ ብንበላ
 አበሳን የሚያነፃ ነው ፡ የክብር ጉድጓድ መቅጃም ነው ፡
 ነፋስ/ሕይወቱ ቁመታችንን ወደላይ እስኪሰብ ድረስ
 የአብ የሰጠታው ብልፅግና ልደት ጥልቅ ነውና
 ነፋስ/ህይወቱ ቁመታችንን ወደ ላይ እስኪሰብ ድረስ ፡

ምስጢር

እንስሳ ሳሩን እየበላ ሳለ አንበሳ እንደሚሰብረው እስራኤል ሸሆናው
 ድፍን የሆነውንና ጥርሱ ሁለት ወገን የሆነውን (የላይና የታች ጥርስ
 ያለውን እንስሳ) እንዳይበሉ የአራት ትእዛዝ ከልክሏቸው ነበር ፡ እንበሳ
 እንስሳውን የሚሰብረው እረኛው ያለመከላከያ መሳሪያ በለቆመ እንደሆነ
 የእስራኤል ልብም አራትን ባለመድፈር እንደፀና ነው ፡ ንብ አበባን
 እንደሚቀስም የጴጥሮስ የራእዩ ህልም የአራትን ትእዛዝ እፀደቀ ፡
 ይኸውም የተራብ ያገኘውን ሁሉ ሳይመርጥ እንደሚበላ ከሁለት ባህርያት
 አንድ ባህርይ የሆነውንና ሁለት ልደቶቹ የሚታመኑለት የእርብ መስዋእ
 ትን (የክርስቶስን ስጋና ደም) መብላት ለምእመናን የሃጢአት ማስተሰረያ
 ንና የልጅነት ማግኛን ሆነ ፡ ጥልቅ ባህርም መሰረቱ እንደማይገኝ
 ወልድም ከአብ የተወለደው መወለድ ተመርምሮ አይደረስበትም በማለት
 ባለቅኔው አመስጥረዋል ፡

ታሪክ

በቂሳርያ ቆርነሌዎስ የተባለ ከአህዛብ ወገን የሆነ አንድ መቶ አለቃ
 ነበር ፡ የእርሱም ፀሎቱና ምፅዋቱ በአምላክ ለስተወደዱለት ጥምቀተ

ግርስትናን እንዲቀበል ቅዱስ ጴጥሮስ በስድስት ሰአት ከፎቅ ላይ ይፀልይ
 ብር ፡ በዚያም እንቅልፍ መጣበት ፡ ሰማይ ተከፍቶ በእራት ማእዘን
 ተያዘ መጋረጃ መሳይ እቃ ካሰማይ ወደ ምድር ሲወርድ አየ ፡
 ውስጡም አራት እግር ያላቸው እንስሳት እሪያዎችም ነበሩበት ፡
 ግልጽ ወደ እሪያው እያመለከተ “ይህን እረድና ብላ” ቢለው እርሱም
 “ርኩስ ነገርን በልጅም አላውቅ” አለው ፡ መጋረጃው ከእነዚህ
 ተሸምልሎ (ተጠቅልሎ) ወደላይ ተመልሷል ፡ ጴጥሮስም በእሪያ
 ተመሰለውን ቆርነሌዎስን አጥምቋል (የሀዋ. 10)
 271 ሥላሴ /ስ

ዘገብረ ሥላሴ (መምህር ፡ ዘኤል ያስ)

ዐቀብ ለእግዚአ-
 ሰደተ ሂሮድስ ዝናመ ጊዜ
 ከመ እምዐላዊ አክባብ ሠለስተ ሱባዔ አውራጎ መዝገቦ
 ኤልያስ ሶበ ሱዐላዊ አክአብ ረከቦ
 ምስለ ዘማዊት ሰጊድ ለሥዕለ ፀሐይ ሰኪቦ ፡
 አምጣኑ በፀሐይ አመንደቦ
 መዋዕለ ፀሐይ ወወርጎ ብዙኑን ዐስቦ
 ለነቢይ እግዚአ- የሆዞ ፡

ትርጉም

የጊዜ ዝናብ
 በወሮች ሶስት ሱባዔ
 ከወንጀለኛ አክአብ እንደሸሸ ከሂሮድስ መሸሸ ሳጥኑን
 ኤልያስ ለጌታው ጠበቀ ፡ ወንጀለኛ አክአብን
 ለዐሃይ ስእል ከመስገድ/ ዘማዊት ጋር ተኝቶ ባገኘው ጊዜ
 በፀሃይ አስቸግሮታልና ፡
 የፀሃይና የጨረቃ ዘመን/ብዙ ደመወዙን
 ለነቢይ ኤልያስ ጌታው ይሰጠው ዘንድ ፡

ምስጢር

አሸከር የጌታውን ንብረት እንዲጠብቅ ነቢይ ኤልያስ በዘመኑ
 ዝናብ ሶስት አመት ከመንፈቅ እንዳይዘንብ ማድረጉን ኢየሱስ ተሰዶ

በብዕሩ ስት አመት ከስድስት ወር ለመኖሩ ምሳሌ አደረገው ። ከዘመዊት ሴት ጋር ተኝቶ የተገኘ የጎልማሳ ሚስት ደፋሪ በህግ እንደሚቀጣ ለጸሃይ ስእል ከመስገድ ጋር ነግሶ የኖረ የእስራኤል ንጉስ አክሐብ የሀሃይ ሃሩር በፈጠረው ድርቅ ተጨነቀ ። ከዚህም ሌላ የጌታውን ንብረት የጠበቀ ሎሌ ደመወዙን ከጌታው እንዲያገኝ ነቢይ ኤልያስ ንጉስ አክሐብን ሳይ ፈራ በመገሰፁ የፀሃይንና የጨረቃን ያህል እድሜን ከፈጣሪው በመታደሱ ፀሃይና ጨረቃ በሚያልፉበት ጊዜ የሚያልፍ ሆነ ማለት በቅኔው ተመስጥሯል ።

272 ግእዝ ጉባኤ ቃና /ስ

ዘወልደ ሰንበት (ሊቀ ገሩያን)

አፈቅር አነ ጉባኤ ቃና በግዕዝ ፤

ጉባኤ ቃና በግዕዝ አምጣነ ትመልእ ቤተ ።

ትርጉም

እኔ ጉባኤ ቃና/በግን እወዳለሁ ፤

ጉባኤ ቃና/በግ ቤትን ትመላለችና ።

ምስጢር

ወልደ ወልደ ቤት ሙሉ የሆነች ወላድ በግ በጣም ትወደዳለች ። እንዲሁም ባለሁለት ቤት የሆነች ጉባኤ ቃና ከሁለት ቤት አንስታ በሀረግ እየተራዘመች አስራ አንድ ቤት እስካለው እስከ እጣን ሞገር ስለምትዘምት በቅድሚያ እርሷን በጥሩ ሁኔታ ማጥናት ይገባል ይላሉ ባለቅኔው ።

273 ግእዝ ጉባኤ ቃና /ስ

ነንዌ አእመርን በከመ ኮንኪ ሕምምተ ፤

ኩሉ ርእስኪ አምጣነ ኮን እሳተ ።

ትርጉም

ነንዌ ፤ ህመምተኛ እንደሆንሽ አወቅን ፤

ራስሽ ሁሉ እሳት ሆኗልና ።

ምስጢር

አንዲት ታማ የተኛች ሴት ራሷ ሁሉ እሳት ሲሆን (ሲፋጅ) ራሷን የዳሰሳት በመፈራረም “በጣም ታመሻል ሁለንተናሽ እሳት ሆኗል” ይላታል ። ከስማይ የወረደ እሳት በነንዌ ከተማ ራስ ላይ እንግሮ ሳያቃጥላት ወደላይ መመለሱ በቅኔው ተኳሽቷል ።

274 ዘአምላኪያ /ስ

ዘጥሩነህ (አለቃ ፡ ዘቦረና)

አመተ እግዚእ መቅደስ እንተ ትጸውር ልሕዙተ

ትኩን እምነ ሰማይ ወትኩን መሬተ

ጊዜ ጽምዐ ማይ ኢያቀት ፤ እስመ ረወየት ሠለስተ ።

ትርጉም

ገንቦን የምትሸከም የጌታ አገልጋይ/መቅደስ

እስማይ ትሆን ፤ እመሬትም ትሆን

በውሃ ጥም ጊዜ አላወቀችም ፤ ሶስቱን ዋንጫ ጠላ ከልብሳለችና ።

ምስጢር

በውሃ ጥም ጊዜ ሶስቱን ዋንጫ ጠላ ከልብሳ (ጠጥታ) የሰከረች ገንቦኛ ሴት እስማይ ትሆን እመሬት ትሆን አታውቅም ይዞርባታል ። ክርስቶስ ሰራት የምትባል ቤተ መቅደስ ሰማያዊት እንዳትባል በሶስት ድንጋይ ብቻ ዐናች ። ምድራዊት እንዳትባልም በውሃ የቦካ ጭቃና እንጨት ሳይኖሩባት በሶስት ድንጋይ ብቻ ተሰራች ። አገልጋይቱም ገንቦን እንደምትሸከም ይህች መቅደስ የገንቦ ምሳሌ የሆነችውን ቅድስት ማርያምን አስመስገነች በማለት የቅኔው ደራሲ እስገንዝበዋል (ስንክግንቦት 20) ።

275 አጭር ዋዜማ /ስ

ዘጥሩነህ (አለቃ ፡ ዘቦረና)

እሳት ሐንዛብ ነንዌ ዘየዐቅብ ቤተ

በውግረ በትረ ኃይል ንለፈ ደቂቀ ባቢል ሠለስተ ።

ትርጉም

በትን የሚጠብቅ የነነዌ አንካሳ/እሳት
በሃይል በትር ርምጃ ሶስቱን የባቢሎንን ልጆች አለፈ ።

ምስጢር

በትን የሚጠብቅ አንካሳ ዘበኛ በበትር እየተወረወረ (በትንን ተደግፎ እየዘለለ) ልጆችን አልፎ ይሄዳል ። እሳትም በባቢሎን ሶስቱን ልጆች (አናንያን ፡ አዛርያንና ሚሳኤልን) ሳያቃጥል በገብርኤል በትር ተደረገ በሚባለው ተአምር ቀዝቅዞ ሌሎቹን አቃጠለ ። አንዳንድ አንካሳ በበት ጥበቃ እንደሚውል እሳትም በቤት ውስጥ መልካም አገልግሎት አለው ። ያነከሰ እግር ከመሬት በላይ እንደሚንጠለጠል እሳትም በነነዌ ከላይ ተንጠልጥሎ ታየ እንጂ መሬትን አልነካም ይላሉ ባለቅኔው (ዳን. 3፡ ዮና. 3)

276 ዋዜማ (417) ን

ዘገብረ መድኅን (ዘሌመን ሥላሴ)

ለወልድክ ባሕረ ኤርትራ

ሙሴ ገሥዖ ከመ ይትመዘር ትሥልሰተ

ወበበትር እመ ዘበጥካሁ ኢይመውት ሞተ ።

ወእመ ጸለየ ፈርዖን ጸሎተ ዮናስ ስጥመተ

እኑክ አሮን ማዕበል ሰሕተ

ወሕዝብክ አበሱ ማያተ ።

ትርጉም

ሙሴ ! ልጅህ /የኤርትራ

ባዘርን ሶስትነትን ይማር ዘንድ ገስዐው ፡

በበትርም ብትመታው ሞትን አይሞትም ።

ፈርዖንም የዮናስ ዐሎት/ ስጥመትን በዐለየ ጊዜ

ወንድምህ አሮን ማእበልን ሳተ ፡

ወገኖችህም ውሃዎችን በደሉ ።

ምስጢር

“ወንድሜ ሆይ ! ይህን ልጅህን ቅጣው ፡ በበትር ብትመታው የሚሞት አይምስልም” በማለት ወንድም ወንድሙን እንደሚመክረው ሙሴም የኤርትራ ባዘርን በበትሩ ከሶስት ላይ ከፈለውና እስራኤል ምንም ውሃ ሳይነካቸው ተሻገሩ ። በግብዓውያን ግን እንደ ቀድሞው ባህር ስለሆነባቸው በሰላም አልተሻገሩም ። ካህኑ አሮን ጣእትን ለእስራኤል በመሰራት እንደሳተና እስራኤልም ጣእቱን በማምለክ አምላካቸውን እንደበደሉ ፈርዖን ግብዓውያንን እየመራ በኤርትራ ባህር ሲሰጥም ማእበሉ ተደፋበት በማለት ባለቅኔው ሙሴና አሮን ይመሯቸው ለነበሩ እስራኤላውያን ተፈሪሟል የሚባለውን ተአምር በቅኔያቸው አስረድተዋል (ዘዕአ. 3 15) ።

277 ዋዜማ ስ

ዘተካልኝ (ቀኛዝማች ፡ ዘየነጃ)

ለሕሙም ሰማዕተ ልዳ

ብእሲተ ቤቱ ወንጌል እንዘ ታነድድ እሳተ

አሕመመቶ ነዋ ሰብዐተ ዓመተ ፡

ዘእንዘሌሃ ካልእተ እስመ ኢየሐምር ምንተ ፡

ወእመ ክግድ በክየት ግብተ

ጊዜ ሞቱ ጸዊራ መጥባሕተ ።

ትርጉም

በሸተኛ /የልዳ ሰማእትን

የቤቱ ሴት/ ወንጌል እሳትን እያነደደች

እነሆ ሰባት አመት አስታመመችው ፡

ከእርሷ በቀር ሌላ አያውቅምና ።

እናቱ/ አንገትም በሞቱ ጊዜ ሰይፍ ተሸክማ አለቀሰች ።

ምስጢር

ክርስቲያን ባል ከሀገ ሚስቱ በቀር ሌላ ሴት በሩካቤ አያውቅም ። ስለዚህ በታመመ ጊዜ እስከሞቱ ድረስ እሳቱን እያነደደች ፡ ውሃ

እየቀዳች፡ የጠየቀትን ሁሉ እያሟላች ታስታምመዋለች ። በሞተም
እናቱ መሳሪያውን ይዛ ታለቅስለታለች ። በወንጌል ስብከት ከምትገኝ
የክርስቲና ሃይማኖት በቀር አምልኮ ባእድን የተወሰነ ሰማእቱ ቅዱስ
ጊዮርጊስንም ወንጌል በእሳት ውስጥ እንዲገባና ለባት አመት መ
ስቃይን እንዲቀበል እደረገችው ። አንገቱም በሰይፍ ተከለለች (ተ
ጠች) በማለት ባለቅኔው አመስጥረዋል ።

278 መወደስ ስ

ዘገብረ ሥላሴ (መምህር ፡ ዘኤልያስ)

እ ህዝር ዘኢይትወጸው

ኖኅተ ጸሎት እዝንክ መዓልተ ወሌሊተ ?

ሁረተ ዐይንዩ ረሴ ዘዐይነ ቂርቆስ ሁረተ

ኢይሑር እምነ ጽልመት ዳግመ ጽልመተ ፡

ኅዘን ወትፍሥሕተ

በኩሉ አዝማን እስመ ዘታስተባሪ አንተ ።

ዐሐይስ ወማኅቶት ኢይኤድሙኒ ሊተ

ጽርሐ ትሥልስትክ ዋሕዳዊ ክልልተ መለኮተ ፡

አኮኑ አእመርኩ ከመ ኢተኅሥሥ ምንተ

ዐሐየ ጊዜ ነግህ ወበፍና ሠርክ ማኅቶተ ።

ትርጉም

የፀሎት ደጃፍ /ጀሮህ በቀንና በሌሊት የማይዘጋ አዝር ሆኖ

ከጨለማ ወደሁለተኛ ጨለማ እንዳልሄድ

የአይኔን እውረት የቂርቆስ አይን እውረትን አድርግ ፡

ሃዘንና ደስታን

በዘመኖች ሁሉ የምታፈራርት አንተ ነህና ።

ዐሃይና መብራት ግን እኔን እያምሩኝም ፡

አንድነት ያላት የሶስትነትህ አዳራሽ መለኮትን ተከልላ

በነግህ ዐሃይን ፡ በሰርክም ጊዜ መብራትን

ምንም እንደማትሻ እውቂያለሁና ።

ምስጢር

በተከፈተ ደጃፍ በቀንም በሌሊትም ይገባበታል ይጠጣበታልም ፡
በአምላክ ጀሮም በቀንና በሌሊት የተፀለየው ፀሎት ይሰማበታል ። ደግሞ
የውጪው በር ተዘግቶ የውስጡ እንደሚከፈት የውጪው አይን ቢጠፋ
የልብ አይን ከበራ ጉዳት የለም ። የሶስት አመት ዘፃን ቂርቆስ አይኖቹን
በከሃዲዎች ችንካር ቢቸንክርም የክርስቶስን አገር (መንግስተ ሰማይን)
ከማየት አለመታወሩን በመጥቀስ አይነ ስውርነታቸው እንደ እርሱ
እውርነት እንዲሆንላቸው ተመኝተዋል ።

በጨለማ የሚሄድ ሰው እንደሚሰናከልም በስጋ አይን እውርነት
ብርሃንን ሳይዩ ኖሮ በአካል ነፍስ ወደ ገሃንም ጨለማ መግባት እጥፍ ድርብ
ቅጣት ነው ። ቀንና ሌሊት እንደሚፈራረቁ ያዘነውን ማስደሰትና
የተሰደሰተውን ማሳዘን በእግዚአብሔር ትእዛዝ ይፈጸማል ። በጧት
ዐሃይን፡ በማታ ጊዜም መብራትን መሻት ብርድንና ጨለማን ለማራቅ
ነው ። የክርስቶስ አዳራሽም ዐሃይዋም ፡ መብራቷም እርሱ ራሱ ሆነ
በማለት የተቀኙትን ባለቅኔ በእውርነታቸው ምዝንያት የዚህን አለም
ብርሃን አለማየታቸው አላስፀፀታቸውም ። ምክንያቱም በተስፋ በሚመ
ኙት በክርስቶስ አዳራሽ ከገቡ ብርሃን መጉናፀፍ የሚችሉ መሆኑን
በእምነት ስለተቀበሉ በማለት ባለቅኔው ያስረዳሉ ።

279 መወደስ ስ

በዐቢይ ግፍፅ መሥፈርተ ናኩቲ

ወዘኦርዮ መድሎት እግዚአ ገቢር ምሕረተ

እምእደ አይሁድ ይትሌቃሕ ልቃሐ ፍጡራን ሞተ

ለአይሁድ ዘይሌቅሐሙ አሐተ ሰዓተ ፡

ወስምዑ ጽዕለታተ

እእዛኒሁ ዘስምዑ ቅዳሴ ወእኩቲተ ።

ይለብሳሂ ወይትክደና በእደ ይሁዳ ዘስሕተ

ተጸፍዖ መላትሒሁ እለ ኮና ሶሩቃተ ፡

ወገቦ ዚአሁ ጽሙሶ እምቅድመ ይስተይ ክናተ

እለ ርኅቡ እኢጋሪሁ ይበልሁ ቅንዋተ ።

ትርጉም

በታላቅ ግፍ /የናቡቴ መስፈሪያና
በአርዮ ሚዛን ምህረትን የማድረግ ጌታ
ሰአይሁድ በአንድ ሰአት የሚያበድራቸውን
የፍጡሮች ብድር/ ሞትን ከአይሁድ እጅ ይበደራል ፡
ቅዳሴንና ምስጋናን
የሰሙ ጀሮዎቹም ስድቦቹን ሰሙ ።
ራቂታቸውን የሆኑ ጉንጮቹም
በሳተ በይሁዳ እጅ ጥፊን ይሰብሱና ይሸፈናሉ ፡
የተጠማ ጎኑም ጦርን ሳይጠጣ
የተራቡ እግሮቹ ችንካሮችን ይበላሉ ።

ምስጢር

ተዘዳሪ ሰው በትልቅ መስፈሪያም ፡ በሚዛንም ብድር ይበደራል ።
እንዲሁም ለፍጥረቱ ምህረት የሚያደርግ እግዚአብሔር ወልድ እንደ
ናቡቴና እንደ እርዮ በግፍ ከአይሁድ እጅ ሞትን ተቀበለ ። ተዘዳሪውም
የተበደረው ብድር ባለፀጋ በነበረበት ጊዜ ለሌሎች ሊያበድራቸው
የሚችለው እንደነበር አምላክም በአይሁድ እጅ የሞተው አይሁድን
በአንድ ጊዜ ሊገድላቸው ሲቻለው ነው ።

መልካም ነገር በሰሙበት ጀሮ ክፉ እንደመስማት ፍፁም ምስጋናን
የሰሙ የክርስቶስ ጀሮዎች ስድቦችን አዳመጡ ። የታረዙ ሰዎች ልብሶችን
እንደሚለብሱ የክርስቶስ ጉንጮችም በአይሁድ እጅ በጥፊ ተመቷ ።
አንዳንዱ ችግረኛ ውሃ እንኳን አጥቶ ሲቸገር ሌሎች ሰዎች ከሚያስፈልጋቸው
በላይ መብልና መጠጥ አግኝተው ይደሰታሉ ። ከዚህም አንፃር
የክርስቶስ ጎን ገና በጦር ሳይወጋ እግሮቹ በችንካሮች ተቸንክሩ በማለት
ቅኔው ተመስጥሯል ።

280 ዕዝል ክብር ይለቲ (3.14) ገ
ዘአድማሱ ጌትየ (ንቡረ እድ)
ምዕረ ሃዐ ርእሶ ዘተአገው ጸእለተ
ለኪፋ ወሳውል እንዘ ይሚህር ሥርህተ ፡

ሰማዕተ ልዳሰ ኄር ከመ ይትመካህ ድጎሪተ
ልቃሐ ሞቱ ፈደየ ለአግዓዚሁ ህየንተ አሐዱ ትርብዕተ ።

ትርጉም

ለጴጥሮስና ለጳውሎስ ስርአትን ሲያስተምር
ስድብን የታገሰ ክርስቶስ ራሱን አንድ ጊዜ ሰዋ ፤
ቸር /የልዳ ሰማእት ግን በሁዋላ ይመካ ዘንድ
ብድር/ ሞቱን ለጌታው በአንዱ ፋንታ አራትን ከፈለ ።

ምስጢር

መስዋእት አንድ ጊዜ ከተስዋ በሁዋላ በዚያው ቀን ሁለተኛ
እይሰዋም ። ክርስቶስም በመስቀል ላይ አንድ ጊዜ ከተስቀለ ሁለተኛ
እይሰቀልም ። በወለድ የተበደረ ሰውም ብድሩን በአንድ ፈንታ አራት
እድርጎ ይከፍላል ። ጊዮርጊስም በመንግስተ ሰማይ እንዲደሰት ሶስት ጊዜ
ስለጌታው ክርስቶስ ሞቶ ተነሳና በአራተኛው ጊዜ አንገቱን በሰይፍ
ተቆርጦ ሞተ ይላሉ ባለቅኔው ።

281 ግእዝ ጉባኤ ቃና /ስ
ለውርዝው ቶማስ ወድሶተ ሰብእ ድልወቱ ፡
እምነ ጌጋያት አእጋር አምጣን ንጹሕ ውእቱ ።

ትርጉም

ለጎበዝ /ቶማስ የሰው ምስጋና ተገቢው ነው ፡
ከበደሎች/ እግሮች የነፃ ነውና ።

ምስጢር

ማንንም ሰው ያልበደለና አገሩን ወዳድ የሆነ ሰው በሰዎች ዘንድ
ይመሰገናል ። ቶማስም ወንጌልን ሲሰብክ በትምህርቱ ተቃዋሚዎች
እግሮቹን ስለተቆረጠ በክርስቶስ ዘንድ የገድሎን ዋጋ ሊያገኝ ይገባዋል
በማለት ባለቅኔው የሰማእቱ ቶማስን ሲቃይ በቅኔያቸው ገልጠዋል ።

282 ዕዝል ጉባኤ ቃና /ሰ
ኮነ ወይን ምቱረ አጸብዕ ዐሠርቱ
ደዌሁ ዝናም እስመ እንተ ዘርዕ ውእቱ ።

ትርጉም

ወይን /ሰው አስር ጣቶቹን የተቆረጠን ሆነ ፡
ደዌው/ ዝናብ የዘር ነውና ።

ምስጢር

ከዘር የወረደ ደዌ ስጋ (የቁምጥና በሽታ) የሰውየውን ጣቶች
እንደሚቆርጣቸው የወይን ቅጠል በከረምት መርገፉን ለመግለጥ ያህል
ዘርን ለማብቀልና ለማሳደግ የሚዘንብ ዝናብ ወይንን ጐንደለው በማለት
ቅኔው ተመስጥሯል ።

283 ግእዝ ጉባኤ ቃና /ሰ
መኮንን ይፈትሕ ላዕለ ፍጡራን እስፍንቱ ፡
ኩሉ ፍጥረት እስመ ቀታሌ ነፍስ ውእቱ ።

ትርጉም

ፈራጅ በስንቶች ፍጥረቶች ላይ ይፈርዳል ፡
ፍጥረት ሁሉ ነፍስ ገዳይ ነውና ።

ምስጢር

ሁሉም ጥፋተኛ ከሆነ ማንም በማንም ላይ ሊፈርድ አይችልም ።
ሰው ሁሉ ነፍስ ገዳይ ከሆነ “ነፍስን እትግደል” ያለ አምላክ ስንቱን
ይኮንነዋል በማለት የጥፋተኞችን መብዛት በቅኔያቸው ያስረዳሉ ።

284 ዕዝል ጉባኤ ቃና /ሰ
ሞፍትው ስቶማስ ያፍቅርዎ ሕዝበ ኑፋቄ ጸላእቱ ፡
እስመ ለወልደሙ ሰይፍ አንሥኦ በአጸብዒሁ ዐሠርቱ ።

ትርጉም

ቶማስን የጥርጥር ሕዝብ /ጠላቶቹ ይወዱት ዘንድ ተገቢ ነው፡
ልጃቸው/ ሰይፍን በአስር ጣቶቹ እንስቶታልና ።

ምስጢር

በኦርቶዶክሳዊት ቤተ ክርስቲያን ስርአት መሰረት ያንዱን ክርስቲ
ያን ወንድ ልጅ ክርስትና ያነሳ ሰው ወደ ክርስትና ልጁ እያመለከተ “ይህ
በእስር ጣቱ ያነሳሁት ልጄ ነው” ይላል ። የክርስትና አባት ምሳሌ
የሆነው ቶማስ የልጁ ምሳሌ በሆነው በከሃዲዎች ሰይፍ አስሩን የእጆቹን
ጣቶች እስቆረጠ ። የቆረጡትን ጠላቶቹንም በጠላት መልክ አልተመለከ
ታቸውም ይላሉ ባለቅኔው ።

285 ግዕዝ ጉባኤ ቃና /ሰ
ሐካይ ቶማስ ሀላዊ ዚአክ ከንቱ ፡
ለቤትክ አፍ አምጣነ ማዕጾ አልቦቱ ።

ትርጉም

ሰነፍ /ቶማስ ! የአንተ ኑሮ ብላሽ ነው ፡
ለቤትዝ/ አፍ መዝጊያ የለውምና ።

ምስጢር

ለኑሮው የማያውቅ ሰነፍ ሰው ለቤቱ መዝጊያ መግጠም ሲያቅ
ተው፡ “የእገሌ ኑሮ ኑሮ አይባልም ከንቱ ነው” ይባላል ። የዚህን አለም
ከብር ከንቱ ያደረገው የመርአስ ኤጲስ ቆጶስ ሰማእቱ ቶማስ ከንፈሮቹን
በከሃዲዎች ሰይፍ ሲቆረጥ ጊዜ እፋ ክፍቱን ቀረ ማለት በቅኔው
ተገልጧል ።

286 ዘአምላኪየ ሰ
ዘምሥራቅ (አለቃ ፡ ዘኤልሻማ)
ምሳሌ አበዊነ በጽሐ በዘካርያስ ዘታሕቱ ፡

ማእደ ተመትሮ እንተ ቀርቦ ሎቱ ፡
አኮኑ ተደረ በወልዱ እንዘ ያመከኒ ቦቱ ።

ትርጉም

በታችኛው ዘካርያስ የአባቶቻችን ምሳሌ ደረሰ ፡
የቀረበለትን ማእድ/መቆረጥን
በልጁ አመካኝቶ በልቷልና ።

ምስጢር

“በልጅ አመካኝቶ ይበሏል እንጉቶ” እንዲሉ እናት በልጇ ስም
እንጉታ ትባላለች ። አባትም ለልጁ ሊያገርሰው ያለበውን ይጎርሳል ።
አባት ዘካርያስ በልጁ በዮሃንስ ምክንያት ተቆርጦ የተሰቃየውን ስቃይ
ልጁ ዮሃንስም እንዳባቱ ተቀበለው በማለት ባለቅኔው አመስጥረዋል ።

287 ዘአምላኪየ /ስ

ዘምሥራቅ (አለቃ ፡ ዘኤልሻማ)

አካለ መርዳዊ ገራህት ከመ ይገፍትህ ይፈቱ
ሕማም ሐራሲ ዘፅረፍት አልቦቱ ፡
ዋሕድ ዘርዕ እስመ አሠረፀ ሎቱ ።

ትርጉም

እረፍት የሌለው ሕማም/አራሽ
የገብረ ክርስቶስ እርሻ አካልን ሊገለብጥ ይወዳል ፡
እንድም ዘር አልበቀስለትምና ።

ምስጢር

አራሽ ዘር የማታበቅል እርሻን ይገለብጣታል ። እንዲሁም የገብረ
ክርስቶስን አካል ደዌ ስጋ ገለባበጣት ። እርሻይቱ ዘርን እንደማታበቅል
የገብረ ክርስቶስም አካል ከሩካዜ ስጋ ተጠበቀች ። ትጉህ ገበሬ የግብርና
ሰራን ከማካናወን እንደማያርፍ የገብረ ክርስቶስ ደዌ ከማቃጠል አልታገ

ሰለትም በማለት ባለቅኔው የገብረ ክርስቶስን ህማም ፅናት በቅኔያቸው
ምስጢር አሰረድተዋል ።

288 ዘአምላኪየ /ስ

ዶርሆ ገብርኤል በዐቃቤ ሰዓት ውእቱ
ነቀው እምድጎረ ጊዜሁ በሰዓት ሠለለቱ ፡
ሠናይ ቃል እምጣን ተውህበ ሎቱ ።

ትርጉም

ሰአት ጠባቂ የሆነ ዶር/ገብርኤል
ከጊዜው በሁዋላ በሶስት ሰአት ጮኸ ፡
መልካም ቃል ለእርሱ ተሰጥቶታልና ።

ምስጢር

ዶር በሌሊት ከጮኸ በሁዋላ ከጧቱ በሶስት ሰአት ይጮኸል ።
“ሂድና የኢያቂምን ልጅ አብስራት” የተባለውን ያወቀ መልአኩ ቅዱስ
ገብርኤልም የእግዚአብሔር አብ ቃል እግዚአብሔር ወልድ በሶስት ሰአት
ከእርሷ እንዲሆን ማርያምን አበሰራት ይላሉ ባለቅኔው ።

289 ዋዜማ /ስ

ዘዶርጉ (አለቃ)

ለአብ ኢንጾርዎ
ምሉዓን ዐይን ኪሩቤል እንዘ ቅሩባን እሙንቱ ፡
አካሎሙ እስመ ይክድኑ በአክናፍ ስድስቱ ።
እስጢፋኖስስ ርጉቅ በጽርየተ አሚን መጽሔቱ
ነጻረ አበ ምስለ ክልኤቱ ፡
እስመ ዐይኑ ሃይማኖት ውእቱ ።

ትርጉም

አይንን የተሞሉ
ኪሩቤል ቅርቦች ሲሆኑ አብን አላዩትም ፡

አካላቸውን በሰድስት ክንፎች ይጋርዳሉና ።
 የራቀ እስጢፋኖስ ግን በማመን /መስታዎቱ ጥራት
 ከሁለቱ/ ከወልድና ከመንፈስ ቅዱስ ጋር አብን እየ ፡
 አይኑ ሃይማኖት ነውና ።

ምስጢር

“ልብ ካላየ አይን አያይም” እንዲሉ ብዙ አይን ያላቸው ከሩቤል
 ለእግዚአብሔር አብ ቅርቦቹ ሲሆኑ በልባቸው ፍራት የተነሳ ፈታቸውን
 በክንፎቻቸው ይጋርዳሉ ፤ እብንና ወልድን መንፈስ ቅዱስንም ሊያዩ
 አይችሉም ። የራቀ ሰው ግን በመነፅር ከሩቅ ቦታ ያለውን እንደሚያይ
 እስጢፋኖስም በምድር ሆኖ እግዚአብሔር በሰማይ በዙፋኑ በከሩቤል ላይ
 ሆኖ ሲመለከት እየ ። የባለ መነፅር አይን በመነፅር ረዳትነት እንደሚያይም
 እስጢፋኖስ ከሃይማኖቱ ፅናት የተነሳ የሰማይን ምስጢር ለማየት ቻለ
 በማለት ባለቅኔው ቅኔያቸውን አመስጥረዋል ።

290 ዋዜማ ስ

ዘምስራቅ (አለቃ ፡ ዘኤልሻማ)

ማዕበለ ክረምት መዐትም

በብዝሃ ግጥጼ አንሥአ አእባኝ ላዕሉ ወታሕቱ

ኀያል ማዕቀብ አልፋ ዘቆጽሮስ ቤቱ ፡

ብሂሉ ዘሞተ እስመ ዘለፎ ለዝንቱ ፡

ወፈቀደ ካዕበ በመንኖቱ

አንዳሁ ከመ ይንጽፍ ሎቱ ።

ትርጉም

የክረምት ማእበል /ቁጡ

በቁጣ ብዛት የላይና የታች ድንጋዮችን አነሳ ፡

ቆጽሮስ ቤቱ የሆነ ሃይለኛ ማእቀብ አልፋ

ይህን ቁጡ የሞተ ብሎ ሰድቦታልና ፡

በመናቁም ዳግመኛ ዳባውን

ሊያነጥፍለት ወደልና ።

ምስጢር

አንድ ሃይለኛ ሰው ሌላውን ቁጡ ሰው “የሞተ” ሲለውና ዳባውን
 በላዩ ላይ ሲጥልበት ቁጡ ሰው ሊመታው ድንጋዮችን ያነሳል ።
 በአንፃሩም በክረምት ዝናብ የተፈጠረ ማእበል ከላይና ከታች ድንጋዮችን
 እንደሚያገለባብጥ ኢትዮጵያዊው ፃድቅ አቡነ ኤዎስጣቲዎስም በኢያ
 ሪኮ ባህር ማእበል ላይ አፅፋቸውን ጭነው ባህሩን እንደ ሌለ አደረጉት
 በማለት ቅኔው ተመስጥሯል (ሰንክ. መስከረም 18)

291 ዋዜማ (443) ኀ

ለአዳም እብኝ ገሊላ

ገቦሁ ኀቱም ወኢይትዐወቅ ስቁረቱ ፡

ሔዋን አርምሞ እስመ ወፅአት ቦቱ ፡

ወለእብኝ ገዳም አዳም እንዘ እመሬት ፍጥረቱ

መንፈስ ሕይወት አገደረ በውስቴቱ

ሆሳዕና ዘመሐለ ሎቱ ።

ትርጉም

የገሊላ ድንጋይ /አዳም

ጎኑ ግጥም ነው ፡ ቀዳዳውም አይታወቅም ፡

ሄዋን/ ዝምታ ወጥታበታለችና ።

የገዳም ድንጋይ/አዳምም ፍጥረቱ ከመሬት ሲሆን ፡

የማለለት እግዚአብሔር ሆሳእና

የህይወት መንፈስን በውስጡ አሳደረ ።

ምስጢር

ከአዳም ጎን ሄዋን ስትፈጠር የተፈጠረችበት ጎኑ ድፍን ነው እንጂ
 ክፍት አልሆነም ። የሆሳእና ድንጋይም ዝምታ ስትለየው የተናገረበት አፍ
 አልተገኘም ። ደግሞ አዳም ከመሬት ሲፈጠር ፈጣሪው የህይወትን
 መንፈስ እንዳሳደረበት ሆሳእና የሚባል ክርስቶስ ግሉዝ ፍጥረት የሆነ
 ድንጋይን በሰብእዊ መንፈስ አናገረው ይላሉ ባለቅኔው ።

292 መወደስ (479) ኀ

ዘንበዜ (አለቃ ፡ ዘደብረ ወርቅ)

ጌራ ወርቅ ድንግል ዘበርእስ ዠሉ

አሐደ ረሰየት እንዘ ተዘምዶ አልቦቱ
መርዓዌ ወሊደ ምስለ ድንግልና መርዓቱ
ወተቃርቦ እንዘ አልቦሙ
መንግሥት ምስለ ተዋርዶ አንበረ በሞቱ
ወልደ አብ ዘባሕቲቱ
እንዘ ከመ እግዚእ በላዕሉ ወዘከመ ገብር በታሕቱ ።
ሰሎሞንስ ዘተስእኖ አሲረ ክልኤቱ
ሰኢለ ወውሂበ ኢያንበረ ዘመንግሥቱ ፡
ኢዮብኒ ንቡረ ኢረከቦሙ በቤቱ
ለንዴት ጊዜ ብዕሉ ወለብዕል ጊዜ ንዴቱ ።

ትርጉም

በሁሉ ራስ ላይ ያለች የወርቅ ዘውድ /ማርያም
መውለድ/ ወንድ ሙሽራን ከድንግልና/ቤት ሙሽራ ጋር
ዝምድና ሳይኖርበት አንድ አደረገች ።
መቃረብም ሳይኖራቸው
ብቸኛው የአብ ልጅ መንግስትን ከመዋረድ ጋር
በሞቱ አስቀመጠ ፡
በላይኛው እንደ ጌታ ሲሆንና በታችኛው እንዳገልጋይ
ሲሆን።
ሁለቱን አንድ ማድረግ የተላነው ሰሎሞን ግን
መለመንንና መስጠትን በመንግስቱ አላስተባበረም ፡
ኢዮብም ችግርን በብልፅግናው ጊዜ
ብልፅግናንም በችግሩ ጊዜ በአንድነት በቤቱ አላገኛቸውም ።

ምስጢር

ዘውድ በንጉስ ራስ ላይ እንደሚውል ቅድስት ማርያምም ከሁሉ
በላይ ትክበራለች ታስከብራለችም ። እናት ወንድ ልጇን ሙሽራን
እንደምታጋባው ቅድስት ማርያም እግዚአብሔር ወልድን መውለድን
ከድንግልነት ጋር አስተባበረች ። በቅርብ የማይተዋወቁትን ሁለት ሰዎች
አማካያቸው ወዳጅ እንደሚያስተዋውቃቸው የአብ የባህርይ ልጅ ቃል
እግዚአብሔር ወልድ ከማርያም ከተወለደ በሁዋላ መንግስትንና ትዕትናን
በአንድነት ያዘ ። በሰውነቱ ሲሞት በመለኮቱ አለምን እንደያዘ ህያው
ሆነ። ስለዚህ በአባቱ በእግዚአብሔር አብ በዙፍል በጌትነቱ ላለ በእናቱ

በቅድስት ማርያም በዙፍል በአገልጋይነት ተመላለሰ ።

ሁለቱን ጠበኞች ሰዎች ማስታረቅ ያልቻለ ሰው እንደማያስተባብራ
ቸው ሰሎሞንም መለመንንና መስጠትን በአንድነት አላገኘም ። በሰይጣን
ተንኮል ከቤተ መንግስቱ ወጥቶ ሶስት ቀን ያህል በገዛ ከተማው ሲለምን
ድህነት እንጂ ብልፅግና አልነበረውም ። ወደዙፋኑ በተመለሰ ጊዜ ግን
ጌትነት እንጂ ድህነት አልተገኘበትም ። ሙቀትና ቅዝቃዜ አብረው
እንደማይገኙ ኢዮብም በብልፅግናው ጊዜ የችግርን መኖር አላወቀም ፡
በሀብቱ ማለቅ ጊዜም በብልፅግና እንደኖረ አልተገነዘበም በማለት ቅኔው
ተመስጥሯል ።

ታሪኩ በአንደኛው መፅሃፍ በገጽ 369—370 ተተርጎሏል ።

293 መወደስ (480) ን

ነበልባለ እሳት አብርሃም ለዘይኔጽሮ ፡
ኩሉ ዘመጽአ እስመ ይትዌከፍ ወእቱ ፡
ወአናግዲሁ ነዮሙ ሰብአ ነነዌ ለዝንቱ
እሉ ሰብአ ነነዌ
ከመ አናግድ እመ ተርፉ ቦቱ
ተወካፌ ነግድ ነበልባለ
እስመ ዘሥጋ መብልዐ ኢሐለየ ለባሕቲቱ ።
ድኅረ ተርፉሂ ሰብአ ነነዌ ከመ ይጽንዕ ትሕርምቱ
ሠለስቱ አስተርአይዎ ለእሳት ውሳጤ ቤቱ
ወአመ እሳት ነጸረ ምጽአተ ሠለስቱ
ቀዲሐ ማየ ባሕር አስተፋጠነ ከመ ይሕፅቦሙ ለእሎንቱ ።

ትርጉም

አብርሃም ለሚመለከተው የእሳት ነበልባል ነው ፡
የመጣውን ሁሉ እርሱ ይቀበላልና ፡
ለዚህም የነነዌ ሰዎች እንግዶቹ ናቸው ፡
እኒህ የነነዌ ሰዎች
እንደ እንግዶች ቢቀሩበት
እንግዳን ተቀባይ ነበልባል
የስጋን መብል ለብቻው አላስበምና ።
የነነዌም ሰዎች ከቀሩ በሁዋላ ለትህርምቱ (መከልከሉ) እንዲፀና

ሶስቱ እሳትን በቤቱ ውስጥ ታዩት ፤
 እሳትም የሶስቱን አመጣጥ ባየ ጊዜ
 እሊህን ያጥባቸው ዘንድ የባህርን ውሃ መቅዳትን አፋጠነ ።

ምስጢር

አብርሃም ወደርሱ የሚመጣውን እንግዳ ሁሉ እንደሚቀበለው የእሳት ነበልባል በአምላክ ያመነውን ያስቃያል ። አብርሃም እንግዶች ሲቀሩበት ጦሙን እንዳደረ እሳትም የነነዌን ሰዎች አላቃጠላቸውም ። በራብም እንዳይሞት ሰላሴ በእንግዶች አምሳል በአብርሃም ቤት አደሩ ። እሳትም የነነዌን ሰዎች ባያቃጥል ሶስቱ የመንግስት ልጆች (አናንያ ፡ አዛርያና ሚሳኤል) በባቢሎን በእሳት ውስጥ ተመላለሱ ። አብርሃም የሰላሴን እግር ለማጠብ ውሃን እንዳቀረበ ሶስቱ የመንግስት ልጆች የተጣሉበት የባቢሎን እሳት እንደ ውሃ ቀዘቀዘ ይላሉ ባለቅኔው ።

294 መወደስ (483) ጎ

እምክብካብ አዳም አትረፉ ሱቱ ሆሣዕና
 ወይነ ቤተ ቃና ጽሩየ እለ ከዐው በከንቱ ፤
 እስመ ሆሣዕና አክበደ ጽድቀ ብሂሎቱ
 ምናሴ ሀብተ ዚአየ
 ወገለዓድ ክርቤ ዚአየ ውእቱ ፤
 ዝኒ ጽዋዐ ሞቱ
 እስከ የም አኅልቀ ፡ አምጣነ ምሉዕ ቅድሐቱ ።
 እመሰ ለሆሣዕና አዋልደ እም ቦቱ
 እምኢሞተ ሆሣዕና በገበረ ሠናይ ኅጢአቱ ፤
 በምክረ አዋልድ ሠላስ እስመ አምስጦ ክልኤቱ
 በርባን እማእስሩ ወአልዓዛር እምግንዘቱ ።

ትርጉም

ጥሩ የቃና ቤት የወይን ጠጅን በብላሽ
 ያፈለሱ ሰዎች ከአዳም ሰርግ የሆሳዕናን መጠጥ አተረፉ ፤
 ምናሴ አምት የእኔ ሀብት ነው
 ገለአድ ክርቤም የእኔ ነው
 የማለት እውነትን አክብረዋልና ፤
 ይህም የሞቱ ዕዋ

እስከዛሬ ድረስ አላለቀም ፡ ቅጁ ሙሉ ነውና ።
 ለሆሳዕና ግን የእናት ልጆች እንቶች ቢኖሩት
 ሆሳዕና ሃጢአቱ በሆነ መልካምን በመስራት ባልሞተ ነበር ፤
 በርባን ከማሰሪያ ፡ አልአዛርም ከመግነዙ
 ሁለቱ በሶስት ሴቶች ልጆች ምክር አምልጠዋልና ።

ምስጢር

የሰርጉን ቤት ወይን አደፋፍተው የጨረሱ አላላፈዎች ከሰርጉ ባለቤት ደብቀው ለራሳቸው የሚሆን መጠጥ ያስቀራሉ ። በቃና ሰርግ ቤት በኢየሱስ ደንኛ ተአምር የተለወጠውን ወይን አይተው ያላመኑ አይሁድም አዳም ሊቀበለው የሚገባውን መከራ በሆሳዕና (በክርስቶስ) ፈረዱ በት ። የሰርጉ ባለቤት “በገዛ ዳቦዬ ልብ ልቡን አጣሁት” እንደሚል “ምናሴና ገለአድ የእኔ ናቸው” ያለው ሆሳዕና የሚባል ክርስቶስ አሞትንና ክርቤን ጠጣ ። ባለ ሰርጉም መጠጡን ቅዳ እንዲል የክርስቶስም የግል አሟሟት በየጊዜው እርሱን በመሰሉ ተከታዮች ላይ ይፈፀማል ። “እገሌ እኮ ቢወልድ ኖሮ ስሙ ባልጠፋ ነበር” እንደሚባል የሆሳዕና እናት ቅድስት ማርያም ከእርሱ በቀር ሌላ አልወለደችም ። ሃጢአተኛው በሃጢአት እንደሚሞት መልካም ስራው እንደ ሃጢአት ተቆጥሮበት ሆሳዕናን ሰዎት አደረሰው ። እስረኞችም ከእስራት በወገን ምልጃ እንደሚድኑ ሆሳዕናም ማርያም ማርታ በሚባሉ በእሁቶቹ ልመና አልአዛርን ከመቃብር አስነሳው ። በርባንም በአንዲት ሴት ምክንያት ከእስራት ተፈታ ማለት በቅኔው ተገልጧል ።

295 ግእዝ ጉባኤ ቃና /ስ

ዘክፋሌ ፈለቀ (አሊቃ)

ያነዝን ሰብአ ሞተ መክሊተ ገብር አሐቲ ፤
 ለእማ ረባሕ አምጣነ አሐቲ ይእቲ ።

ትርጉም

ያንዲት ያገልጋይ ብር ሞት ሰውን ያሳዝናል ፤
 ለእናቷ/ትርፍ አንዲት ናትና ።

ምስጢር

ለእናቷ አንዲት የሆነች ልጅ ስትሞት ታላዝናለች ። ለሰነፍ

አገልጋይ የተሰጠች ብርም አንዲት እንደሆነች ያለትርፍ ቀረች በማለት ባለቅኔው ያስረዳሉ (ማቴ. 25 : 15 — 29) ።

296 ግእዝ ጉባኤ ቃና /ሰ

ክርሙ ለስምዖን ቤተ ክርስቲያን ይእቲ ፡
ብዙኃን ሰብእ አምጣን ተቀብሩ ባቲ ።

ትርጉም

የስምዖን ሆድ ቤተ ክርስቲያን ናት ፡
ብዙ ሰዎች ተቀብረውባታልና ።

ምስጢር

በቤተ ክርስቲያን ብዙ የሞቱ ሰዎች እንደሚቀበሩባት ስሞአንም ብዙ ሰዎችን እየበላ በሆዱ ከተታቸው ይላሉ ባለቅኔው (ሰንክ. የካቲት 16) ።

297 ግእዝ ጉባኤ ቃና /ሰ

በረከተ ኅጥአ ማእረረ ምናሴ ቀኖት ፡
አኮኑ አተወ በእዝን ቂርቆስ መሥንቅት ።

ትርጉም

የምናሴ አዝመራ /ሻንካር በረከትን አጣ ፡
በቂርቆስ/ አቅማዳ ጀሮ ገብቷልና ።

ምስጢር

ዘመኑ ዘመነ ድርቅ ይሆንና ምርት በጣም ሲያንስ ሰዎች “በአቅማዳ ጀሮ የገባ አዝመራ አይበረከትም” ይላሉ ። የእስራኤል ንጉስ ምናሴ የተቸነከረበት ሻንካር በቂርቆስ ጀሮ ገባ በማለት ባለቅኔው በሰማእቱ ቂርቆስ የደረሰውን ስቃይ በንፅፅር ያስረዳሉ ።

298 ግእዝ ጉባኤ ቃና /ሰ

ኢየዕቂር እክለ ገብረ መንፈስ ቅዱስ መሥንቅት ፡
አኮኑ ተሠጦ በመንፈስ ቅዱስ መጥባሕት ።

ትርጉም

ገብረ መንፈስ ቅዱስ /አቅማዳ እህልን አይቋጥርም ፡
በመንፈስ ቅዱስ/ ካራ ተቀዷልና ።

ምስጢር

በቢላዋ የተቀደደ አቅማዳ እህልን እንደማይቋጥር በመንፈስ ቅዱስ የታደሰ ገብረ መንፈስ ቅዱስ እህልን ተወ በማለት ባለቅኔው አቡነ ገብረ መንፈስ ቅዱስ (አቡ) “የእናታቸውን ጡት አልጠቡም ፤ እህል አልበሉም ፤ ውሃም አልጠጡም” ተብሎ በገድላቸው የተፃፈውን በቅኔያቸው ምስጢር ገልጠዋል ።

299 ዘአምላኪያ /ሰ

ዘገብረ ሥላሴ (መምህር ፡ ዘኤልያስ)
እስፍንተ ዕለተ ትጽውረዮ ዓመት
ለወልድኪ ነቢያ ቴስብያ ዘአልቦ ዕረፍት ፡
እስመ ይብል ዘልፈ ኢይልክፈኒ መሬት ።

ትርጉም

አመት (አገልጋይ) እረፍት የሌለው የቴስብያ
ነቢይ /ልጅሽን ስንት ቀን ትሸከሚዋለሽ ፡
ዘወትር መሬት አይንካኝ ይላልና ።

ምስጢር

የአንዲት አገልጋይ(የቤት ሰራተኛ) ልጅ ህመምተኛ ይሆንና እያለቀሰ እናቱን አለቅም ብሎ ሰራ አያሰራትም። ስለዚህ ችግሯን የተመለከተ ሰው “ እገሊት ይህን ልጅሽን ስንት ቀን አዝለሽ ትዘልቂያለሽ? ዘወትር ከጀርባሽ አይወርድም፤ መሬት አይንካኝ ይላል” በማለት ያዋያታል። ዘመንም ነቢዩ ኤልያስን በህይወት ታሸጋግረዋለች፤ ሞትም የለበትም በማለት ባለቅኔው አስረድተዋል።

300 ሚበዝኑ /ሰ

ምኩራብ ቅድምና ክርስቶስ
ምዑዝ ተሐንጾ በደብር መስቀለ ሮምያ ዕፍረት
ወጥሉለ ከዊን ማገደር ለነግደ መከራ ሐረገ ዘይት
ናሁ ተነሥተ ማዕከለ አላላፍ ሕዝብ በነፋስ ገዢን ቀኖት።

ትርጉም

በሮሜ/መስቀል ተራራ ላይ
መታነሶ/ሽቶው የጣፈጠ፣ ለመከራ እንግዳ ማደሪያን
መሆን/የዘይቱ ሃረግም የለመለመ የቀድሞ ቤት/ክርስቶስ
በአልፍ ሕዝብ መካከል በብረት ነፋስ/ችንካር አሁን ፈረሰ።

ምስጢር

ሽቶ ከሩቅ እንደሚሸትና በተራራ ላይ የተሰራ ቤት ከሩቅ እንደሚ
ታይ ክርስቶስም በሮም መስቀል ላይ መስቀሉ ተሰበክለት። ዘይት የሚባል
ተክል ሐረግ ሲለመልም ብዙ ቅጠልን እንደሚሸከም ክርስቶስም ብዙ
መከራን ተቀበለ። የሰዎች መኖሪያ ቤትም በነፋስ ሃይል እንደሚፈርስ
ክርስቶስም በአይሁድ ፊት በብረት ችንካር ተቸነከረ በማለት ቅኔው
ተመሰጥሯል።

301 ዋዜማ

በአፈ ወርቅ ትኩየ(መሪጌታ፣ ዘሰይፋጥራ ማርያም)

አልጓዛር ዘይንዕሶ
አመ ገደፎ መሬተ ለዕፄ መቃብር ትሑት
ይብል ዕፄ መቃብር ይጌይስ መዊት
ወይቤ ዮሐንስ እምነ መዊት ሕይወት
እስመ ሥጋ ድንግል ካህን ምሉዕ ፍርሃት
ይከውና ለእሙ ገነት።

ትርጉም

ትሁት የሆነ የመቃብር ትልን
ታናሹ አልአዛር ከመሬት ላይ በጣለው ጊዜ
የመቃብር ትል መሞት ይሻላል አለ፤
ዮሃንስ ግን ከመሞት ህይወት ይሻላል አለ፤
ፍርሃትን የተሞላ ካህን/ድንግል ሲጋ
ለእናቱ/ገነት ይሆናልና።

ምስጢር

ከአንድ አባትና እናት የተወለዱ ወንድማማቾች ጎረምሶች በተ
ጣሉ ጊዜ ታናሹ ከታላቁ በጉልበት ያይልና ታላቅ ወንድሙን ወደላይ
አንስቶ ከመሬት አውርዶ ይጥለዋል። ይህን ሁኔታ ከተመለከቱት
ጓደኞቻቸው መካከልም አንዱ “ ታናሽ ወንድሜ ከሚያሸንፈኝ ሞት
ይሻለኛል” ሲል፣ ሌላው ደግሞ በበኩሉ “ አባቶች እንዳሉት ከመሞት
መሰንበት ይሻላል፤ ፈሪ ለእናቱ ደፋር ለሞቱ የተባለውን አልሰማህም? ”
ይለዋል። በአራተኛው ቀን በክርስቶስ ኃይል ተነሳ የሚባለው አልአዛር
ከመቃብር ውስጥ በመታጣቱ የመቃብር ትል የሚበላው አጥቶ በራብ
ሞተ። እንደሃዋርያው እንደ ቅዱስ ዮሃንስ በድን ላይቀበር የቀረ የቅድስት
ማርያም በድንም የመቃብር ትል ላይበላው ገነት ገባ ይላሉ ባለቅኔው
(ሰንክጥር፡21)።

302 ሥላሴ(576)ገ

ዘዘየሐንስ(አሊቃ)

አብ እምደመናሁ

ቃሉ በታቦር እመ ወሀበ

እንዘ ተአምሮ ለወልድ ቀዳሚ በደብረ ሲና ቅድስት

ነግደ ታቦር ሙሴ አፍርሀክ ምንት?

ለእመ ደንገጸ ጴጥሮስ ባሕቱ በሰሚዐ ቃሉ ግርምት

አልቦቱ ለጴጥሮስ ግብረ ሐሚት፤

አኮኑ ያፈርህ ገጸ መለኮት

ወልማዱ ላጴጥሮስ ፍርሀት።

ትርጉም

አባት ከደመናው

ቃሉን በታቦር በሰጠ ጊዜ

ወልድን ቀድሞ በደብረ ሲና ስታውቀው

የታቦር-እንግዳ ሙሴ! ምን አስፈራህ?

ጴጥሮስ ግን አሰፈሪ ቃሉን በመስማት ቢደነግጥ

ለጴጥሮስ የሃሚት ስራ የለበትም፤

የመለኮት ፊት ያስፈራልና፤

ለጴጥሮስም ፍርሃት ልማዱ ነውና።

ምስጢር

አንድ ሰው ቀደም ሲል የሚያውቀውን ወዳጁን ቢያየው ይደስታል እንጂ አይፈራም፤ አይደነግጥም፤ ነቢይ ሙሴ ሰባት የእሳት መጋረጃ በተጋረደበት በደብረ ሲና አምላክን ባየው ጊዜ ቢፈራ አይፈረድበትም ነበር። ነገር ግን ያን ጊዜ ያልፈራ በደብረ ታቦር የደመና ድምፅን ቢሰማ መሸሹ ምን አይቶ ይሆን! እግዚአብሔር ወልድ እንደሆነ ያው በደብረ ሲና ያየው ነው። ይልቁንስ የሚያስፈራው ዘመዱ የሆነበትን ስጋን ሳይለብስ በእሳት መጋረጃ ውስጥ ሲታይ ነበር። ጴጥሮስ ግን ቢፈራ በደብረ ታቦር ያየውን እግዚአብሔር ወልድን በደብረ ሲና አላየውምና ፍርድ የለበትም በማለት ባለቅኔው በደብረ ሲናና በደብረ ታቦር በተለያየ ጊዜ ተገልጧል የሚባለውን የመለኮት ምስጢር ታሪክ በቅኔያቸው አስረድተዋል።

303 መወደስ /ስ

ፍትሐ ሆላኒና ይደሉ ለዘተዋረደ፤
እመ ከመዝሰ ኮነ ንጸሬ ንጹሕ መጽሔት
እምተንሥኦ ሊተ ሀብተ ብዕልየ ምውት፤
ዘምሰለ ዕዋላ አኮኑ ዕድግት
ሀብታተ ኪሩቤል ወሰደት
እንዘ ትብል ኪሩቤል የዐብዩኒ በምንት።
እብንሂ ዘመነንዎ ሕዝበ ሆላዕና ነደቅት
ኮነ ለዝማሬ ውስተ ርእሰ አይሁድ መአዝንት፤
ወይብልዎ ለእብን እለ በጥቃሁ አርድእት
ዘምር በመጠን ከመ ኢይዘንግዑ መላእክት።

ትርጉም

የሆላኒና ፍርድ ለተዋረደ ያደላል፤
የንፁህ መስታዎት ምልክታስ እንደዚህ ከሆነ
የብልፅግና ሀብት ሙት በተነሳልኝ ነበር፤
አህያ ከነውርንጫዋ
ኪሩቤል በምን ይበልጡኛል አያለች

የኪሩቤልን ስጦታዎች ወስዳለችና።
የሆላኒና ሕዝብ/ንንቢዎች የናቂት ድንጋይም
ለምስጋና በአይሁድ/ማእዘኖች ራስ ሆነ፤
በአጠገቡ ያሉት ሃዋርያትም መላእክት
እንዳይዘነጉ ድንጋይን በልክ ዘምር አሉት።

ምስጢር

አንድ እቃ በሚዛን ሲመዘን አንደኛው የሚዛን ክፍል ወደላይ ከፍ ሲል ሌላው ክፍል ወደታች እንደሚመዝን ሁሉ የሆላኒና ፍርድ ዝቅተኞችን ከፍ ያደርጋል። ስለዚህም የሞተ ሰው አልአዛር በተአምር ከመቃብር ተነላ እንደሚባል የተቀበረው ሃብታቸው (እድላቸው) እንደሚቃና ባለቅኔው ገልጠዋል። መልካም አገልጋይ የጌታውን ሃብት እንደሚወርስ ወደኢየሩሳሌም ቤተ መቅደስ የገባች አህያም ከነውርንጫዋ እንደኪሩቤል አምላክን ተሸከመች። ስለዚህም ኪሩቤል በምንም አልበለጧትም። በመናገር እንዳይበልጧት የበለአም አህያ የቅዱስ ሚካኤልን ግርማ ተናግራለች። የተናቀ ሰው በሹመት ከበላዮቹ በላይ እንደሚሆን እንዲሁም አእምሮ ግእዛን (እውቀት፣ የማሰብ ችሎታ) ካላቸው ከአይሁድ በልጦ አእምሮ ግእዛን የሌለው ድንጋይ የኢየሱስ ክርስቶስን መድሃኒት “ሆላኒና” በማለት እየጮኸ ተናገረ። ድምፃዊ የሆነ ባለሙያ ሲያዜም አድማጮቹን እንደሚያስደንቃቸው የድንጋይም ነገር ሃዋርያትንና መላእክትን አስገረማቸው በማለት ባለቅኔው ኢየሱስ ክርስቶስ በእናቱቱ አህያና በውርንጫዋ ላይ ተራ በተራ እየተቀመጠ ወደቤተ መቅደስ በገባ ጊዜ ተፈፅሟል የሚባለውን በቅኔያቸው ተርከዋል (ዘሁል·22፡28። ማቴ·21፡9--15)።

304 መወደስ/ስ

ዘተሰማ(አሊቃ፡ዘቀራንዮ)

ሐመልማላዊት ነነት ደብረ ቀራንዮ
ታዘነግዕ ልበ በመዓዛ ሥርዓት፤
እመ ኢበቄለ ባቲ ሦከ አልዓዛር ንዴት
ወተከሥተ በውስቴታ

ለአብርሃም እንተ ኢመነኖ መልክ ጼዴቅ ሀብት፤
 እመ ነሐትታ ሰብአ ትፍሥሕት
 ዘአባረን ኢንሑር ፍቅር ዚአሃ መሥገርት።
 አእመርነሂ ከመ ሀሎ በቀራንዮ ገነት
 ያሬድ ዘወለዶ ሄኖክ ማኅሌት፤
 እስመ ለጥበብ አድለው እምነ ኃላፊ ንብረት
 እለ ዘአዕናቀ ተመሰሉ መዘምራኒሃ ሐዋርያት።

ትርጉም

የልምላሜ ቦታ የሆነች ገነት/የቀራንዮ ደብር
 በመአዛዋ/ስርአት ልብን ታዘነጋለች፤
 እንዳንሄድ የእርሷ/ፍቅር ወጥመድ
 ያሰረን የደስታ
 ለዎችም ብንመረምር አብርሃምን
 ያልናቀው መልክ ጼዴቅ/
 ሃብት በውስጧ ተገለጠ(ተገኘ)።
 ያሬድ የወለደው ሄኖክ/ማህሌትም
 በቀራንዮ/ገነት እንዳለ አወቅን፤
 በእንቁዎች የተመሰሉ ዘማሪዎቿ/ሃዋርያት
 ከአላፊ ንብረት ይልቅ ለጥበብ አድልተዋልና።

ምስጢር

መልካም መአዛ ያላት የአትክልት ቦታ በመዓዛዋ ልብን ትመስጣለች። የቀራንዮ መድሃኔ ዓለም ቤተ ክርስቲያንም በስነ ስርአቷ ልብን ታርደስታለች። እሾህም ያልበቀለባት ምድር ገበሬዋን እንደማታስቸግር የቀራንዮ መድሃኔ አለም ደብርም ችግር ስለሌለባት አገልጋይዋን አታሳዝንም። መልክ ጼዴቅም ለአብርሃም እንደተገለጠለት(ወይንና ንብረትን ይዞ አብርሃምን እንደተቀበለው) ሀብት በውስጧ ይስጣል። ወጥመድም አግርን ይዞ እንደማያስሄድ የቀራንዮ ደብር ፍቅር ወደሌላ አያስመኝም።

የመላልኤል ልጅ ያሬድ የወለደው ሄኖክም በገነት እንደተሰወረ
 ኢትዮጵያዊው ያሬድም የደረሰው ማህሌት በቀራንዮ ደብር ይደምቃል።
 ሃዋርያትም ከስጋዊ ንብረት ይልቅ ለመንፈሳዊ ዐጋ እንዳደሉ የቀራንዮ ካህናት እንደአንቀ እያበሩ በመንፈስ ተመስጡ ይላሉ ባለቅኔው።

ታሪክ

መልክ ጼዴቅ በአብርሃም ዘመን የኖረ ንጉስ ሳሌም(የሰላም ንጉስ) ነበር። መልክ ጼዴቅ ማለት የፅድቅ ንጉስ ማለት ነው። መልክ ጼዴቅ የእግዚአብሔር ካህን በመሆኑ ከህነቱ ከነቢዩ ሙሴ ወንድም ከአሮን ካህነት እንደሚዘልጥ ተገልጧል።

አብርሃም ነገስተ ኮሎዶጎሞርን(የኮሎዶጎሞርን ነገስታት) ወጣቱ፤ በጦርነት ድል አድርጎ ሲመለስ መልክ ጼዴቅ ሀብስትንና ወይንን ይዞ ተቀበለው፤ ባረከው። አብርሃምም ከሃብቱ ሁሉ አስራትን(ከአስር አንድ) ሰጠው (ዘፍጥ፡14፡18 20። እብ 5—7)።

ሄኖክ በትውልድ ከአዳም ጀምሮ ሰባተኛ ሰው ነው። ሄኖክ በእግዚአብሔር በማመኑና ትእዛዛቱን በመጠበቁ እግዚአብሔርን ደስ አለኝ። ከዚህም የተነሳ ሄኖክ ስጋዊ ሞትን አልሞተም። በዘይውቱ እንዳለ እግዚአብሔር ወሰደው ተብሎ ይተረካል። ሄኖክ ስለ ፀሃይና ጨረቃ አደት(እዚዚር) የሚተርክ መጽሃፍ ጽፏል። ይህም መጽሃፍ በደራሲው ስም ሄኖክ በመባል ይታወቃል (ዘፍጥ፡5፡21—24። ሄኖክ 1፡9። እብ፡11፡15። ይ.ሁ.ዳ14)።

305 መወደስ/ስ

ዘዐስራት(ድማን ገነት ፡ ዘኤልያስ)

በላዒ እሳት ዕንላ አንበሳ

እመ ርንዘ ነግሀ ዘእምአክዓብ መሥዋዕት
 ለበሊዐ ሥጋ ይጥሕር ቅድመ ኤልያስ ዳዊት

ዘለመዶ ሥጋ አርፎ ምድር እሳት፤

እስመ ወርክ ተውህበት

ለካልአ ሕግ ኤልያስ መሥዋዕተ አቤል መንግሥት።

ዕርገትሂ ጽዋህ ዕዝራ እመ ተቀድሐት
 ለኤልያስ ጸውዕዎ መገብተ መዋዕል ሠረገላት፤
 አኮኑ ይትሜጦ ጽዋዐ ሕይወት
 ለኤልያስ እንተ ያደ አድጎመ ዮርዳኖስ ደብረ ገነት።

ትርጉም

በላተኛ እሳት/የአንበሳ ልጅ
 ከአክላብ መስዋእት በጧት በተራብ ጊዜ
 ስጋን የለመደ የምድር አውራ/እሳት
 በኤልያስ/ዳዊት ፊት ስጋን ለመብላት ይጮኸል(ያገሳል)፤
 የአቤል መስዋእት/መንግስት
 ለህግ ሁለተኛ ኤልያስ በባርክ ተስጥታለችና።
 የእዝራ ዕዋ/እርገትም በተቀዳች ጊዜ
 የዘመን መጋቢዎች/ሰረገሎች ኤልያስን ጠሩት፤
 የዮርዳኖስ/ደብረ ገነት ዙሪያን
 ለሀረ ኤልያስ የህይወት ዕዋ ይሰጣልና

ምስጢር

አንበሳ በጧት ሲራብ መብላት መፈለጉን በጨኸት ይገልጻል።
 እሳትም የአክላብን መስዋእት ትቶ የኤልያስን መስዋእት አቃጠለ።
 ግማሽ ቀን የነገሰ የእስራኤል ንጉስ የዳዊት ልጅ የአዶንያስ መንግስትም
 በሰርክ (ወደማታ) ለሌላው ልጁ ለሰሎሞን እንደተሰጠች የኤልያስ
 መስዋእት የአቤል መስዋእት በሰርክ ጊዜ እረገች። የማህበር ዕዋ በተራው
 የሚሰጠው ማህበርተኛን የማህበሩ ሙሴ ወይም ባለማህበሩ ዕዋውን
 እንስቶ “ ማን ነህ ባለሳምንት?” እንደሚለው የእሳት ሰረገሎችም
 በህይወት መኖር ወዳለበት(ሞት ወደሌለበት) ገነት ኤልያስን አወጡት።
 መጥምቁ ዮሃንስም የዮርዳኖስን ዙሪያ እየሀረ እንደሰበከ ነቢዩ ኤልያስ
 በጎጃም ክፍለ ሀገር በሚገኘው በደብረ ገነት ተመሰገነ በማለት ባለቅኔው
 አመሰግናለሁ።

306 መወደስ(1066)ን
 ተፈጸመ ቅብሶ ዘመን ሥጋዊ

እንዘ እቴሁና ታገምር በበሠለስቱ መሥፈርት
 ወተረፈ ሥጋ ትበልዕ ውሳጤ ግሩም ማጀት፤
 አኮኑ ኢመጽአ አላምነህ ገብሩ
 እምነ ሀገሩ ለንጉሥ ዳዊት፤
 ዘኒ ከመ ይክሥት
 ሃይማኖተ ገብሩ ድልህ ተዋሐደ ምስለ ቅብዕት።
 ዮሐንስሂ እደ ዚአሃ ሰባኬ ድልህ ጥምቀት፤
 በቅቤ ወበድልህ አምጣነ ይሠረይ ጎጠአት፤
 ወእመ እዴሃ የዐርግ ላዕለ ደብረ ኤልያስ ዘይት
 ምንት ሥላጤሃ ለቅቤ ሕገ ግዝረት?

ትርጉም

እቴሁና ሶስት ሶስት መስፈሪያ እየቻለች
 የስጋንም ትራፊ በሚያስገርም ማጀት እየበላች
 የስጋ ዘመን/ ቅቤ ተፈፀመ(አለቀ)፤
 ከንጉስ ዳዊት አገር
 አላምነህ ገብሩ አልመጣምና።
 ይህንንም ይገልጥ ዘንድ
 የገብሩ ሃይማኖት/ድልህ ከቅባት ጋር ተዋሃደ።
 ዮሃንስ የእርሷ እጅም ድልህ/ ጥምቀትን ሰባኪ ሆነ፤
 በቅቤና በድልህ ሃጢአት ይሰረያልና፤
 እጅዋም በዘይት/ኤልያስ ተራራ ላይ በወጣ ጊዜ
 የቅቤ/የመገረዝ ህግ ጉዳይን መፈፀም ምንድር ነው?

ምስጢር

ወልድ ሰው በመሆኑ ስጋን የመልበሰ ዘመን እንደተፈፀመ በስጋ
 የሚበላ ቅቤ በእቴሁና ሶስት ሶስት ጊዜ በቀን እተየተበላ አለቀ።
 የእንግዶችንም ትራፊ እቴሁና ባልዋ አላምነህ ገብሩ ላይመጣባት
 በማጀት ተደብቃ በልታ ጨረሰችው። ያንዳንድ ሰዎች ሃይማኖት ቅባት
 እንደሆነ እንዲሁም ያላምነህ ገብሩ ድልህ ከቅቤ ጋር ይዋሃዳል። ዮሃንስም
 የክርስቶስን ጥምቀት እንደሰበከ የእቴሁናም እጅ ድልሁን በቅቤ ያዋህ